

Négyujjas
pengetési technikák
gitáron

Négyujjas pengetési technikák gitáron

PHIL CAPONE

OFFICINA
'96
KIADÓ

A mű eredeti címe: Fingerpicking
Techniques for Guitar
Copyright © 2010 Quarto Inc.

A könyvet tervezte és készítette:
Quarto Publishing plc

Főszerkesztő: Emma Poulter
Művészeti szerkesztő:
Elizabeth Healey
Fényképész: Martin Norris
Művészeti vezető: Caroline Guest
Kreatív vezető: Moira Clinch
Kiadóvezető: Paul Carslake

Angolból fordította: Kántor Tamás

A magyar változatot kiadja
az Officina '96 Kiadó, 2011
1036 Budapest, Lajos utca 74–76.
officina@officina.hu
www.officina.hu
Felelős kiadó a Kft. ügyvezető
igazgatója

Magyar fordítás © Kántor Tamás,
2011
Szerkesztette: Németh Zsófia
Magyar változat tipográfiája:
Buzási Miklós
Nyomdai előkészítés:
Monographia Bt.

A nyomás Kínában készült

ISBN 978-615-5065-11-8

Minden jog fenntartva.
Tilos ezen kiadvány bármely
részét sokszorosítani, információ
rendszerben tárolni vagy sugározni
bármilyen formában vagy módon
a kiadóval történt előzetes
megállapodás nélkül.

Terjeszti a Pécsi Direkt Kft.
7630 Pécs, Üszögi-kiserdő u. 1.
www.alexandra.hu
www.konyvnagyker.hu
online@alexandra.hu

Tartalom

Bevezetés	6
A könyvről	8
A fogólap	10
Tudnivalók balkezes gitárosoknak	12
I. fejezet: Leckék	14
1. lecke: Kottaolvasás	16
2. lecke: A hangszer helyes tartása	18
3. lecke: Hangolás	20
4. lecke: A jobb kéz pozíciója	22
5. lecke: A bal kéz pozíciója	24
6. lecke: Basszus hangok játéka	26
7. lecke: A dallam hozzáadása	30
8. lecke: Nyitott akkordformák	34
9. lecke: Három könnyű darab	38
10. lecke: Eltolt hangsúlyok	44
11. lecke: Áthelyezhető akkordformák	50
12. lecke: Témák transzponálása	54
13. lecke: Tizenhatodos témák	60
14. lecke: Barré akkordos témák	66
15. lecke: Alaphangok és kvintek	72
16. lecke: Countrygyakorlatok	78
17. lecke: Váltakozó basszus hüvelykujjal	88
18. lecke: Homesick Blues	94
19. lecke: Dúros dallamok harmonizálása	102
20. lecke: Morning Has Broken	108

21. lecke: Mollos dallamok harmonizálása	116
22. lecke: Scarborough Fair	126
23. lecke: Játsszunk riffeket!	134
24. lecke: The Gallows Pole	140
25. lecke: Major hetesek és különleges domináns akkordok	148
26. lecke: Latin-amerikai ritmusok	152
27. lecke: Latinos gyakorlatok	158
28. lecke: A tizedik fok titkai	168
29. lecke: Sétáló basszus szólamok	176

II. fejezet: Pengetési sémák jegyzéke 182

III. fejezet: Capo hangnemek 230

Capo hangnemek az első érintőben	232
Capo hangnemek a második érintőben	234
Capo hangnemek a harmadik érintőben	236
Capo hangnemek a negyedik érintőben	238
Capo hangnemek az ötödik érintőben	240
Capo hangnemek a hatodik érintőben	242
Capo hangnemek a hetedik érintőben	244
Capo hangnemek a nyolcadik érintőben	246
Capo hangnemek a kilencedik érintőben	248

Kislexikon	250
Név- és tárgymutató	253
Köszönetnyilvánítás	256

HALLGASSUK MEG A GYAKORLATOKAT
A KÖNYV HÁTULJÁBAN TALÁLHATÓ
CD MELLÉKLETEN!

Bevezetés

Az ujjal való pengetés, azaz angol nevén „fingerpicking”, nem tartozik a könnyen elsajátítható gitáros technikák közé, de mindenképpen jóval sokoldalúbb dolog, mint mondjuk csak néhány akkordot sikálni. Egyesek szerint a fingerpicking bonyolultabb dolog annál, hogy a szokásos autodidakta módon, leírásból sajátítsuk el, és tanári segítséget kíván. Ez a kiadvány azonban nem egy átlagos „tanítsd magad” típusú könyv. Minden leckében lépésről lépésre haladunk, a szöveget könnyen követhető ábrák (hagyományos kotta és TAB) és fényképek teszik szemléletessé. A mellékelt CD-n pedig meghallgatható, pontosan hogy kell hangoznia az egyes példáknak. Ha tehát szeretnénk elsajátítani az ujjal pengetés fortélyait, ez a könyv megtanít a trükkökre – méghozzá úgy, hogy a haladás ütemét magunk választhatjuk meg. Mindemellett megspórolhatunk egy kisebb vagyont is, amit magántanára költenénk!

A könyv 29 leckéjében az alapoktól (a gitár behangolása, helyes fogása, a kezek pozíciói stb.) hagyományos és eredeti dalok izgalmas átiratáig jutunk el. A magyarázatok friss, könnyed stílusának köszönhetően a leckék nyűg helyett sokkal inkább szórakozássá válnak; nincsenek unalmas monológok, csak élvezetes számok a gyakorláshoz! A könyv végén összegyűjtöttünk jó néhány pengetési sémát, ahol számos különböző stílushoz alkalmazható ujjrend bemutatása megtalálható. A kiválasztott sémák mindegyikéhez részletes leírás tartozik, amely részletesen elmagyarázza a pengetés módját, akkordmenetet ajánl a gyakorláshoz, a szemléltetéshez pedig könnyen értelmezhető, egyedi ábrákat kínál a pengető kéz ujjrendjéhez. Végül pedig ott a gitárosok egyik legfontosabb eszköze, a capo. Miután kiveséztük előnyeit, a gyakorlati alkalmazását taglaló szakasz következik, amelyből megtudható, hogy miként lehet bármelyik tetszőleges hangnemben úgy játszani, hogy csak néhány nyitott akkordot és egy capót használunk. Ez is olyan hasznos információforrás, amely a fingerpicking stílust oktató egyéb könyvekben nem lelhető fel.

Végül pedig, ami talán a legjobb az egészben, a könyv praktikus formátumának köszönhetően „gitártok-kompatibilis”, tehát könnyen magunkkal vihetjük, bármerre is járunk. A spirálkötés lehetővé teszi, hogy teljesen szétnyissuk, így használata kész öröm – és garantált, hogy minden gyakorlás produktív időtöltéssé válik. Szóval gitárt fel, és csapjunk a húrok közé!

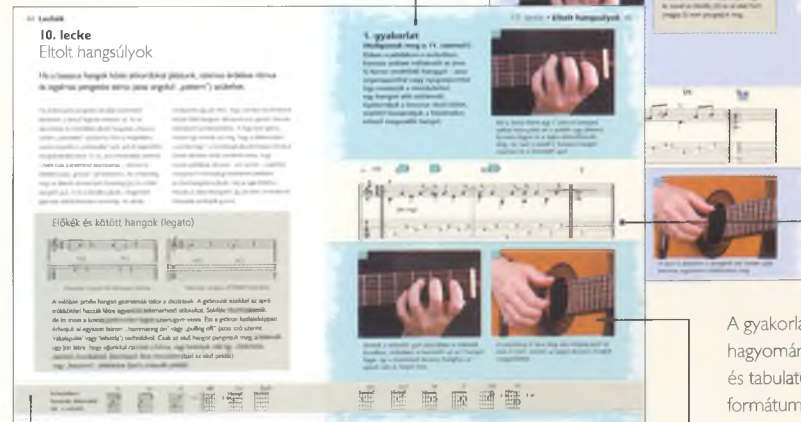
A könyvről

Könyvünk feltételez egy bizonyos szintű hangszerismeretet és alapvető jártasságot a gitározás világában, de egyaránt szól kezdő és haladó játékosoknak, valamint tökéletes azok számára, akik szeretnék jobb kezük technikáján dolgozni, hogy otthonosan mozoghassanak a zenei stílusok széles skáláján.

Leckék (14–181. oldal)

Ez a fejezet leckék sorozatából áll, amelyek bemutatják, hogy miként használhatók a fingerpicking pengetési technikák a gyakorlatban, közben pedig felfedezzük a gitárorreptóár néhány legendás hangzása mögött rejlő titkokat.

A leckéket gyakorlatok sorozatával sajátíthatjuk el, amelyek a mellékelt CD-n is meghallgathatók. Így könnyen érthetővé válik, hogy mit tudunk elérni, és célkitűzést ad a gyakorláshoz, hiszen bemutatja, hogy a végleges daraboknak hogyan kell megszólalniuk.

A szükséges akkordformák ábrái minden lecke elején külön szerepelnek.

Ahol szükséges, a kiválasztott fényképek a jobb és bal kéz technikáját, illetve az ujjak pengetési sémáit is bemutatják, egyértelművé téve a feladatot. A számozott fotók a kotta megjelölt részeire vonatkoznak.

Minden leckében találhatók „Tuti tippek”, amelyek fontos technikákat vagy praktikus trükköket mutatnak be és magyaráznak.

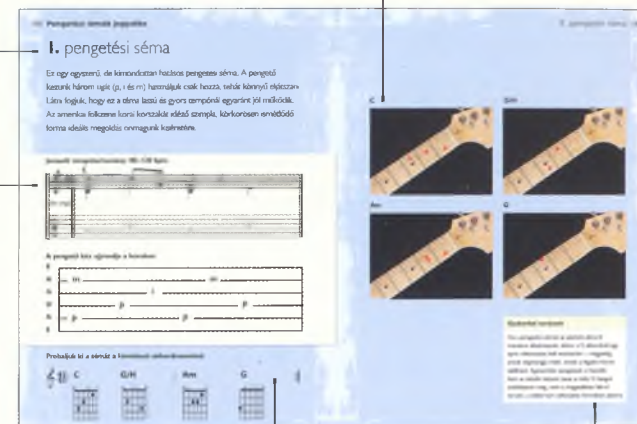
A gyakorlatokat hagyományos kotta és tabulatúra (TAB) formátumban egyaránt bemutatjuk. A kotta használatáról bővebb információ található az 1. leckében: Kottaolvasás (18–19. oldal).

Pengetési sémák jegyzéke (182–229. oldal)

A pengetési megoldások átfogó gyűjteménye, amelyeknek segítségével azonnal klassz kísérleteket hozhatsz létre.

Minden sémához rövid leírás tartozik, amely kitér annak előnyeire, technikai kihívásaira és ajánlott alkalmazási területeire.

Minden sémát három módon írunk le: kottán, TAB formátumban és – ami könyvünk különlegessége – egy könnyen áttekinthető, a pengető kéz ujjrendjét szemléltető ábrán. A jobb kéz ujjrendjét a hagyományos spanyol rövidítésekkel jelöljük: p, i, m, a (lásd a 23. oldalt).

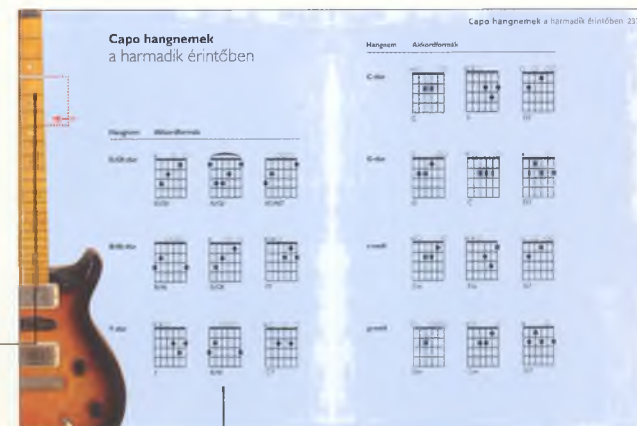
Kínálunk egy ajánlott akkordmenetet is, amellyel érdemes kipróbálni a pengetési sémákat.

Gyakorlati tanácsok – itt a sémákra vonatkozó hasznos tippeket és javaslatokat adunk, amelyek révén a legtöbbet hozhatjuk ki az azokból.

Capo hangnemek (230–249. oldal)

Ezek a felbecsülhetetlen értékű oldalak abban nyújtanak segítséget, hogy a választott hangnemhez megtaláljuk a legjobb fekvést a fogólapon, ha capót és alaphelyzetű akkordokat szeretnénk használni.

A capo hangnemek pozícióit és a nyitott akkordok helyét diagramokon ábrázoljuk.

Az egyes érintőkben leginkább „kézre álló” hangnemeket adtuk meg.

A fejezet első felében az akkordformák fényképeken is láthatók, hogy segítsenek a haladásban, később pedig leegyszerűsített ábrákon szerepelnek.

A fogólap

A hangok megtalálása a fogólapon nem könnyű dolog; még a gyakorlott gitárosok tudása is hiányosnak bizonyulhat ezen a téren, főleg ha leginkább „fül után” tanultak meg játszani. Ezzel a könnyen használható diagrammal bármilyen hangot meglegelhetünk – mégpedig villámgyorsan! Fontos tudnivaló, hogy a tizenkettedik bund (azaz érintő) után a fogólapon lévő hangok egy oktávval magasabban ismétlődnek (az üres húr hangjával kezdődően).

1. érintő

6 – F
5 – A $\sharp$ /B
4 – D $\sharp$ /E $\flat$
3 – G $\sharp$ /A $\flat$
2 – C
1 – F

2. érintő

6 – F $\sharp$ /G $\flat$
5 – H
4 – E
3 – A
2 – C $\sharp$ /D $\flat$
1 – F $\sharp$ /G $\flat$

3. érintő

6 – G
5 – C
4 – F
3 – A $\sharp$ /B
2 – D
1 – G

4. érintő

6 – G $\sharp$ /A $\flat$
5 – C $\sharp$ /D $\flat$
4 – F $\sharp$ /G $\flat$
3 – H
2 – D $\sharp$ /E $\flat$
1 – G $\sharp$ /A $\flat$

A FOGÓLAP ISMÉTLŐDÉSE

A 12. érintő hangjai ugyanazok, mint az üresen pengetett húroké – csak egy oktávval magasabban. Onnantól a hangok nevei ismétlődnek: például a 13. érintőnél lefogott hang neve ugyanaz, mint az 1. érintőn lévő hangé.

Figyelem! Az angolszász nyelvterületen a H-t B-nek, a B-t B $\sharp$ -nek jelölik, ebben a könyvben azonban a magyar gyakorlatnak megfelelően jelöljük a H és B hangot. – A ford.

5. érintő

6 – A
5 – D
4 – G
3 – C
2 – E
1 – A

6. érintő

6 – A $\sharp$ /B
5 – D $\sharp$ /E $\flat$
4 – G $\sharp$ /A $\flat$
3 – C $\sharp$ /D $\flat$
2 – F
1 – A $\sharp$ /B

7. érintő

6 – H
5 – E
4 – A
3 – D
2 – F $\sharp$ /G $\flat$
1 – H

8. érintő

6 – C
5 – F
4 – A $\sharp$ /B
3 – D $\sharp$ /E $\flat$
2 – G
1 – C

9. érintő

6 – C $\sharp$ /D $\flat$
5 – F $\sharp$ /G $\flat$
4 – H
3 – E
2 – G $\sharp$ /A $\flat$
1 – C $\sharp$ /D $\flat$

10. érintő

6 – D
5 – G
4 – C
3 – F
2 – A
1 – D

11. érintő

6 – D $\sharp$ /E $\flat$
5 – G $\sharp$ /A $\flat$
4 – C $\sharp$ /D $\flat$
3 – F $\sharp$ /G $\flat$
2 – A $\sharp$ /B
1 – D $\sharp$ /E $\flat$

12. érintő

6 – E
5 – A
4 – D
3 – G
2 – H
1 – E

ÜRES HÚROK ÉS BARRÉ AKKORDOK

Ha egy húr úgy szerepel az adott akkordban, hogy nem fogjuk le sehol, azaz „üresen” pengetjük, akkor az akkord ábráján ezt egy „O” jelöli. Az akkordban egyáltalán nem játszott húrokra egy „X” hívja fel a figyelmet. Ahol az ábrán két hangot „zárójel” kapcsol össze, ott ujjunkat a nyakon elfektetve úgynevezett barré akkordot kell fognunk.

Tudnivalók balkezes gitárosoknak

A kezdő balkezes gitáros komoly dilemmával szembesül: vajon mikor jár jobban, ha balkezes hangszert szerez be, vagy ha egyszerűen jobbkezesen játszik, és így élvezheti a jobbkezesek számára rendelkezésre álló nagyobb gitárválasztékot (ami gyakran kedvezőbb árakat is jelent).

Bal vagy jobb?

A hagyományos gitáron az ujjal való pengetésnél a jobb kezet használjuk. Ez problémát jelenthet a balkezesek számára. Néhányan közülük egyszerűen azt választják, hogy jobbkezes gitárt ragadnak. Hiszen balkezes zongora sem létezik. A hangszerboltban próbáljunk ki néhány bal- és jobbkezes gitárt, mielőtt döntést hoznánk. Nem baj, ha nem tudunk még játszani; egyszerűen csak üljünk le a hangszerrel és pengessük az üres húrokat. Ha a balkezes gitár természetesebben kézre áll, akkor hallgassunk erre a megérzésre. Van jó néhány híres balkezes játékos (elég csak Paul McCartney-ra gondolnunk), tehát nem leszünk egyedül, ha balkezes modellt választunk. Az összes nevesebb gyártó palettáján szerepel ilyen hangszer.

Teendők a jobbkezes gitárral

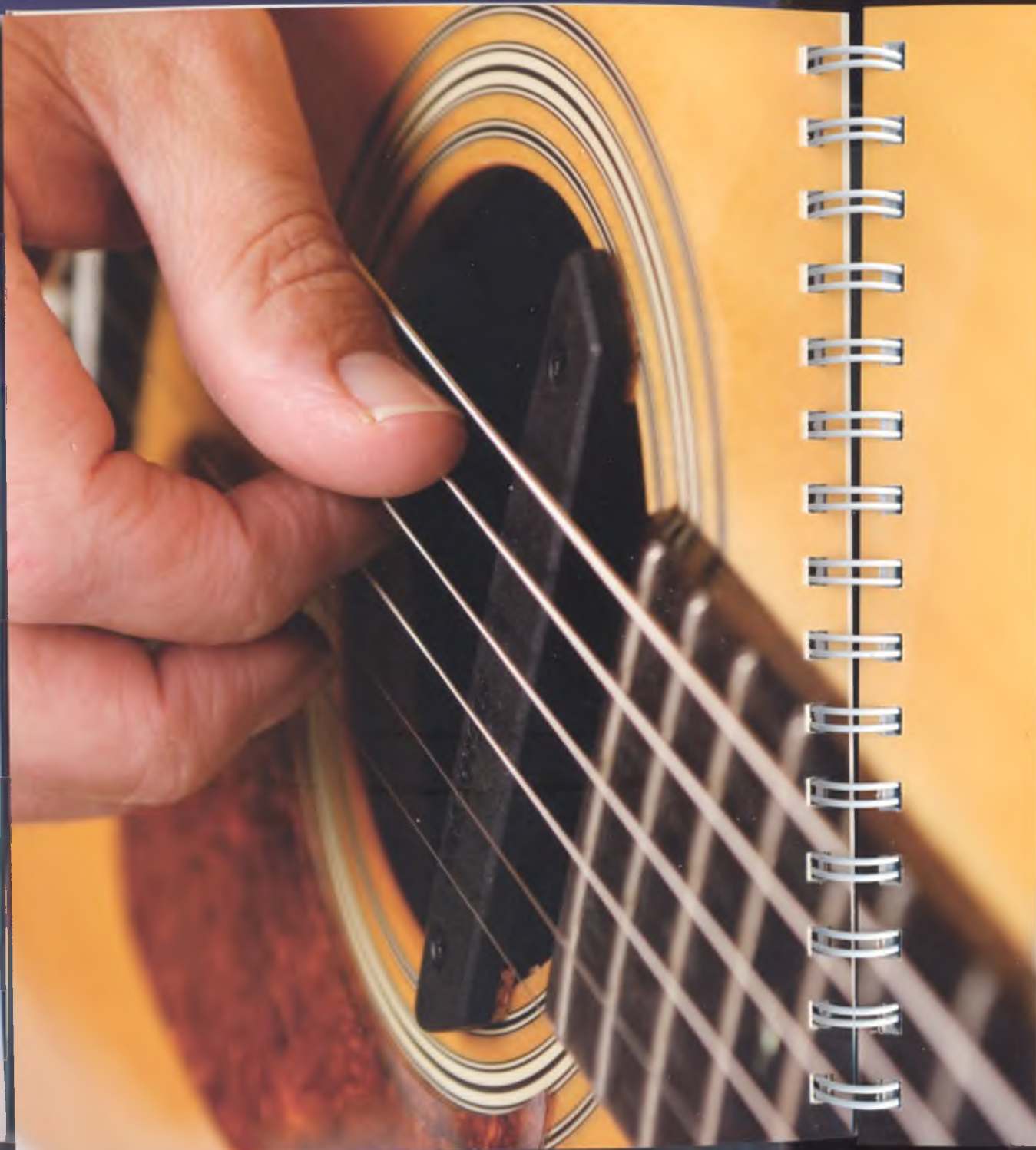
A másik lehetőség az, ha jobbkezes gitárt veszünk, majd megfordítjuk és áthúrozzuk, ám ez intonációs és hangolási problémákat okozhat, és kényelmetlen lehet ülő helyzetben játszani rajta. Továbbá az elektromos gitár „bevágása” is a nyak rossz oldalán lesz, megnehezítve a magas hangok elérését. Hosszú távon kevesebb kellemetlenséget jelent egy balkezes gitár: azon minden kulcsfontosságú elem (a láb, a nyereg, a test és a nyak) fordítva van, garantálva használatának a kényelmes játékot és a könnyű hangolhatóságot. Nincsenek azonban köbe vésett szabályok! Vannak gitárosok, akik jobbkezes, fordítva tartott hangszeren tanulnak meg játszani, áthúrozás nélkül. Ha a magas E húr van legfelül, akkor tulajdonképpen minden fordítva van!

Paul McCartney valódi balkezes hangszeren vagy balkezesre áthúrozott jobbkezes hangszeren egyaránt játszik, amint arról a képen látható koptatólap is árulkodik.

A könyv használata

Ami a zene lejegyzését illeti, sem a kotta, sem a TAB vonalain lévő hangmagasságok nem a gitár vizuális ábrázolását jelentik, tehát azok nem jelenthetnek igazán gondot. A skála- és akkordbontás-diagramok már kicsit trükkösebbek, a balkezeseknek meg kell fordítaniuk az alakzatot, illetve sémát, a jobb, illetve bal kézre vonatkozó utasításokat az ellenkező kézre kell „átfordítani”. Ez nem olyan bonyolult, mint amilyennek elsőre tűnik! Egy kis gyakorlással hamarosan minden gond nélkül értelmezhetők lesznek a könyv ábrái.

I. FEJEZET

LECKÉK

A fejezetben található leckék elvégzésével elsajátítható az összes olyan készség, amelyek révén profi fingerstyle gitárossá válhatunk. A gyakorlatok sorozata úgy épül fel, hogy lépésről lépésre haladva fokozatosan javulni fog a technikánk. Ne essünk kísértésbe, hogy átugorjunk egy-egy szakaszt! A legjobb eredményt akkor érhetjük el, ha egymás után vesszük át őket. Minden egyes gyakorlat és átírat úgy készült, hogy a tanulási folyamat izgalmas és élvezetes legyen: itt nincsenek unalmas skálák és arpeggiók!

A könyvnek úgy vehetjük leginkább hasznát, ha a korábbi leckéket a lehető leggyakrabban átismételjük, lehetőleg a gyakorlás elején. Ha így járunk el, nagy gyakorlatra teszünk szert, és egyre magabiztosabbá válunk. Bizonyára hamarosan a barátainkat is lenyűgözhetjük az elsajátított technikákkal!

I. lecke

Kottaolvasás

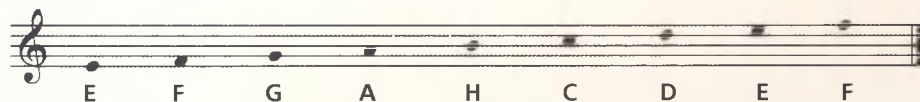
Még ha ismerjük is a TAB (tabulatúra) rejtelseit, ez a bevezető a kottaolvasás rejtelseibe segítségünkre lesz abban, hogy a lehető legtöbbet hozzuk ki az egyes leckékből.

Könyvünk minden példáját a hagyományos jelölés (tehát az ötvonalas kotta) és a TAB kombinációjával jegyeztük le. Ez az általános módszer, amelyet napjaink legtöbb gitáros-kiadványa használ. Ezzel a jelöléssel találkozunk mindenhol: kezdve a kedvenc zenekarok dalait tartalmazó könyvektől a legismertebb gitármagazinok lejegyzéseiig. Bár ahhoz, hogy használni tudjuk a könyvet, nem szükséges,

hogy „blatoljunk”, azaz folyékonyan olvassuk a kottát. Viszont rá fogunk jönni, hogy két elengedhetetlenül fontos területen nagyon jól jön, ha ismerjük a zene hagyományos lejegyzését: a ritmusképletek leírásánál és a basszus és melódia szólamok megkülönböztetésénél a fingerstyle stílusban (azaz hogy mely hangokat pengetjük hüvelykujjal, és mit játszunk a többi ujjal – de erről a későbbiekben bővebben lesz szó).

1. példa

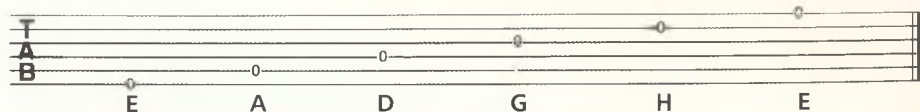
A hagyományos kotta öt vonala nem gitárspecifikus jelölési rendszer, hanem minden hangszerre használható, amely G-kulcsban, azaz violinkulcsban írható

le. (Vannak hangszerek, amelyekre más kulcsok vonatkoznak.) Minden vonalhoz és vonalközhöz tartozik egy zenei hangot jelölő ábécés betű.

2. példa

Ebben a példában látható, hogy miként jelöli a TAB hat vonala a gitár hat húrját. A legsó vonal a legmélyebb húr (E). A TAB olvasásakor csak annyi

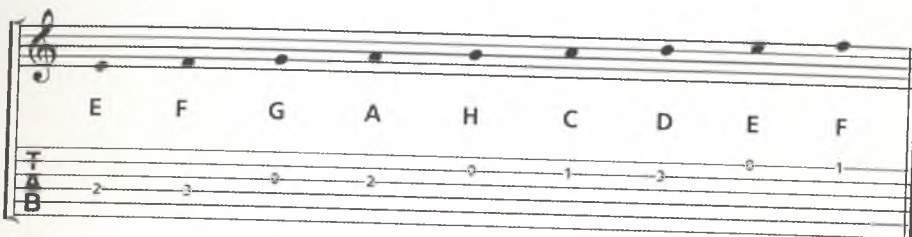

a dolgunk, hogy a vonalon lévő szám alapján lefogjuk a megfelelő húrt a jelzett érintőben – ami gyerekjáték.

3. példa

A hagyományos kottaszakasz a TAB vonalai fölé került. Látható, mennyire egyszerű megtalálni az 1. példa

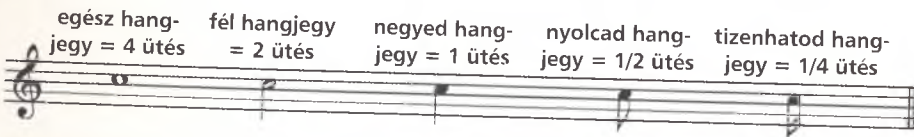
hangjait, ha a kotta alatt helyezkedik el a tabulatúrák jelölés.

4. példa

Itt megfigyelhető, hogy a hagyományos jelölés hangjai miként mutatják meg a játszott hang hosszát (azaz a ritmust)

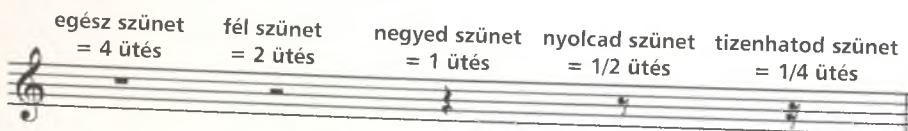
és magasságát is. Egy kis gyakorlás, és hamarosan ránézésre meg tudjuk állapítani a különböző ritmusokat.

5. példa

A 4. példa minden hangjához létezik a megegyező értékű szünet jelzése. Mindig gondoljunk arra, hogy nemcsak

az számít, hogy mit játszunk, hanem az is, hogy mit hagyunk ki!

2. lecke**A hangszer helyes tartása**

Akár állva, akár ülve játszunk, a helyes test- és hangszertartás kialakítása nem elfecsérelt idő!

A helytelen tartás rossz hatással lehet az izmokra, továbbá a gyakorlást is nyűgnek érezzük majd, hiszen nem tudunk ellazulni. Nagyon fontos, hogy gyakorlás közben a testhelyzetünk kényelmes legyen, hogy csakis a zenélésre koncentrálhassunk. A gyakorlás olyan mélyreható és hasznos tevékenység lehet, mint a meditáció, de csak akkor, ha nem szenvedünk közben, és nem fáj semmi a rossz tartás miatt. A legtöbb gitáros ülve gyakorol, egyszerűen

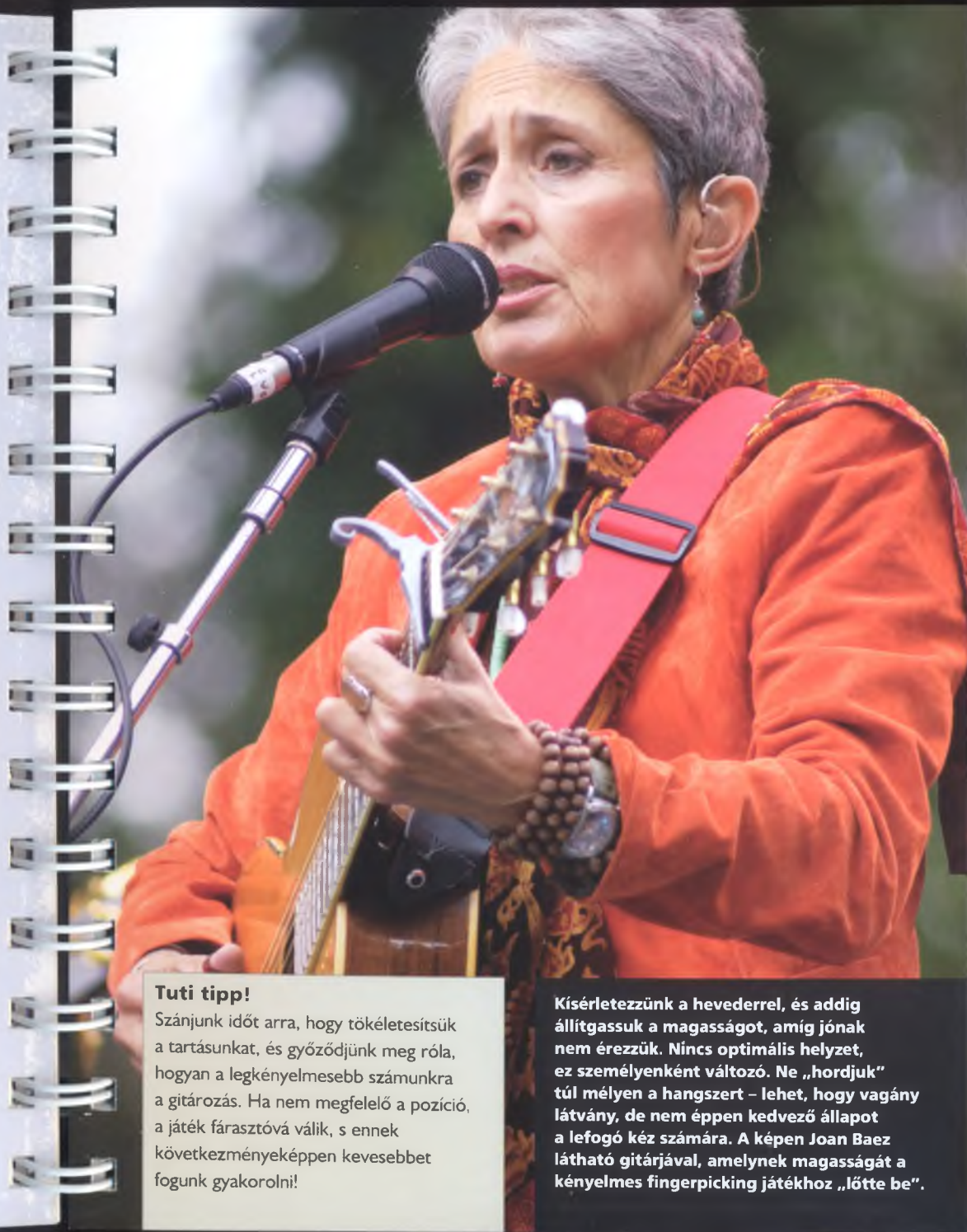
azért, mert hosszú távon ülni kényelmesebb. Vannak elektromos gitárosok, akik hevedert használnak, még akkor is, ha ülnek, mégpedig azért, mert így magasabban tarthatják a hangszert és jobb annak súlyeloszlása (a tömör testű elektromos gitárok igen nehezek is lehetnek). Akusztikus hangszereken gyakorolva ez kisebb problémát jelent, de kísérletképpen megpróbálhatjuk, hogy milyen úgy ülni, hogy a gitár egy hevederen lóg a nyakunkban. Ha jó érzés, rajta!

*Ne görnyedjünk a gitárra, és ne rakjuk keresztbe a lábunkat!
Helyezzük a gitártest alsó hajlatát a jobb combunkra, a hangszer feje pedig mutasson bal felé (balkezesek esetén pont fordítva).*

Akkor ülünk helyesen, ha a hangszer hátoldala hozzáér a hasunkhoz.

A gitár nyaka álljon nagyjából vízszintesen – ez a klasszikus hangszertartást ismerőknek először furcsa lehet.

Tuti tipp!

Szánjunk időt arra, hogy tökéletesítsük a tartásunkat, és győződjünk meg róla, hogyan a legkényelmesebb számunkra a gitározás. Ha nem megfelelő a pozíció, a játék fárasztóvá válik, s ennek következményeképpen kevesebbet fogunk gyakorolni!

Kísérletezzünk a hevederrel, és addig állítgassuk a magasságot, amíg jónak nem érezzük. Nincs optimális helyzet, ez személyenként változó. Ne „hordjuk” túl mélyen a hangszert – lehet, hogy vagány látvány, de nem éppen kedvező állapot a lefogó kéz számára. A képen Joan Baez látható gitárjával, amelynek magasságát a kényelmes fingerpicking játékhoz „lőtte be”.

3. lecke

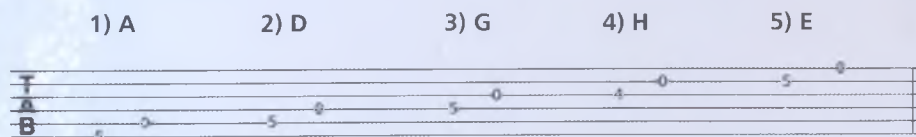
Hangolás

Rosszul behangolt gitárral sosem fog jól szólni, amit játszunk, tehát érdemes időt szánni rá, hogy megtanuljuk a precíz hangolást.

Vannak gitárosok, akik úgy vélik, hogy a hangolás csak nyűg, és így azt csak néhanapján kell elvégezni – ami teljesen rossz elképzelés! A gitár húrjai nagy feszültségnek vannak kitéve, így még a legjobb minőségű hangszer sem tartja a hangolást túl sokáig. Szokjuk meg, hogy minden alkalommal ellenőrizzük a húrok hangmagasságát, amikor kézbe vesszük a gitárt.

Hangolás fül után

Ezt a módszert „relatív hangolásnak” nevezik, mivel csak azt garantálja, hogy a gitár önmagához képest nem hamis (ellenben az úgynevezett „abszolút hangolással”). A lenti TAB használatával párosával ellenőrizhetjük a húrokat egymáshoz képest, a legmélyebbel kezdve. Minden húrpárnak ugyanazt a hangot kell adnia, amit a TAB felett kiírtunk, így a legjobb, ha a két-két húr egyidejűleg pengetjük meg. Ha a húrok magassága eltér, azok jól érezhető, lüktető hatást fognak kelteni, amelyet a hangmagasságok közötti kis különbség okoz. Ahogy közelítjük egymáshoz a hangokat, a pulzálás lelassul, és amint a húrok összecsengenek, meg is szűnik.

Tuti tipp!

Ha elektromos hangolót használunk, bizonyosodjunk meg róla, hogy a gitár hangereje fel van tekerve. Ha a hangoló beépített mikrofonját használjuk, a hangolót fektessük combunkra, a lehető legközelebb a gitár hanglyukához.

A hangoló használata

Az elektromos hangoló segítségével a gitárt a „kamarahangra” állíthatjuk be. Ez nemcsak akkor fontos, ha más zenészekkel játszunk együtt, hanem azért is, mert a húrokat megfelelő feszültségen tartja. Ha a húrok túl feszesek vagy túl lazák, annak a hangszer nyaka láthatja kárát. Az elektromos gitárok (vagy a hangszedővel felszerelt akusztikus modellek) közvetlenül csatlakoztathatók a hangolóhoz.

A legtöbb hangoló beépített mikrofonnal is rendelkezik az akusztikus hangszerekhez. Vannak hangolók, amelyek felerősíthetőek a gitár fejére, és a húr vibrációját érzékelve működnek. A hangoló kijelzi, hogy a húr be van-e hangolva, avagy a hang felett vagy alatt van-e – utóbbi esetben csak annyit kell tenni, hogy a gitár fején a megfelelő hangolókulccsal beállítjuk. Ha a hangszer nagyon el van hangolódva, az elektromos hangoló lehet, hogy nem tudja pontosan megállapítani a húr hangmagasságát. Ha ez az eset áll fenn, kérjünk segítséget a helyi hangszerboltban vagy egy gitáros baráttól.

A hangolt húr tengeressük folyamatosan, de ne túl gyorsan. Vigyázzunk, ne üssük meg a szomszédos húrokat, mivel a hangoló úgy nem fogja felismerni a kívánt hang magasságát.

CD melléklet – 1. szám

A gitár hangolásához segítségként megtalálod a helyes hangokat a CD-n (a könyv hátlapjának belső oldalán található) – minden húr háromszor pengetve, az első húrtól (magas E) kezdve.

A hangolókulcsot lassan tekerjük, miközben a húr pengetjük – hiszen lehet, hogy csak egy fordulat töredékét kell állítani rajta.

4. lecke

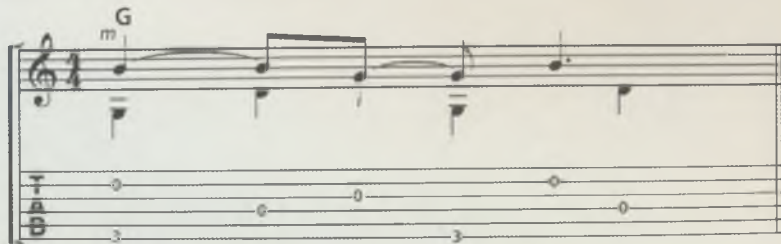
A jobb kéz pozíciója

Az ujjal való pengetésnél a jobb kéz munkáján múlik minden – tehát ezt a leckét semmiképpen ne ugorjuk át!

Ebben a leckében megtanuljuk, miként fejlesszük hatékonyan a pengető kéz technikáját. Mivel könyvünkben végig a fingerstyle gitározás mikéntjéről lesz szó, ez a lecke különösen fontos, ezért nem árt, ha gyakran visszalapozunk ide. Az ujjal való pengetés alapvető szabálya, hogy hüvelykujjunkkal (p) szólaltatjuk meg a basszus hangokat a három mélyebb húron (E, A és D), míg a következő három ujj (i, m és a) a dallamot és az akkordok hangjait pengeti a magas húrokon (G, H és E). A hüvelykujj és a többi ujj függetlenítése elengedhetetlen a fingerstyle gitározás minden szintjén, ennek fényében pedig fontos, hogy a helytelen kéztartással ne akadályozzuk ujjaink mozgékonyágát

Hagyományos lejegyzés

A TAB nem jelzi, hogy melyik ujjat használjuk a húrok megszólaltatására, csak azt jegyzi le, hogy mely hangokat pengessük meg. A hagyományos kottaforma ezért nagyon hasznos eszköz a fingerstyle témák lejegyzésére. A zene leírására használt két rendszert egy sorba írjuk, mint az a lenti ábrán is látható. A magasabb hangokat (a felfelé álló száakkal) az i-m-a ujjakkal játsszuk, a mélyebb hangokért (lefelé álló száakkal) a hüvelykujj (p) felel. A felfelé álló szárú hangok megjelölhetőek a jobb kéz ujjrendjével is, mint azt a lenti kép is mutatja.

Hüvelyk- és ujjpengetők használata

Számos módja van annak, hogy jobb kezünkkel megszólaltassuk a húrokat. Vannak, akik ujjuk pármás részét használják a pengetéshez, míg mások megnövesztik körmeiket (amelyek mesterségesen is meghosszabbíthatók), és olyanok is vannak, akik ujjukat és az ujjakra erősíthető pengetők kombinációját alkalmazzák. Én személy szerint egy műanyag hüvelykpengetőt szoktam használni (de kaphatók fémből készült eszközök is), ami a basszus hangnak egy kicsit nagyobb hangsúlyt és mélységet kölcsönöz. Bár néhány fényképen látható, amint a hüvelykpengetőt használom, ez nem jelenti azt, hogy mindenkinek használnia kell. Kísérletezzük ki, hogy melyik megközelítés a legjobb számunkra.

Tartsuk a jobb kezét a húrok felett, hüvelykujjunkat a mély húrokkal párhuzamosan. A többi ujjat hajlítsuk be karomszerűen a három magas húr felett. Így anélkül tudjuk pengetni a húrokat, hogy a kezünket el kellene mozdítanunk.

A hüvelykujj oldala mindig lefelé pengeti a húrokat.

A képen látható, amint a hüvelykpengetőt viselő ujj megpengeti a hatodik (mély E) hűrt. Figyeljünk meg, hogy a hüvelykujj állása ugyanaz marad, akár használunk hüvelykpengetőt, akár nem.

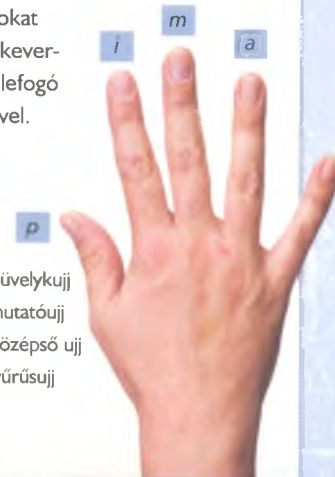
Vannak gitárosok, akik kézfejük a húrlábhoz közel megtámasztva kicsit „letompítják” a mély húrokat. Ennek köszönhetően a basszus hangok tompábban szólnak, nem zengnek túl hosszan, és nem nyomják el a dallamot.

Tuti tipp!

Ha műanyag hüvelykpengetőt használunk, és nem illeszkedik tökéletesen, próbáljuk néhány másodpercre forró vízbe mártani (de közben ne tartsuk kézben). Az eszköz így könnyen formálhatóvá válik, hogy teljesen illeszkedjen hüvelykujjunkhoz.

A jobb kéz ujjrendjének jelzése

A hagyományos spanyol elnevezések rövidítése használatos a jobb kéz ujjainak jelzésére – ha a betűk helyett számokat írnánk, összekeverhető lenne a lefoglaló kéz ujjrendjével.

p (pulgar) = hüvelykujj
i (indice) = mutatóujj
m (medio) = középső ujj
a (anillo) = gyűrűsujj

5. lecke

A bal kéz pozíciója

Ne hanyagoljuk el a bal kezünket sem – fontos, hogy mindkét kéz technikáján dolgozzunk, megbízhatóan összehangolva a két kéz munkáját.

A fingerstyle gitározás lényege, hogy az ötletes pengetési sémák segítségével a nyitott akkordformák is izgalmasan hangozzanak, nemde? Valóban így van – bizonyos fokig. Bármennyire is jó a pengető kéz technikája, ha nehezen megy az akkordok váltása, ha nem fogjuk le rendesen az akkordokat vagy letompítjuk az üres húrokat, akkor zenei szempontból még nem nyújtunk igazán jó teljesítményt. A bal kéz technikájának hatásos kifejlesztése ezért szintén nagyon fontos. Akkor lesz jó a játékunk, ha megtanuljuk mindkét kéz mozgását a lehető leghatékonyabbá tenni. Biztos vannak olyan területek, amelyek fejlesztésre szorulnak, tehát ne lapozzuk át ezt a leckét sem!

A bal kéz ujjainak számozása

Az akkordábrákon a lefogást jelző pontok (illetve számos kottás kiadványban a hangjegyek melletti számok) a bal kéz ajánlott ujjrendjét jelzik.

T = hüvelykujj

1 = első ujj (mutatóujj)

2 = második ujj (középső ujj)

3 = harmadik ujj (gyűrűsujj)

4 = negyedik ujj (kisujj)

Figyelem! Könyvünkben a lefogó kéz ujjaira – a ritkán használt hüvelykujj (T) kivételével – mindig számmal (pl. első ujj) hivatkozunk, így megkülönböztetve a betűkkel (p, i, m, a), illetve névvel jelölt pengető ujjaktól. – A ford.

A hüvelykujjat helyezzük hátul a nyak közepére. Ezzel maximális támasztékot adhatunk az ujjaknak a húrok lenyomásához. Ügyeljünk arra is, hogy tenyerünket ne tapasszuk rá a nyakra.

Tuti tipp!

A bal kéz hüvelykujját mindig próbáljuk meg a nyak hátoldalának közepén tartani. Gondoljunk erre úgy, mint az alaphelyzetre, amelybe újra és újra vissza kell térnünk – még akkor is, ha a hüvelykujjat is bevetjük, hogy hangokat fogjunk le a legmélyebb húron.

Számos gitáros a hüvelykujját is használja, a mély E húron basszus hangokat fog le vele. Nincs ezzel semmi baj, de annak érdekében, hogy ne feszítsük túl a kezünket, mindig térjünk vissza az 1. képen bemutatott alaphelyzethez.

Ujjhegyünk közvetlenül felülről, és ideális esetben 90 fokban érjen a fogólaphoz (hogy ne tompítsa le a szomszédos húrokat). Fontos, hogy ujjunkat az érintőpálcák mellé, azokhoz minél közelebb helyezzük el, hogy ne erőltlen, zizegve megszólaló hangokat kapjunk.

Igyekezzünk ujjainkat a húrok felett tartani, amikor éppen nem fogunk le semmit. Ezzel megspóroljuk a szükségtelen mozdulatokat, és könnyebben érzük el a következő hangot.

6. lecke**Basszus hangok játéka**

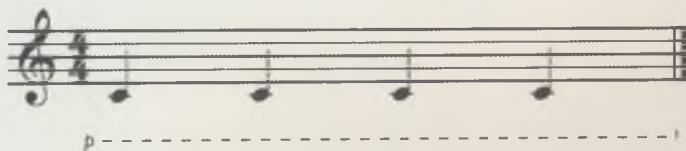
A fingerstyle technika alapja, hogy egy független basszus szólamot játszunk, és ennek érdekében ebben a leckében megdolgoztatjuk a hüvelykujjat.

A pengetővel dolgozó gitárosokkal szemben, akik egyszerre csak egy húrt képesek megszólaltatni, a fingerstyle stílus képviselői több húrt is megpengethetnek egyidejűleg és egymástól függetlenül. Az ujjal való játék azt jelenti, hogy szól a basszus szólám, mellé beütve egy kísérő hangzat, végül pedig hozzáadva a dallam, mégpedig mindezt egyszerre! Kinek kell emellett még zenekar?

Ki kell fejleszteni a jobb kéz hüvelykujjának megfelelő technikáját, mivel a hüvelyk függetlenül kell hogy dolgozzon a többi ujjtól, mondhatni „robotpilóta”

üzem módban pengetve. Ez a célja a jelenlegi leckének, ahol nem a dallamokra vagy az akkordokra fókuszálunk, hanem a basszus szólamokra. Itt megtanulhatunk két egyszerű basszus kíséretet, amelyekhez nem tartozik semmilyen akkordforma, csak üres és lefogott mély húrokból állnak.

Rendszerint a hüvelykujj (p) a három mély húron játszik: a hatodik (E), ötödik (A) és negyedik (D) húron. Azonban lesz olyan eset is, amikor a hüvelykujj elvándorolhat a magasabb húrokra, ugyanúgy, ahogy a többi ujjra (i, m, a) is szükség lehet néha a mélyebb húrokon.

Jobb kéz ujjrendje

A jobb kéz ujjrendje (tehát azok az ujjak, amelyekkel a húrokat pengetjük) mindig a spanyol nevek rövidítésével szerepel (p, i, m, a). Itt az összes hangot a hüvelykujjal szólaltatjuk meg, amit a p betű és az utána következő szaggatott vonal jelez.

Ismétlőjelek

Az ismétlőjel egy vastag és egy vékony függőleges vonalból, illetve egy kettőspontból áll. Az ismétlőjelek közötti részeket mindig ismételjük meg. (A megismétlendő szakaszok több ütemből is állhatnak, mint például a jelen lecke gyakorlatai is.)

1. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 2. számot!)

Ezt a riffet kizárólag a mély E húron kell játszani, így összpontosíthatunk arra, hogy mit csinál a hüvelykujj.

A hüvelykujj maradjon párhuzamosan a mély E húrral az egész gyakorlat során. A húrt a hüvelykujj oldalával szólaltassuk meg.

A hangokat lefogó kezet helyezzük úgy a hangszerre, hogy az első és harmadik ujj a játszott hangok érintői felett legyen. A képen az első ujj (mutatóujj) a mély G hangot fogja a harmadik érintőben.

A kezet ebben a pozícióban tartva harmadik (gyűrűs-) ujjal nyomjuk a húrt a fogólapra az érintőpálcák között az ötödik érintőben, megpengetve a mély A hangot, majd ismételjük meg a szekvenciát.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 3. számot!)

Ez a példa a hatodik (E) húrról elmozdul az ötödik (A) húrra, így kicsit nagyobb kihívás lesz, mint az előző gyakorlat. Először a lemezen hallható, avagy a későbbiekben a kottarész felett jelzett tempónál lassabban gyakoroljunk.

Tuti tipp!

Ha metronómmal gyakorolunk, gyorsabb ütemben fogunk fejlődni, és emellett stabil ritmusérzékünk alakul ki. Mindig lassan kezdjük, majd fokozatosan növeljük a tempót!

Ehhez a gyakorlathoz helyezzük a kezét lejjebb a nyakon (a gitár feje felé) úgy, hogy a harmadik ujjal foghassuk le a mély G hangot.

A gyakorlat második ütemében a hüvelykujj áttér az ötödik (A) húrra. Tartsuk a hüvelykujjat a húrokkal párhuzamosan.

A kezét pozícióban tartva harmadik ujjal fogjuk le a C hangot az ötödik (A) húron, majd ismétéljük meg a szekvenciát.

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 4. számot!)

Bár ez a példa ugyanabban a tempóban van, de negyedekből áll – azaz minden leütésre (egy, két, há', négy) egy hang jön –, így jóval gyorsabbnak érezzük. Itt is fontos, hogy a gyakorlást a jelzett tempónál lassabban kezdjük.

Tuti tipp!

Minden gyakorlat szerepel a CD mellékleten. Hallgassuk meg a gyakorlatokat, mielőtt elkezdjük őket játszani. Könnyebb úgy megtanulni valamit, ha tudjuk, hogyan kell megszólalnia a témának.

Ez a gyakorlat úgy kezdődik, hogy a hüvelykujj oldalával megpengetjük a mély E-t. Tartsuk a hüvelykujjat a húrral párhuzamosan.

A mély F# (fisz) hangot jobb kezünk első ujjával fogjuk le. Fontos, hogy az érintőpálcika mögött, ahhoz közel fogjuk le a húr, hogy a megszólaltatott hang tisztán zengjen.

A második ütem végén a hüvelykujj az ötödik húrra lép, hogy azt üresen megpengetve az A hangot szólaltassa meg. A húr a hüvelykujj oldalával ütjük meg.

7. lecke

A dallam hozzáadása

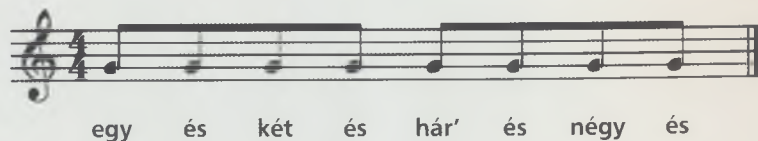
A fingerstyle gitározás lényege az illúziókeltés. Úgy játszunk, hogy közben elhitetjük a hallgatósággal, hogy nem csak egy gitár szól.

Az ujjal pengető gitárosok ezt az illúziót úgy érik el, hogy két (vagy több) dallamszólamot játszanak egyszerre. Ez bonyolultnak tűnik, de nem kell, hogy az is legyen: már azzal, ha néhány hangot hozzáadunk a basszus szólamhoz, csodálatos gitártémákat hozhatunk létre – amint azt látjuk majd ebben a leckében. Hogy könnyítsünk a feladaton, a 6. lecke basszus alapjait fogjuk felhasználni, tehát a feladat első fele már megy! Ez különben jó módszer ahhoz, hogyan érdemes megközelíteni minden új fingerstyle témát: először tanuljuk meg a basszus részt, majd derítsük ki, hogy a melódia hogyan illeszkedik hozzá.

Miközben elsajátítjuk a következő három gyakorlatot, megismerjük a fingerstyle technika két

alapvető eszközét: a „csippentést” (angolul: „pinch”), ahol a dallamot a basszus hanggal egyszerre szólaltatjuk meg, illetve az eltolva hangsúlyozott (azaz „szinkópált”) pengetést, ahol a melódiát a mély hangok közé ékelve játszunk. A két technika közül az egyszerre pengetés a könnyebb: a hüvelykujj beüti a basszus hangot, egy másik ujj pedig ugyanakkor megszólaltat egy dallamhangot valamelyik magasabb húron. Úgynevezett szinkópált pengetésről akkor beszélünk, ha ezek a magas hangok vagy akkordok a basszus hangok közötti szünetekben (például felütésre) érkeznek. Ennek a két technikának a kombinációja tesz izgalmas hangzásúvá egy jó fingerstyle témát.

Számolás az ütésekre

Ha a felütésekre is hangokat játszunk, úgy kell számolni, hogy minden negyedre mondott szám után betoldjuk az „és” szócskát. Az ütések közé beszúrt „és” segítségével pontosan ki lehet játszani az ütések közötti szünetekbe eső, sűrűbb hangokat is.

1. gyakorlat

(Hallgassuk meg az 5. számot!)

Az első példa egy olyan gyakorlat, amelyben megtanuljuk egyszerre használni a hüvelykujjat és a többi ujjat. Az ujjakat tartsuk a megfelelő húrok felett, még akkor is, ha éppen nem pengetnek.

Miközben hüvelykujjal megpengetjük a mély E húrt, a középső ujj (m) ezzel egyidejűleg bejártssza az üres H húrt.

A második „csippentést” hüvelykujjal és mutatóujjal (i) kivitelezzük.

A harmadik pengetésnél a hüvelykujj a mély E húrt üti meg, miközben ezzel egyidejűleg a gyűrűsujj (a) bepengeti a legfelső (magas E) húrt.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 6. számot!)

Ez a gyakorlat bevezetesként szolgál a „szinkópált” játékba, az első ütemben dallamhangokat adva az alaphoz, a másodikban pedig kitartott akkordhangokat játszva.

Tuti tipp!

Ha elkeseredtünk vagy idegesek lettünk, tartsunk egy kis szünetet, majd később lassabb tempóban próbáljuk újra. Ha valamit háromszor egymás után hiba nélkül tudunk eljátszani, akkor nyert ügyünk van!

A hüvelykujj és a középső ujj (m) egyidejű mozdulatával indítunk. Figyeljünk arra, hogy a többi ujj a hozzájuk tartozó húrok felett maradjon. A „let ring” instrukció (‘hagyd kiszólni’) miatt az első ujjat a lefogott húron kell tartanunk, hogy az akkordok hangjai összecsengjenek.

♩ 80

1 2 3

let ring

TAB: 0 1 2 3 0 1 2 3 0

A hüvelykujj készen áll, hogy megszólaltassa a mély E húrt, miután a középső ujj (m) megpengette a D hangot a H húron.

Miután bejátszottuk az üres A húrt a hüvelykujjal, pengessük meg a G húrt a mutatóujjjal (i).

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 7. számot!)

Ebben a példában az egyszerre játszott és eltoló hangok keveredése izgalmas pengetési sémát eredményez.

A második ütem igen trükkös, tehát jóval az eredeti tempó alatt ajánlott gyakorolni (kezdjük 55 bpm körül).

Tuti tipp!

Hallgassuk meg a CD-t! Az is jó gyakorlat, ha csak a kottát és a TAB-ot nézzük, miközben szól a zene. Fontos, hogy a hangjegyeket is figyeljük, hiszen ott követhető az egyes gyakorlatok ritmusa!

♩ 80

1 2 3

let ring

TAB: 0 1 2 3 0 1 2 3 0

A H húron a magas D hangot a negyedik ujjal (a kisujjal) fogjuk le. A második ujj ezzel egyidejűleg a mély F# hangot fogja a mély E húron.

A hüvelykujjat (p) és a mutatóujjat (i) tartjuk egymáshoz közel a második ütem harmadik negyedében lévő „csippentéshez”.

8. lecke

Nyitott akkordformák

A fingerstyle játéktílus elsajátításához elengedhetetlen, hogy alaposan átlássuk az alapvető akkordformákat. Itt az alkalom, hogy ellenőrizzük, mennyire ismerjük az akkordokat.

Még ha magabiztosak is az akkordismereteink, akkor is érdemes időt szakítani arra, hogy végignézzük az ábrákat ebben a leckében. Biztos van néhány fogás, amelyet még nem használtunk, vagy olyan alternatív ujjrend, amire eddig nem is gondoltunk.

Könyvünk nem zeneelméleti kiadvány, de igen fontos, hogy alapvető elképzelésünk legyen a harmóniákról, hiszen ennek köszönhetően leszünk képesek zenei döntéseket hozni, amikor saját kísérleteket alkotunk. A következő fejezetben a következő három akkordcsoportról lesz szó: dúr, moll és domináns hetes. (Ha ezeket az elnevezéseket még nem ismerjük, akkor érdemes keríteni egy jó zeneelméleti könyvet, amelyben utánanézhethetünk az akkordoknak és hangsoroknak.) Egyszerűen fogalmazva: lényegében kijelenthetjük, hogy a dúr akkordok vidáman, a moll akkordok szomorúsan, a domináns hetes akkordok pedig nyugtalanul (azaz „lezáratlanul”) hangzanak. A domináns hetes

kimagasló fontosságú akkord, mivel segítségével tudunk feszültséget és mozgást teremteni a zenében. Ez az akkord természetétől fogva egy tiszta kvarttal fejjebb lévő akkordra akar kioldódni (ezt autentikus zárlatnak hívjuk – ez a mondatvégi pont zenei megfelelője). A harmonikus feszültséget a domináns hetes akkordban található tritónusz (szűkített kvint hangköz a nagyterc és a kis szeptim között) okozza. Ezt a disszonáns hangközt a középkorban betiltották, mivel úgy hitték, megidézi az ördögöt. Ezért is nevezték a bluest az „ördög zenéjének”, hiszen ez a stílus teljes egészében a domináns hetes akkordok használatára épül.

Akkordképletek

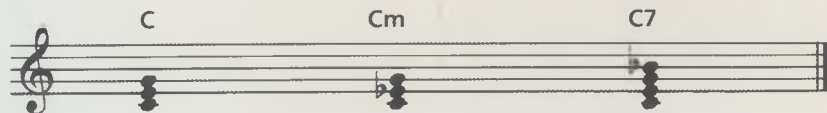
Dúr akkord = A – 3 – 5

Moll akkord = A – b3 – 5

Domináns hetes = A – 3 – 5 – b7

* A = alaphang

Akkordelméleti alapok

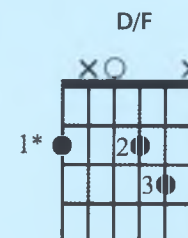
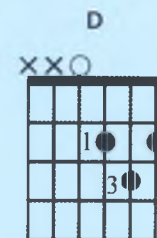
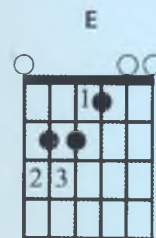
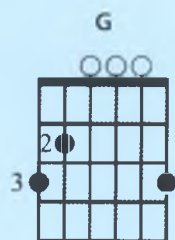
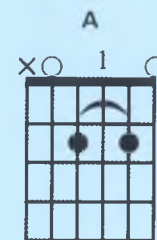
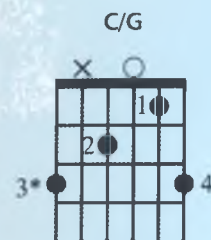
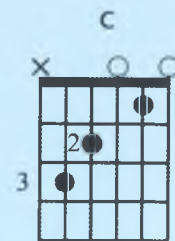

A dúr és moll akkordok három hangból állnak: az alaphangból (innen kapja az akkord a nevét), a harmadik fokból (terc) és az ötödik fokból (kvint). Az ilyen akkordokat „hármashangzatnak” is nevezzük. A domináns hetes akkordot úgy hozzuk létre, hogy egy további hangot adunk a dúr hármashangzathoz, így az négyeshangzattá válik. Ha megértettük, hogy miként épülnek fel az akkordok, lehetőségek széles tárháza áll rendelkezésünkre; az alaphang helyett például másik akkordhangot is használhatunk basszusként (ezt a praktikát hívják „akkordfordításnak”).

1. példa

Alapvető dúr akkordformák

Öt alapvető „nyitott” – azaz nem barré fogású – akkordforma létezik (ha nem számoljuk az akkordfordításokat): C, A, G, E és D. Az ujjrend számozása az ujjakat jelző fekete pont mellett található. Néhány gyakran használt akkordfordítást is bemutatunk.

* A basszus hangok a hatodik húron a hüvelykujjal (T) is lefoghatóak.

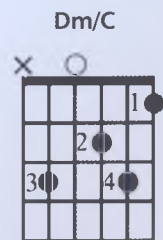
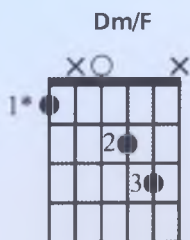
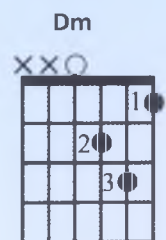
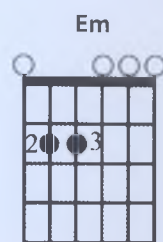
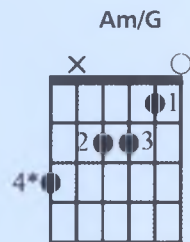
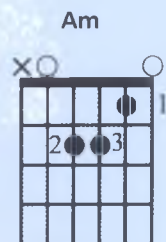
Tuti tipp!

Ha egy akkordban nem az alaphang, hanem más hang található basszusként, akkor „fordításnak” hívjuk. Az ilyen akkordfordítások nevében perjel látható. Az első szimbólum az akkordot jelöli, a második pedig a basszus hangot („perbasszus” – ami lehet akár a hangzaton kívüli hang is) nevezi meg.

C/G = C akkord G basszus hanggal

2. példa Alapvető moll akkordformák

Mivel nem létezik nyitott forma a c-moll és g-moll akkordokhoz, csak három alapvető moll akkordformáról beszélhetünk: Am, Em és Dm. Néhány elterjedt fordítást itt is megmutatunk.

Tuti tipp!

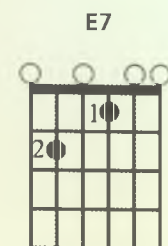
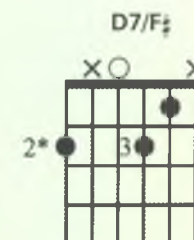
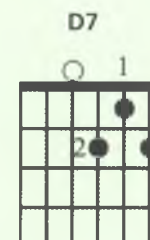
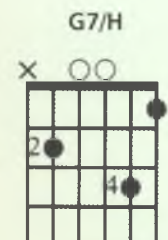
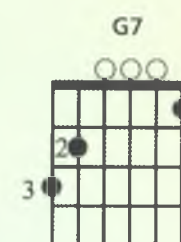
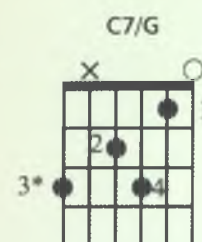
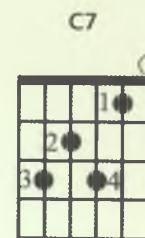
Az akkordelnevezéseket a gitárzenében mindig szimbólumokkal rövidítik. Itt láthatók a leggyakoribb jelölések:

Akkord	Szimbólum
C-dúr	C
c-moll	Cm vagy Cmin
C domináns hebes	C7

* A basszus hangok a hatodik húron a hüvelykujjal (T) is lefoghathatók.

3. példa Alapvető domináns hebes akkordformák

Az öt alapvető nyitott akkordformával és a három elterjedt fordítással összesen nyolc domináns hebes akkordforma van, amit meg kell tanulni. Mint az ebben a leckében bemutatott összes akkord esetében, itt is érvényes, hogy nem szükséges mindig minden hangot lefogni – az egész attól függ, hogy hány húrt szólaltatunk meg jobb kézzel.

9. lecke

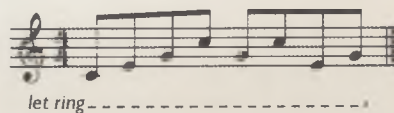
Három könnyű darab

Íme, három könnyű kíséret, amelyek által betekínthetünk a híres énekes-zeneszerzők titkaiba.

Ha a fingerpicking technikát alkalmazzuk egy egyszerű akkordmeneten, az hirtelen megelevenedik, és sokkal izgalmasabban hangzik, mint egy unalomig ismételt síkálós pengetéssel. Ezt az összes nagynevű énekes-dalszerző tudta Paul Simontól James Taylorig, Joni Mitchelltől Eva Cassidyig. Csak egy egyszerű pengetési sémára van szükség, amely ismételve végigvihető az akkordmeneten, és már adott is minden, amire csak szükség lehet az ízléses gitárkísérezhez. A pengető kéz dinamikáját variálva kontrasztot képezhetünk a versszakok és a refrének között, akár anélkül, hogy meg kellene változtatnunk

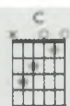
a pengetési sémát. Az eredeti pengetési mintákat a Kentucky állam hegyei közül az 1920-as és 1930-as években előbukkanó bluegrass stílus bendzsókíséretéből vették át. De az amerikai folklzene forradalma idején, az 1950-es évek végén, illetve az 1960-as évek elején megjelent az új énekes-dalszerzői műfaj, amely rányomta bélyegét a fingerstyle gitárkíséretre. A stílus úttörői alakjai olyan nagyságok voltak, mint Bob Dylan, Joan Baez, Pete Seeger és Arlo Guthrie, akik mind Greenwich Village negyed kávézóiból, New York City bohém fiatalságának törzshelyeiből nőtték ki magukat.

Akkordbontás

A pengetési sémákat könnyen összetéveszthetjük az arpeggio szekvenciákkal. Mindig ügyeljünk a „let ring” („hagyd kiszólni”) utasításra, amely jelzi, hogy az adott rész valóban egy akkordbontás. Egyszerűen fogjuk le az akkordformát, és pengessük végig a hangokat, ahogy le vannak írva. A fenti első példán a „let ring” jelzés zárójelben van a kotta elején, azt jelezve, hogy a hangokat az egész darabban hagyjuk kicsengeni. A második példában a „let ring” instrukciót szaggatott vonal követi, kijelölve azt a szakaszt, amelyet a leírt módon kell megszólaltatni.

A leckében
használt akkordok:

1. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 8. számot!)

Ez a példa az 1960-as években népszerűvé vált énekes-dalszerzői stílus kíséretének tipikus sémája. Egy lényegre törő együtemes téma, amely bemelegítő gyakorlatként is ideális a jobb kéz számára.

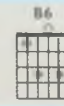
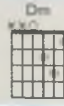
Ez a példa azzal indít, hogy egyszerre kell bepengetni az első (magas E) és ötödik (A) húrt; a basszus hangot a hüvelykujjunkkal üssük be, miközben ezzel egyidejűleg pengessük meg a gyűrűsujjal (a) a magas húrt.

Ne feledkezzünk meg arról, hogy a hüvelykujjnak kell játszania az összes hangot a negyedik (D) húron. A képen látható, ahogyan a hüvelykujj az 1. ütem utolsó hangját pengeti meg.

Amikor a záró akkordot játszunk, egyszerűen húzzuk le a hüvelykujjat a húrokon, elsőként az A húrt pengetve meg, majd egy folyamatos mozdulattal haladjunk le a legmagasabb húrig.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 9. számot!)

Ennek a fingerpicking gyakorlatnak a célja, hogy megbarátkozzunk az alapvető nyitott domináns hebes akkordformákkal. Egy kvinttkörön alapuló szekvenciát fogunk játszani, amely visszatér a tonikára, az alapakkordra (C7). Zenei szakkifejezéssel az ilyen köröket „kadenciának” hívjuk.

A C7 akkord ugyanaz, mint a rendes C-dúr akkord, csak itt a negyedik ujj lefog egy pluszhangot a harmadik (G) húron.

♩ = 100

1 C7 2 A7 3

A hüvelykujj épp készül megpengetni az A húrt, míg a többi ujj (i, m és a) a megfelelő magas húr felett helyezkedik el.

A hangot lefogó kezünket tartjuk pozícióban, miközben a gyűrűsujj (a) megpengeti a magas E húrt üresen.

A D7 akkord basszus hangját (üres D húr) a hüvelykujj játssza. Pengető kezünk fennmaradó ujjai ugyanúgy a magas hűrokhoz vannak rendelve, mint korábban.

4 D7 5 G7 6 C7

Nem szükséges lefogni a teljes G7 akkordot, mivel az A húrt nem szólaltatjuk meg. Elég, ha csak első és harmadik ujjunkat használjuk a két szélső hűrhoz.

A G7 akkord utolsó hangját (F) a gyűrűsujjal (a) pengetjük meg. Figyeljük meg, hogy ugyanekkor a hüvelykujj az ötödik húr (A) felett várakozik, készen arra, hogy megüsse a következő basszus hangot.

Tuti tipp!

Nem kell mindig minden ujjat elvenni a húrokról, amikor akkordot váltunk. Figyeljük meg, hogy vannak-e olyan hangok, amelyek a következő akkordban megismétlődnek – ezeket az ujjakat ilyenkor az adott érintőben tarthatjuk, így az akkordváltás is könnyebbé és zökkenőmentessé válik.

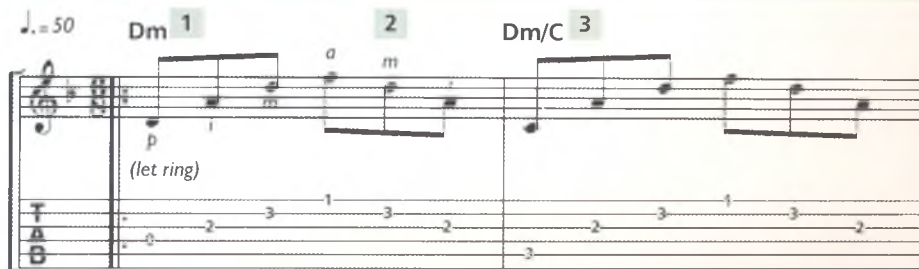
3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 10. számot!)

Egy klasszikus mollos akkordmenet, amely fordításokat használva hipnotikus, ereszkedő basszus szólamot hoz létre. Az ilyen jellegű szekvenciák az 1960-as évek végén váltak népszerűvé, és a korszak sok klasszikus dalában megtaláljuk őket: Beatles – „Dear Prudence” és Led Zeppelin – „Babe I’m Gonna Leave You”.

Ezen a fényképen a d-moll akkord látható, az erre a példára vonatkozó ujjrenddel. A negyedik ujj fogja le a H húrt, miközben a harmadik ujjat az A húr felett tartjuk, készen arra, hogy átlépjünk a következő akkordra.

Tartsuk a hüvelykujjat az A húr felett, miközben a melódia hangjait pengetjük. A képen látható, amint a középső ujj (m) a második (H) húrt pengeti, a hüvelykujj pedig pozícióban van.

Azzal, ha a H húrt a negyedik ujjal fogjuk le, a harmadik ujj szabadon marad, és a 2. ütem elején oda tud nyúlni a mély C hangra.

Bár valószínűleg megszoktuk, hogy a G akkord basszus hangját a legmélyebb húron fogjuk le, ennek a fordításnak a legmélyebb hangja az ötödik (A) húron található. Ezt a hangot játszjuk hüvelykujjal.

A 3. ütem elején „csippentést” játszik a hüvelyk- és a középső ujj (m).

A záró d-moll akkord összes hangját egyszerre szólaltassuk meg, a hüvelykujjat és a többi pengető ujjat is használva.

Tuti tipp!

Ne zavarjon meg bennünket az első ránézésre a furcsa ütemjelzés ennek a példának az elején – a 6/8 igen elterjedt a fingerpicking kíséreték között, különösen az angolszász folkzenében. Ezt „összetett ütemnek” hívjuk, mert ellenben a 4/4-del (angolul: „common time”), itt kétféle lüktetést is rászámolhatunk: hat nyolcadhangot vagy két pontozott negyedhangot (ezért vannak a kottában a nyolcadok hármas csoportokba rendezve).

10. lecke

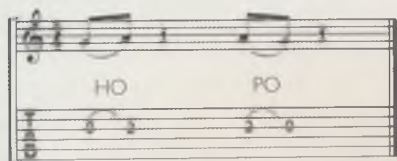
Eltolt hangsúlyok

Ha a basszus hangok közé akkordokat játszunk, számos érdekes ritmus és izgalmas pengetési séma (azaz angolul: „pattern”) születhet.

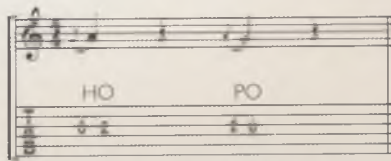
Ha érdekesebb pengetési sémákat szeretnénk létrehozni, a létező legjobb módszer az, ha az akkordokat és melódiákat alkotó hangokat a basszus szólám „szüneteibe” szúrjuk be. Erre a megoldásra szokás használni a „szinkópálás” szót, ami itt alapvetően hangsúlyeltolást jelent. Ez az, ami mindenfajta zenének – nem csak a fingerstyle gitározásnak – ritmust és lüktetést (azaz „groove”-ot) kölcsönöz. Az a képesség, hogy az állandó ritmust tartó hüvelykujj (p) és a többi pengető ujj (i, m és a) felváltva játszik, a fingerstyle gitározás nélkülözhetetlen technikája. Az etolás

rendszerint úgy jön létre, hogy zenekari körülmények között több hangszer ellenpontosza egymás ritmusát különböző kombinációkban. A fingerstyle gitáros viszont úgy teremti ezt meg, hogy a dallamszólám „szembemegy” a hüvelykujjal játszott basszus témával. Ennek tükrében tehát rendkívül fontos, hogy a lecke példáinak ritmusai – szó szerint – csuklóból menjenek! A hüvelykujj mindhárom példában az ütemhangsúlyra játszik, míg az ujjak felütésre hozzák az akkordhangokat. Így jön létre a mindennél fontosabb szinkópált groove.

Előké és kötött hangok (legato)

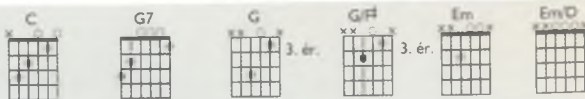
Hammer-on/pull-off ritmusban játszva

Hammer-on/pull-off előkét használva

A valóban profin hangzó gitártémák titkai a díszítések. A gitárosok ezekkel az apró trükkökkel hozzák létre egyéni és felismerhető stílusukat. Sokféle díszítés létezik, de itt most a kötött játékmódot fogjuk szemügyre venni. Ezt a gitáron kétféleképpen érhetjük el egyazon húron: „hammering on” vagy „pulling off” (azaz szó szerint ’ráalapálás’ vagy ’lehúzás’) technikával. Csak az első hangot pengetjük meg, a második úgy jön létre, hogy ujjunkkal ráütünk a húrra, vagy lerántjuk róla egy oldalirányú, pattintó mozdulattal. Játshatjuk őket ritmusban (lásd az első példát), vagy „beszúrva”, előkeként (lásd a második példát).

A leckében
használt akkordok:
(ér. = érintő)

1. gyakorlat

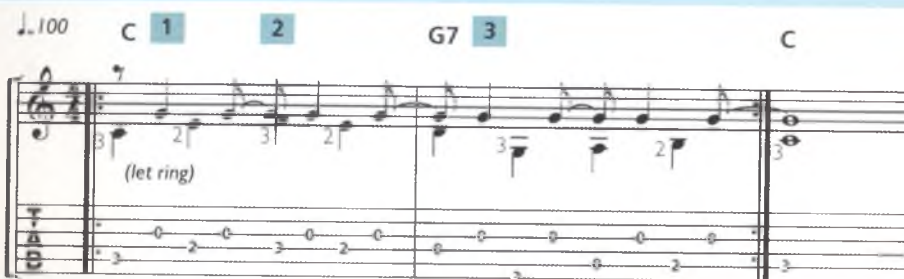
(Hallgassuk meg a 11. számot!)

Ebben a példában a melodikus basszus szólám váltakozik az üres G húron ismétlődő hanggal – azaz orgonaponttal vagy nyugvóponttal (így nevezzük a mozdulatlan, egy hangon álló szólámot).

Gyakoroljuk a basszus részt külön, mielőtt hozzáadjuk a felütésekre érkező magasabb hangot.

Bár a kotta felett egy C akkord szerepel, sokkal könnyebb ezt a példát úgy játszani, ha nem fogjuk le a teljes akkordformát. Elég, ha csak a kezdő C basszus hangot nyomjuk le a harmadik ujjal.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 12. számot!)

Egy újabb 6/8-os ritmus, amely ezennel a jobb kéz mutató- (i) és középső (m) ujjának ad gyakorolnivalót. A „kalapált” hangokat (a 2. és 4. ütemekben) csak akkor szűrjük be, ha magabiztosan játszunk már a gyakorlatot.

A képen a lefogó kéz pozíciója látható az 1. ütem elején. Használjuk a harmadik ujjat az ötödik bundban lévő G hanghoz, az első ujjat pedig a magas D hanghoz a harmadik érintőben.

Csak a harmadik és az első ujjat használjuk a C akkord lefogásához. Mivel a D húrt nem szólaltatjuk meg, a második ujj a húr felett maradhat.

Tuti tipp!

Ne feledjük, hogy nem szükséges mindig lefogni az akkordforma összes hangját. Vegyük például az utolsó G akkordot ebben a gyakorlatban – csak a hatodik (mély E) húron lévő alaphangot fogjuk le, mivel az ötödik (A) és az első húrt (magas E) nem pengetjük meg.

♩. = 60 G 1 G/F# Em Em/D

C 4 G/H Am7 D6 G 6

Miközben a hüvelykujj megpengeti a D húrt, a pengető kéz többi uja legyen pozícióban a megfelelő húrok felett.

A 2. ütem elején lévő hammer-on: pengessük meg az üres negyedik (D) húrt, majd határozottan fogjunk (azaz „kalapáljunk”) rá az E hangra a második ujjal.

Nem szükséges az összes hangot lefogni a G/H akkordban. Elég, ha a második ujjal lefogjuk az A húrt.

A záró G akkordot a pengető kéz összes ujját bevetve, egyszerre szólaltassuk meg.

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 13. számot!)

Az utolsó példában a jobb kéz mindhárom ujját használni kell (i, m és a). Ez a technika, amelynek során a három hangos akkordok ellenpontozzák az üres D húr orgonapontját, számos nagyszerű riffet eredményezett már a zenetörténelemben, például: The Who – „Pinball Wizard”; Kings of Leon – „The Bucket”.

Használjuk az első ujjat a kezdő „hammer-on” megszólaltatásához. Így a második ujj szabadon marad, és le tudja fogni a hamarosan következő A hangot a harmadik (G) húron.

A C hangot az ötödik érintőben a harmadik ujjal fogjuk le. A legjobb, ha az egész D7 akkordformát egyszerre fogjuk le.

Tuti tipp!

Gyakoroljunk minden részt külön-külön, mielőtt együtt játszánk őket.

Ez különösen akkor fontos, ha szinkópált hangokat kell játszani a basszus szólám közé. Gondolj rá, hogy a lefelé álló szárú hangokért a hüvelykujj (p) felel, míg a felfelé állókat a többi ujj (i, m és a) pengeti.

♩ 95

1 D 2 G/D 3

(let ring)

3 D7 4 G/D 5 D 6

Miközben a magas E húrú pengetjük a gyűrűsujjal (a), a hüvelykujj maradjon a helyén, készen arra, hogy a következő basszus hangot bejuttassa.

A G/D akkord mindhárom hangját egyszerre fogjuk le. Így minden hang tisztán zenghet az egész ütemen keresztül.

A 4. ütem elején a hüvelykujj megpengeti a D húrú. Figyeljük meg, hogy a többi ujj a megfelelő pozícióban van a magas húrok felett.

A záró D-dűrből hiányzik a terc, így az akkord lefogható csak az első és a harmadik ujjunkat használva.

11. lecke

Áthelyezhető akkordformák

A mozgatható fogásoknak köszönhetően bármilyen akkordot eljátszhatunk bármilyen hangnemben. Ez a lecke az alapvető akkordformákat ismerteti.

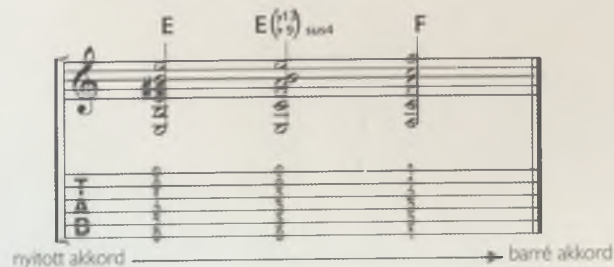
Az áthelyezhető akkordformáknak két típusa van: az öt vagy hat húrt átfogó barré akkordok, illetve a kisebb, négyhangos akkordok. Az összes mozgatható forma köthető valamelyik nyitott alapakkordhoz: a barré fogások a nyitott E és A formákon alapulnak. Ha az E akkordot egy bunddal magasabban játszunk, de ugyanazokkal az üresen zengő húrokkal, akkor az már nem a jól ismert E-dúr, hanem a különös nevű E(b9b13)sus4 akkord. Ezt a különös, spanyolos hatású akkordot gyakran nevezik „fríg akkordnak”, mivel a fríg mód jellegzetes hangzását idézi. A fríg akkord tökéletes megoldás, ha spanyolos ízeket szeretnénk varázsolni a muzsikába, de az áthelyezhető akkordformák nem így működnek. Azonban ha az E formával együtt az üres húrokat is elmozdítjuk, mégpedig úgy, hogy a mutatóujjat végig rányomjuk az első érintőre (ehhez át kell rendezni az E akkord ujjrendjét, felszabadítva az első ujjat!) – akkor már ott is vagyunk! Megkaptuk az F-dúr akkordot, amely a második bundban F# lesz,

a harmadikban G stb. A tologatható moll és domináns akkordokat ugyanezzel a módszerrel valósíthatjuk meg. Valójában nagyon sok egyéb lehetőség is van – szinte minden „alap” akkordforma átalakítható úgy, hogy barré akkordként működjön. Ezt az elvet alkalmazhatjuk a nyitott A akkordra is, arra kell csak ügyelnünk, hogy letompítsuk a hatodik (mély E) húrt, mivel az akkord alaphangja az ötödik húron található.

A mozgatható négyhangos akkordformák, amelyeket ebben a leckében taglалunk, a hathúros, teljes barré fogások felső négy hangján alapulnak. Az ebből a formából levezetett akkordok könnyedebb hangzásúak, és igen nagy hasznunkra lesznek, ha négyhúros pengetési sémákat játszunk.

Jó tudni, hogy a kevés üres húrt tartalmazó alapakkordok (pl. a C7) barré nélkül is „tologathatók”, csak a le nem fogott húrokat kell letompítanunk, amennyiben az adott akkord hangzatába nem illeszkednek.

A bal kéz ujjai

A fenti ábrán láthatóak a mozgatható hathúros barré akkord kialakításának lépései. Ha előtte még nem fogtunk le barré akkordokat, elsőre lehet, hogy kicsit nehéznek érezzük majd. Legyünk türelmesek, és gyakoroljuk őket újra és újra, hogy erősödjön a lefogó kezünk!

1. példa

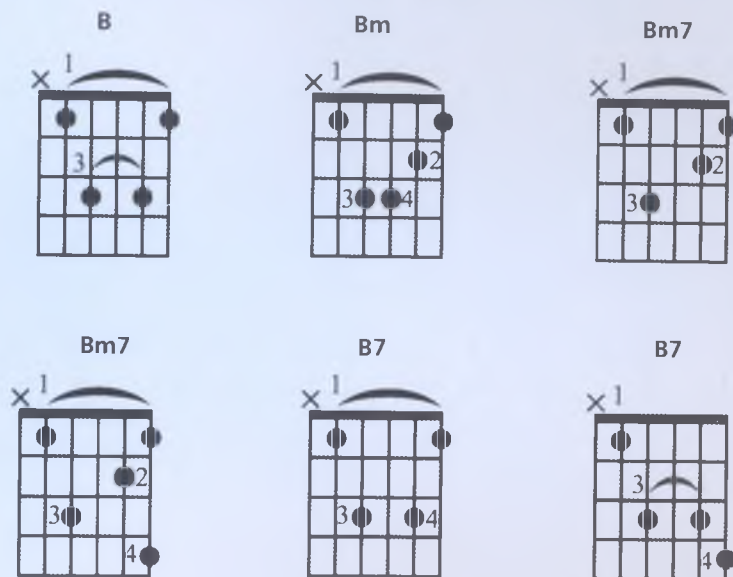
Hathúros barré akkordok

Az akkordformákat itt mind az F akkord fekvésében mutatjuk be, de a transzponálás nagyon egyszerű – a fogást csak tovább kell tolni a gitáryakon. Az Fm7 és F7 akkordokra két formát is adunk; a második esetben mindkét fogásban egy oktávval magasabban megduplázzuk a kisszeptimet, így még jobban kihangsúlyozva az akkord „hetes” jellegét.

2. példa Öthúros barré akkordok

Az akkordformákat itt is a lehető legmélyebb fekvésben ábráztuk, az első érintőben pozicionálva (azaz a B alaphangra építve). Hasonlóan a hathúros alakzatokhoz, két felrakást adunk meg a Bm7 és B7 akkordokhoz, a második esetben egy oktávval magasabban megduplázva a kisseptim hangközt.

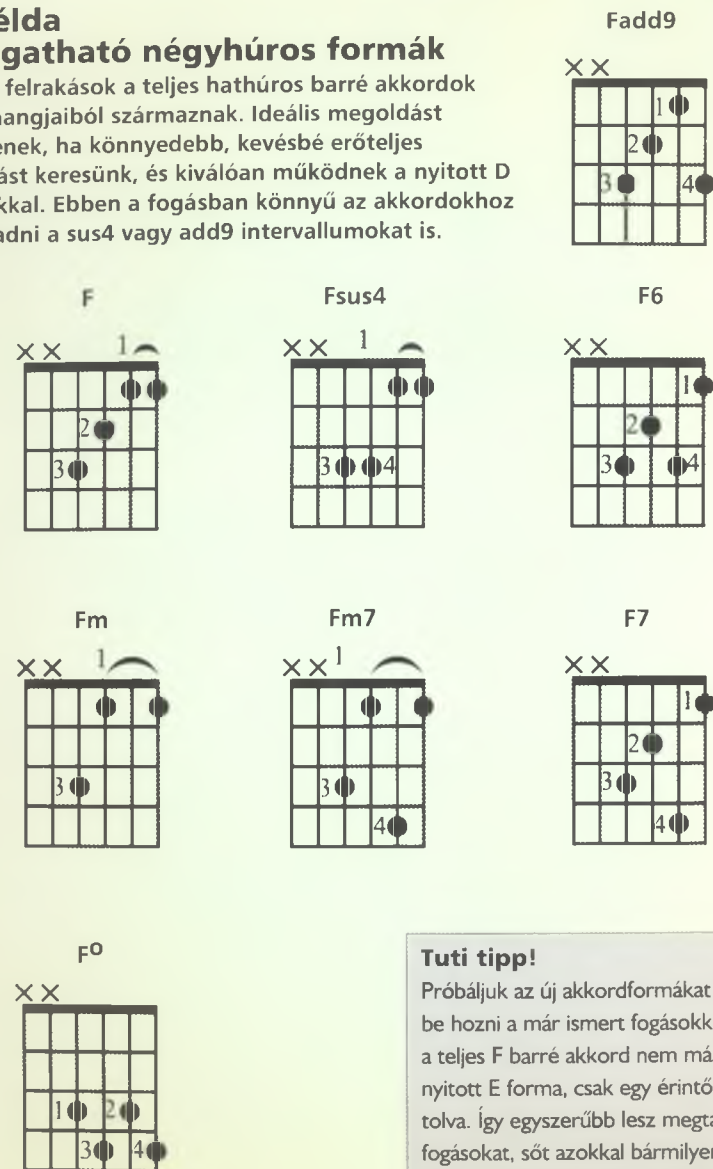

Tuti tipp!

Ahhoz, hogy gyorsan megtaláljuk a megfelelő öt- és hathúros barré akkordot, fontos behatóan ismerni az ötödik (A) és hatodik (E) húrok hangjait. Sokat segít, ha a hangok neveit párosával tanuljuk meg, például hogy az ötödik érintőben található az A (a hatodik húron) és a D (az ötödik húron), hiszen ezek sokszor egymást követik az akkordmenetekben.

3. példa Tologatható négyhúros formák

Ezek a felrakások a teljes hathúros barré akkordok felső hangjaiból származnak. Ideális megoldást jelentenek, ha könnyedebb, kevésbé erőteljes hangzást keresünk, és kiválóan működnek a nyitott D formákkal. Ebben a fogásban könnyű az akkordokhoz hozzáadni a sus4 vagy add9 intervallumokat is.

Tuti tipp!

Próbáljuk az új akkordformákat összefüggésbe hozni a már ismert fogásokkal. Például a teljes F barré akkord nem más, mint egy nyitott E forma, csak egy érintővel feljebb tolva. Így egyszerűbb lesz megtanulni az új fogásokat, sőt azokkal bármilyen felrakást is létrehozhatunk, amit az öt alapvető nyitott akkordformánál – C, A, G, E és D – már megismertünk.

12. lecke

Témák transzponálása

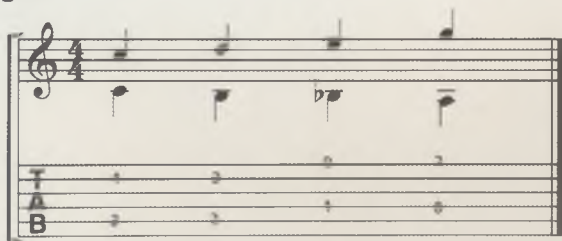
Itt azt tanuljuk meg, hogy miként alkalmazzuk a pengetési sémákat úgy, hogy azok passzoljanak a négy-, öt-, illetve hathúros akkordformákhoz.

Az akkordformákat alapvetően három csoportba oszthatjuk, aszerint hogy az alaphang a hatodik, az ötödik, avagy a negyedik húron található-e (a G, C és D akkordok jó példák erre a húr szerinti csoportosításra). Minél mélyebben van a basszus hang, annál több húr található felette. Például az E-dúr akkord legmélyebb hangja a hatodik húr üresen, így a felette öt húr áll rendelkezésre ahhoz, hogy létrehozzuk rajtuk a pengetési sémát.

Az üres negyedik húr (a D-dúr akkord alaphangja) felett csak három húr helyezkedik el. Ezért az a pengetési séma, amely jól működik egy

G akkord esetében, gyakran átalakításra szorul, ha egy C vagy D akkordra szeretnénk „ráhúzni”. Néha ez egyszerűen elintézhető azzal, hogy a basszus hangot egy másik húron szólaltatjuk meg, de mi történik akkor, ha kidolgoztunk egy ötletes pengetési sémát az Am akkordhoz, amely mind az öt húrt igényli, de a következő akkord a négyhúros D? Ilyenkor sokszor elég, ha újragondoljuk az eredeti mintát, és meg is oldottuk a problémát. Ebben a leckében fényt derítünk néhány opcióra és dallamvezetési eszközre, amelyek alkalmazhatóak a pengetési minták transzponálásánál – azaz áthelyezésénél.

Ellenmozgás

Ez a zenei szakkifejezés arra, ha két melódia egymással ellenkező irányba halad. Ez bevett dallamvezetési eszköznek számít, és nagyon jól hangzik a fingerstyle játékban. Általában a basszus témára és a melódia/akkordmenet legmagasabb szolámára alkalmazzák, de működhet a dolog a „belső” szolámokkal is. A bemutatott példában egy ereszkedő basszus szolámot láthatsz, amelyet egy emelkedő dallammal játszunk együtt.

A leckében
használt akkordok:

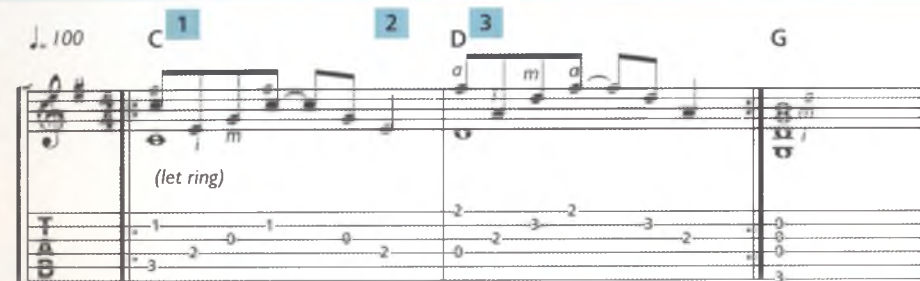
1. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 14. számot!)

Ebben a gyakorlatban a C akkordhoz tartozó pengetési séma a középső négy húrt fogja át. Ezt a gyakorlatban úgy helyezzük át a D akkordra, hogy az egész figurát egyszerűen egy húrral magasabbra mozdítjuk. Ez a legegyszerűbb módszer, de nem jelent mindig megoldást arra az esetre, ha izgalmasabb szolamvezetést keresünk.

Mivel a pengető kéz ujjai a középső négy húron játszanak, a kezdő „csippentést” a hüvelykujjal és a gyűrűsujjal (a) szólaltatjuk meg.

Az első taktus végén a negyedik (D) húrt a mutatóujjal szólaltatjuk meg.

A második ütemben a pengető kéz ujjai a felső négy húron mozognak. A kezdő „csippentést” a hüvelykujjal és a gyűrűsujjal (a) szólaltatjuk meg.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 15. számot!)

Itt végig a jobb kéz három ujjja (i, m és a) pengeti a felső három húr, így a hüvelykujj a három mély húr bármelyikén hozhatja a basszus hangokat, anélkül hogy bármit is változtatni kellene a sémán. Érdemes szemügyre venni az első két taktusban található ellenmozgást!

Használjuk a hüvelykujjat az A húr bepengetéséhez, míg a gyűrűsujj (a) az üres magas E húr szólaltatja meg.

♩ 70

C 1 G7/H Am7 F

(let ring)

2 3

Ebben a példában a G7/H akkord első húrján is játszanunk kell, tehát a lefogáshoz használjuk az első, második és negyedik ujjunkat.

Ez a szokatlan Am7 felrakás nem tartalmazza a negyedik (D) húr, de a magas E húron lefogunk egy G hangot. Az akkordot az első, második és negyedik ujjal fogjuk le.

Ebben a G akkordban a mély hanggal egyszerre játszunk be üresen a magas E húr. A mély E-t a harmadik ujjal kell lefogni.

3 C G 5 C 6 G C

4

A H húr D hangját a harmadik ujjal fogjuk az akkordba. Tartsuk a harmadik ujjat pozícióban, hogy a basszus hang teljes hosszúságban kizenghessen.

A 4. taktusban a mutatóujj (i) pengesse meg az üres harmadik (G) húr, amint az a fotón is látható.

Tuti tipp!

Ahol csak lehetséges, hagyjuk a hangokat átzengeni a következő ütembe. Például ebben a gyakorlatban az üres G húr hangja szóljon folyamatosan az utolsó ütemek alatt.

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 16. számot!)

Végül pedig összekeverjük az előző két koncepciót: az ötödik (A) húron induló basszus szólam áthelyeződik a hatodik (E) húrra, míg az ujjak (i, m és a) egyenként a negyedik (D), harmadik (G) és második (H) húrokon maradnak. A 3. és 4. taktusban az egész sémát eltoljuk a szomszédos húrokra a D és F akkordokhoz.

Az 1. és 2. ütemben a pengető ujjak úgy mozognak el a húrokon, hogy a mutatóujj (i) pengeti a D húrt.

A 3. és 4. ütemben a pengetést végző ujjak visszakerülnek a magas húrokra, így ezt követően a hüvelykujj a D húr hangjaiért felel.

95 Am 1 2 C/G

(let ring)

3

3 D 4 F 5 Am 6

4

Pengessük meg a harmadik húron lévő A hangot a középső ujjal (m). A pengető kéz ujjai (i, m és a) a hozzájuk rendelt húrok felett vannak.

A 2. ütem elején a hüvelykujj fellép a mély E húrra. Az ujjakat tartuk készenlétben, hogy megszólaltathassuk velük a melódia szólamot.

A magas E húron lévő F hangot a gyűrűsujjal (a) játsszuk be. A hüvelykujj maradjon eredeti helyzetében, készen arra, hogy újra megpengesse a D húrt.

A záró Am akkord hangjait egyidejűleg szólaltassuk meg, az összes pengető ujjat használva. Figyeljük meg, hogy a három magasan pengető ujj (i, m és a) visszatért a mélyebb állásba, egy húrral lejjebb.

Tuti tipp!

Mielőtt nekiállnánk az adott pengetési séma transzponálásának, bizonyosodjunk meg róla, hogy eredeti formájában jól átlátjuk azt. Ezzel elkerülhető, hogy – figyelmetlenül megváltoztatva a sémát – az egész folyamatot zavarossá tegyük.

13. lecke

Tizenhatodos témák

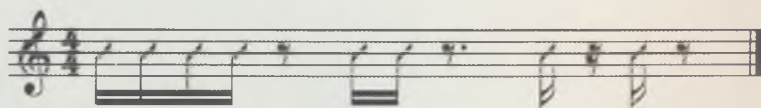
Tanuljunk meg tizenhatodos frázisokat játszani, amelyek révén még lassabb tempónál is ott lesz a „groove” a zenében.

Mindeddig csak nyolcadhangokból felépülő pengetési sémákat kellett játszani, azaz más szóval: eddig csak egy felosztást kellett végeznünk: megfeleztük a negyedhangot, azaz voltak hangok, amelyek a negyedek közé (a felütésre) esnek. Ha játék közben lábbal „doboljuk” az ütemet (ami kimondottan ajánlott!), akkor könnyen érthető: a felütésre érkező nyolcadhangok akkor jönnek, amikor a lábfej fent van, a hangsúlyos ütemrészek pedig akkor, amikor a láb leér.

A tizenhatod hangok ennél egy kicsit trükkösebbek; most minden nyolcadhangot is meg kell felelni, és így negyedenként négy hang jön létre. Ez bonyolultabban

hangzik, mint amilyen valójában. Amint rájössz, hogy hol a tizenhatodok helye a zenében, illetve, hogy miként kell rájuk helyesen számolni, már nem jelenthetnek gondot. Lehet, hogy már játszottál is tizenhatodos ritmusokat, csak nem tudtad, hogy azt úgy hívják! A tizenhatodok szerepe nem az, hogy mindenkit legitározzunk a porondról, vagy bendzsópárba jellegű csatákat vívjunk egyéb gitárosokkal (pedig biztos van, aki erre feni a fogát!), hanem az, hogy izgalmasabb kíséreteket produkáljunk lassabb tempóknál is. A tizenhatodos fingerpicking kísérek klasszikus példái többek között a következő dalok: Simon and Garfunkel – „The Boxer” vagy The Eagles – „Hotel California”.

Számolás a tizenhatodokra

Számolás: egy - e - sé - vel ket te - sé - vel hár ma - sá val négy e - sé vel

Ha tizenhatod hangos pengetési figurákat tanulunk, ügyeljünk arra, hogy lassan gyakoroljuk őket, a lábunk pedig a nyolcadokra járjon (azaz kétszer olyan gyorsan, mint normál esetben az alapütemre). Végül azonban majd meg kell tanulnod, hogy a szokásos negyedes lüktetéshez viszonyítsuk őket. Ez a példa azt mutatja meg, hogy miként lehet a tizenhatodokra számolni (a kiemelt szótagok azt jelölik, hogy hová esnek a hangok). Az „egy”, „ket”, „hár”, „négy” jelzi a negyedes ütéseket, míg a „sé” és „sá” szótagok a nyolcadhangok helyére esnek – a köztük lévő pedig a tizenhatodos felosztás hangjai.

A leckében
használt akkordok:

1. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 17. számot!)

Ez a példa két részből épül fel: a tizenhatodos pengetési séma egy egyszerű lefelé lépkedő basszusmenet közé van beillesztve. Az ismétlődő tizenhatodos ritmus nem bonyolult, de hatásos. Az első mély A hang egy nyolcadhang hosszáig zeng magában, míg a második már rövidebben.

A D5 akkordot az első és harmadik ujjat használva fogjuk le. Így szabadon marad a második ujj, ami így a C basszus hangért fog felelni a 2. ütemben.

Első és harmadik ujjat a lefogott húrokon tartva, tegyük a második ujjat az A húr második érintőjére.

A G/H akkord lefogásához egyszerűen csak helyezzük át az első ujjat az A húrra, a harmadik ujjat pozícióban tartva.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 18. számot!)

Ez kiváló bemelegítő gyakorlat, amely a jobb kéz összes ujját megmozgatja. Az akkordok hangjai a három magas húron találhatóak, így mindvégig az ott pengető három ujjal (i, m és a) játszhatóak.

Mivel a C akkordban a negyedik (D) húrt nem pengetjük, nem is kell lefogni a rajta lévő hangot. A képen látható, hogy miként néz ki az akkord, ha csak az első és harmadik ujjat használjuk.

♩ 65 1 C 2 Am

Amikor a G húrt pengetjük a mutatóujjal (i), a középső és gyűrűsujj (m és a) maradjon a többi húr felett.

Mivel a negyedik húrt nem szólaltatjuk meg, az Am akkordot lefoghathatjuk csak az első és második ujjal. Így a következő ütemben lehetséges a gyors fogásváltás a Dm7-re.

Mielőtt megpengetjük az akkord első hangját, győződjünk meg arról, hogy mindegyik ujjunk a megfelelő húr felett helyezkedik-e el.

Dm7 Dm7/G C 6

Tartsuk a három pengető ujjat pozícióban, miközben a hüvelykujj lemegy az E húrig, hogy megpengesse a mély G hangot.

Az akkordmenetet záró C-dúr az eredeti pengetési rendben szólal meg, azaz a hüvelykujj az A húron és a többi ujj (i, m és a) a három felső húron.

Tuti tipp!

Az első példában biztosan feltűnt a D5 akkordjelölés. Ezt a fogást szokták a „kvint” vagy angolul a „power chord” névvel illetni, és a rockgitárosok előszeretettel alkalmazzák. Maga a „power chord” összhangzattanilag „kétértelmű” akkord, mivel hiányzik belőle a terc, azaz se nem dúr, se nem moll – így mindkettő helyén állhat a dalban.

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 19. számot!)

Ha tizenhatodos pengetést alkalmazunk 6/8-os metrumnál, akkor az olyan csodálatos, hipnotikusan lüktető kíséreteket eredményez, mint amilyen ez a példa is. Fontos, hogy a hangok megszólaltatása mindvégig egyenletes és ritmikus maradjon.

Ebben a példában a pengető kezünk ujjait el kell mozdítanunk egy húrral mélyebbre. Ezen a fotón az ujjak (i, m és a) pontos elhelyezése látható a negyedik (D), harmadik (G) és második (H) húrok felett.

♩ = 50 C 1 G/H Am 2 C/G

(let ring)

3

2 0 1 0 2 0 0 3 0 0 2 2 1 2 2 2 0 1 2 2 3

Mivel egy húrral mélyebbre helyeztük a pengető kéz ujjait, ebben a példában a gyűrűsujj (a) a H húrt pengeti.

Anélkül, hogy ez megzavarná a pengető ujjak pozícióját, emeljük fel a hüvelykujjat, és játszunk be a mély G hangot a 2. ütemben.

A F# basszus hang helyes lefogásához a hüvelykujj (T) átnyúl a gitárnyak felső pereme felett.

Tuti tipp!

Hogy a dalok zárását hatásosabbá tegyék, a zenészek gyakran visszavesznek a tempóból az utolsó akkord előtt. A zenei szakkifejezés erre „rallentando” (fokozatosan lassítva). Ezt általában lerövidítik, és a fő hangjegysor alá írják azon a ponton, ahol a zene ritmusa lassulni kezd – mint ebben a példában is a 4. ütemben.

D7/F# D/F# G G7 C

3 5 6

4

2 1 2 0 2 3 2 0 0 0 0 0 3 3 3 2 0 0

rall. (2x)

Használjuk a negyedik ujját, hogy lefogjuk a D hangot a harmadik érintőben, pozícióban tartva a hüvelykujjat.

Mivel a magas E és az A húrt nem szólaltatjuk meg, a 4. ütemben lévő G akkordot csak a harmadik ujját használva lehet lefogni.

14. lecke

Barré akkordos témák

Az eddig tanultakat tegyük át elektromos gitárra – próbáljunk ki rajta néhány barré akkordos riffet, amelyek jól hangzanak fingerstyle technikával pengetve.

A fingerstyle stílus nem kizárólag az akusztikus gitárosok felségterülete, hanem az elektromos hangszerek között is bevett technikának számít. Ha ujjal pengetve adunk elő egy ritmust, akkor a legkiszámíthatóbb akkordmenet is jóval kifinomultabb kíséretként szólal meg. Ötletes módja ez annak is, hogy balladákat vagy lassabb lüktetésű témákat játszunk, főleg akkor, ha a zenekarban nincs billentyűs.

Azonban, mivel az elektromos gitáron játéunk legapróbb részletei is kihallhatóvá válnak, az ujjal megszólaltatott nyitott akkordok néha kissé koszosan hangzanak. Mivel a barré akkordokban nincsenek üres húrok, azok kevésbé zengenek ki, és egyszerűen letompíthatók úgy, hogy enyhítessz a lefogó kezddel

gyakorolt nyomáson. Ezért van az, hogy sok elektromos gitáros inkább a barré akkordformákat részesíti előnyben a fingerpicking játék során. Van, hogy a barré akkordok váltása nehéznek tűnik, főleg ha gyorsan kell kivitelezni azt. Más zenészekkel együtt játszva viszont „válóknak” számít, ha szünet van az akkordok között! Hogy felgyorsítsuk a barré akkordok váltását, próbáljuk az ujjakat mindig a lehető legkevesebb mozgással áthelyezni; ideális esetben mindvégig maradjanak a húrokon. Ha lazítunk a lefogó kéz nyomásán (anélkül, hogy ujjainkat levennénk a húrokról), rá fogunk jönni, hogy csak fel vagy le kell csúsztatni az akkordot a húrok mentén, ami aránylag csendes akkordváltást tesz lehetővé.

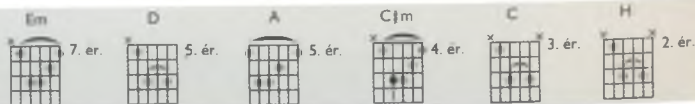
♩ = 70

1 Em 2

(let ring)

HO

A leckében
használt akkordok:

1. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 20. számot!)

Ez a tizenhatodos pengetési frázis ideális balladákhöz vagy lassabb, groove-os rockdalokhoz. A dallam hangjai csak az első és a harmadik leütésnél találkoznak a basszus kísérettel (itt együtt pengetjük őket); a többi hangot a mély szólam közé játszunk. Ez a pengetési séma nem hangzana rosszul egy Red Hot Chili Peppers-dalban sem, szóval tökéletes megoldás a funk-rock stílushoz.

Az Em akkord lefogásakor a második ujj legyen a nyolcadik érintő felett. Az egyidejűleg megpengetett két kezdőhang után a második ujj rákalapál (hammer-on) a húrra.

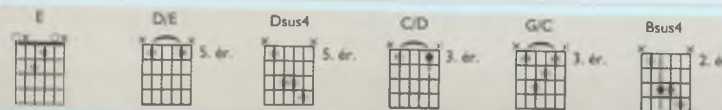
A hüvelykujj a példában végig egy váltakozó basszus témát játszik. Ezen a fényképen látható a pengető ujjak helyes pozíciója, amelynek során a hüvelykujj az A húrért felel.

A 2. ütem kezdő „csippentését” a hüvelykujjal és a középső ujjal (m) kell megszólaltatni.

3 D Em

HO

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 21. számot!)

Ebben az egyszerű pengetési mintában a pengető kéz csak a mutató- és középső ujjat (i, m), illetve a hüvelykujjat (p) használja. A melódia legmagasabb hangja (E) végig ismétlődik az első három taktusban. Ezt a megoldást „orgonapontnak” hívják. A nem diatonikus C akkord (tehát ez az akkord nem illik bele az E-dúr hangnembe) szerepeltetése miatt a példa erősen hajaz a Radiohead zenekar munkásságára.

Fogjuk le a teljes hathúros barré akkordformát az első ujjal szorosan az ötödik érintőpálca mögött (nem rajta!).

Sheet music for the first three measures of the exercise. Measure 1 is marked '1 A' and contains a melodic line with notes m, i, m, i, m, i, m, i and a bass line with notes 5, 6, 5, 6, 5, 6, 5, 6. Measure 2 is marked '2' and contains a melodic line with notes m, i, m, i, m, i, m, i and a bass line with notes 5, 6, 5, 6, 5, 6, 5, 6. Measure 3 is marked '3 Cdm' and contains a melodic line with notes m, i, m, i, m, i, m, i and a bass line with notes 5, 6, 5, 6, 5, 6, 5, 6. A tempo marking of 75 is shown at the beginning.

A taktus harmadik negyedére a hüvelykujj átlép az A húrra, hogy a mély hangot egyszerre szólaltassa meg a H húrt pengető középső ujjal (m).

Ezt a „csippentést” a D húrt megütő hüvelykujj és a vele egyidejűleg a H húrt megpengető középső ujj (m) produkálja.

A C akkord sokkal könnyebben lefogható, ha a harmadik ujj barré jelleggel átfogja a húrokat.

Sheet music for the last three measures of the exercise. Measure 4 is marked '4 C' and contains a melodic line with notes m, i, m, i, m, i, m, i and a bass line with notes 5, 6, 5, 6, 5, 6, 5, 6. Measure 5 is marked '5 H' and contains a melodic line with notes m, i, m, i, m, i, m, i and a bass line with notes 5, 6, 5, 6, 5, 6, 5, 6. Measure 6 is marked '6 E' and contains a melodic line with notes m, i, m, i, m, i, m, i and a bass line with notes 5, 6, 5, 6, 5, 6, 5, 6. A tempo marking of 75 is shown at the beginning.

Megtartva a C-dúr formáját, egyszerűen csak csússzunk le ujjakkal a húrokon egy érintővel mélyebbre, a második bundban lévő H akkordra.

Tuti tipp!

Ha az ötödik húrra épülő dúr barré akkordokat játszunk, akkor a felső húrokat barré formában szorítjuk le. Ne fogjunk barrét az első ujjal (ha a magas E húrt nem használjuk, akkor elég, ha a basszus hangot leszorítjuk vele); helyette a harmadik ujjat fektessük el, keresztben átfogva a második, harmadik és negyedik (H, G és D) húrokat.

A témát záró E akkord hangjait pengessük egyszerre, az összes ujjat használva.

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 22. számot!)

Ahelyett, hogy külön hangokat játszanának, a pengető kéz három ujját (i, m és a) három akkordhangot szólaltat meg egyszerre ebben a példában. Ezáltal a kíséret kimondottan funk hatásúvá válik, ami sok zenei stílushoz illik.

Az akkordok felső hangjait a pengető kéz mindhárom ujját (i, m és a) egyszerre használva szólaltassuk meg.

♩ 70

Em 1 D/E Em Dsus4 D C/D D

A D/E akkord lefogása során az első ujjunk barrét fog a hetedik bundban. A nem használt ujjakat emeljük fel, de tartjuk az akkordforma szerint a megfelelő érintők felett.

A D akkord alaphangja az ötödik érintőben van, a hetedikben pedig a hozzá tartozó barrét fogjuk. A „sus4” jelzésű akkordnál bevonjuk a negyedik ujját is.

Tuti tipp!

Gondoljunk mindig rá, hogy a trükkösebb pengetési sémákat könnyebb megtanulni, ha kettészedjük őket melódiára (kottaszarak felfelé) és basszus kíséretre (szarak lefelé). Mindig külön tanuljuk meg a részeket, mielőtt egyszerre próbálkoznánk velük.

Amikor hüvelykujjal megpengetjük a basszus hangot, a többi ujj már legyen a megfelelő helyzetben az egyes húrok felett, készen arra, hogy megszólaltassák őket.

4 C G/C C Hsus4 H Em 6

Amint a hüvelykujj bepengette a basszus hangot, a többi ujj egyszerre szólaltatja meg az akkord egyéb hangjait.

Az utolsó Em akkord négy hangját egyidejűleg szólaltassuk meg, a hüvelykujjat és a többi ujjat együtt használva.

15. lecke

Alaphangok és kvintek

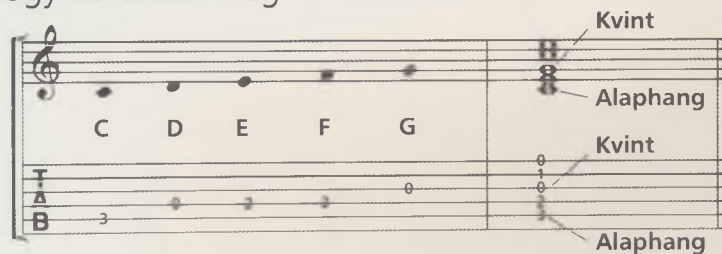
Ebben a leckében megtanulunk energikusan lüktető basszus szólamokat létrehozni az egyes akkordok alaphangjával és kvintjével.

Az eddig bemutatott fingerpicking sémák csak egyszerű basszus témákat vonultattak fel, mivel korábban a jobb kéz technikájára, izgalmas ritmusok és arpeggio frázisok kidolgozására koncentráltunk. Most eljött az idő, hogy megint egyszer a hüvelykujra összpontosítsunk, és felpörgessük a basszus hangokat! Ha a hüvelykujj egy sodró basszus témát visz végig a dalban, az nemcsak hogy érdekesebben hangzik, hanem „leveszi a terhet” a dallamot játszó ujjakról is – mint az a következő leckéből ki is derül.

A basszus szólam létrehozását két olyan hangközzel kezdjük, amelyek minden akkordban megtalálhatók: az alaphanggal és az ötödik fokkal –

a kvinttel. Az alaphang, mint azt már biztos észrevettük, általában az akkord legmélyebb hangja (hacsak nem akkordfordításról beszélünk). Az ötödik fok (amely általában tiszta kvint, de néha lehet szűkített vagy bővített is) a legtöbb akkordformában – de nem mindig – az alaphang felett található hang. Néha a kvint két húrral feljebb található, mint például a C- és G-dúr alapfogásaiban. Az akkord kvintje könnyen megtalálható, ha az alaphangtól (azt is beleszámolva) öt ábécés hangot feljebb lépünk az adott skálán. Tehát egy C-dúr akkord kvintje a C-től még négy lépésre van, azaz a G hang. Így könnyen beazonosítható bármilyen játszott akkord kvintje.

Hogy keressük meg az akkordok ötödik fokát?

Az akkordok ötödik foka (a kvint) az akkordformában gyakran – de nem mindig – az alaphang felett található hang. Itt, ha öt hangot számolva felfelé lépdünk a skálán, akkor kiderül, hogy a C-dúr kvintje a G hang. Ha az akkord alaphangja az A húron fekszik (pl. C), akkor lefoghatjuk az akkordot úgy is, hogy a mélyebben lévő kvintet is belerakjuk. A C akkord esetében ez a mély E húr harmadik érintőjében lévő G hang lenne.

A leckében
használt akkordok:

LÁSD MÉG:

Három könnyű darab, 38. oldal;
Témák transzponálása, 54. oldal;
Country-gyakorlatok, 78. oldal

1. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 23. számot!)

Ez a 12. lecke 1. gyakorlatának átdolgozott változata. Hozzáadva az alaphangra és kvintre épülő basszus témát kiemeli a téma lüktetését, a harmadik ütésre („háromra”) beszúrva egy mély hangot – a kvintet. Figyeljük meg, hogy az alaphang mindig megelőzi az ötödik fokot a basszus szólamban.

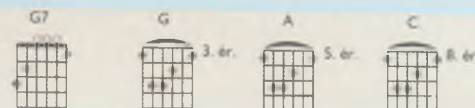
Mivel a mutatóujj (i) a D húron lévő hangokért felel, az itt egyszerre megszólaltatott két hangnál a gyűrűsujj (a) pengeti a magas húrt.

A G basszus hang lefogásához egyszerűen csak helyezünk a harmadik ujjat a legmélyebb húrra. A többi ujj maradjon pozícióban.

A második taktusban a pengető kéz ujjai egy húrral magasabbra lépnek, ahol a hüvelykujj és a gyűrűsujj (a) pengeti az egyszerre megszólaló hangokat.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 24. számot!)

Ne lepődjünk meg, ha ez a frázis is ismerősnek tűnik. A 9. lecke 2. gyakorlatában szerepelt, de sokkal egyszerűbb formában. Megduplázva az ujjak által játszott akkordbontást és egy alaphang-kvint basszus témát hozzáadva azonnal izgalmas kíséret vált belőle.

Az alaphangra és a kvintre épülő basszus szólam első hangját a hüvelykujj az A húron pengeti be. Ügyeljünk arra, hogy a többi ujj már a megfelelő helyzetben legyen a húrok felett.

♩ = 120

1 C7 2 A7 3

A harmadik ujjat használjuk a mély G hang lefogására, miközben a többi ujj az adott érintőben marad.

Miközben a 2. taktus első hangját megszólaltattuk a hüvelykujj segítségével, a többi ujj maradjon pozícióban a felső három húr felett.

Az ötödik ütem felénél a hüvelykujj átlép az A húrra, ahol a basszuskíséret második hangját pengeti meg.

3 D7 4 G7 5 C7 6

Mivel az A húrt nem pengetjük, a G7 akkord lefogható csak az első és harmadik ujjak használatával.

A 4. taktus második basszus hangjának pengetésekor az ötödik (A) húron átlépve a negyedikre (D) helyezzük ujjunkat. A többi pengető ujj ugyanazt a sémát ismétli, mint előzőleg.

Tuti tipp!

Ha hagyjuk, hogy a basszusként játszott alaphang és kvint kizengve egymásba szójon, a mély szólam összemosódik és elveszíti jellegét. Ha tenyerünk párnás részét a gitár hídjánál a húrokra helyezzük, kissé letompíthatjuk az alsó húrokat. Ez javít a basszus kíséret dinamikáján, és teret ad a tisztán kicsengő dallam szólamnak.

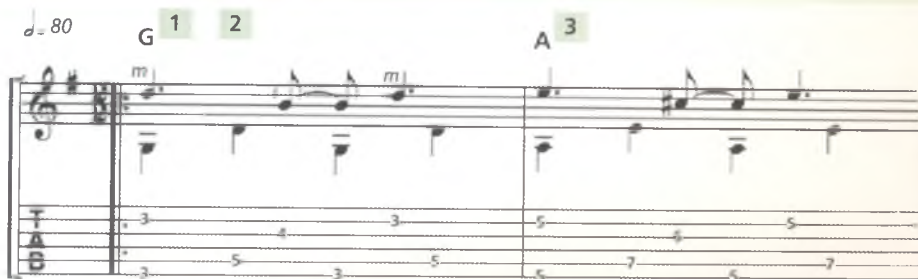
3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 25. számot!)

A barré akkordok ideálisak az alaphangra és kvintre épülő pengetési sémákhoz, különösen akkor, ha ugyanazt az akkordformát tologatjuk fel és le a hangszer nyakán. Ezzel elérjük, hogy a pengetési forma állandó maradjon, ami nagy segítség akkor, ha gyorsabb tempóban játszunk.

A G akkordot barréként fogjuk, az első ujjal átfogva a húrokat a harmadik érintőben. Hogy minden húr tisztán kizengjen, fontos, hogy ujjunkat az érintőpálca mögé helyezzük, és ne rá.

Itt az látható, amint a hüvelykujj beüti az alaphang-kvint basszus szólam második hangját, miközben a mutatóujjal (i) már rákészülünk a G húron játszendő dallamra.

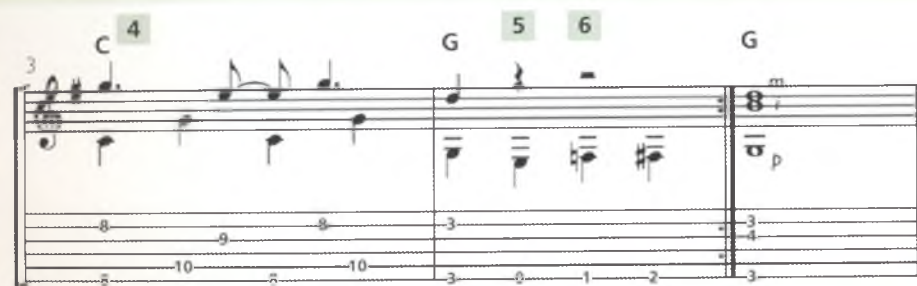
A 2. taktus kezdéseként egyszerre pengetett hangokat a hüvelykujj és a középső ujj (m) szólaltatja meg.

Tuti tipp!

Figyeljük meg a 2/2 ütemjelzést a kotta elején. Ezt szokták „felezett tempónak” (angolul: „half time”) is hívni, hiszen az alapvető ütem („common time”) túlnyomórészt a 4/4. Ha a tempó gyorsabb, egyszerűbb, ha kevesebb ütésre számolunk taktusonként. Ebben az esetben két leütésre számolunk egy ütemben (a félértékű hangokra).

Miközben a barré akkordformát mozgatjuk fel és alá a nyakon, meggyűlhet a bajunk a harmadik és a negyedik ujj elhelyezésével. Ezen segíthet, ha a kisujjat beszorítjuk a gyűrűsujj alá.

Emeljük fel az akkordformát fogó ujjakat a húrokról, és hagyjuk az üres E húr kizengeni a 2. leütésre.

Az emelkedő basszus szólam hangjait a mutatóujjal fogjuk le. Ily módon a lépkedések során a teljes barré forma megmaradhat (a húrok felett „lebegve”), készen arra, hogy egy pillanat alatt visszatérjen a G-dúrra.

16. lecke

Countrygyakorlatok

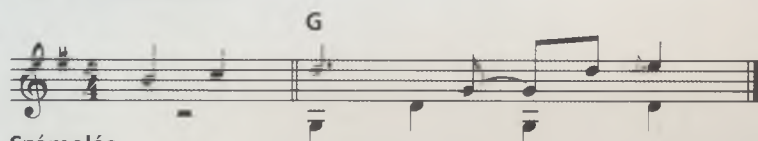
Most, hogy megismertük az alaphangokra és kvintekre épülő basszus szólamokat, itt van egy eredeti countrydal, amellyel megmutathatjuk, mit tanultunk!

A 15. leckében megtanultuk beazonosítani, megtalálni és használni a tiszta kvint hangközt, és azt is megtudtuk, hogy mozgalmas basszus témákat lehet vele kreálni. Ebben a leckében megtanuljuk az első olyan fingerpicking kíséretet, amelyben az alaphangra és a kvintre épülő basszus témákat kell játszani egy eredeti, erős countryzeket felvonultató dalban.

Ha a kíséretet rövidebb, könnyebben kezelhető szekciókra bontjuk, egyszerűbb és élvezetesebb lesz megtanulni őket. Hagyjunk magunknak elegendő

időt az új anyag elsajátítására! Ha rendszeresen gyakorolunk és módszeresen járunk el, semmi sem elérhetetlen! Ne feledjük, hogy nagyon fontos megérteni, hogy miként áll össze a basszus téma (amiért a hüvelykujj felel) és a dallamvezetés (amit a többi ujjal pengetünk). Mielőtt együtt játszánánk őket, tanuljuk meg mindkét szólamot külön – így könnyebb rájönni, hogy a melódia mely hangjait játsszuk a basszus hangokra és melyeket szinkópálva (azaz közéjük betoldva).

Az ütemelőző

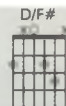

Számolás

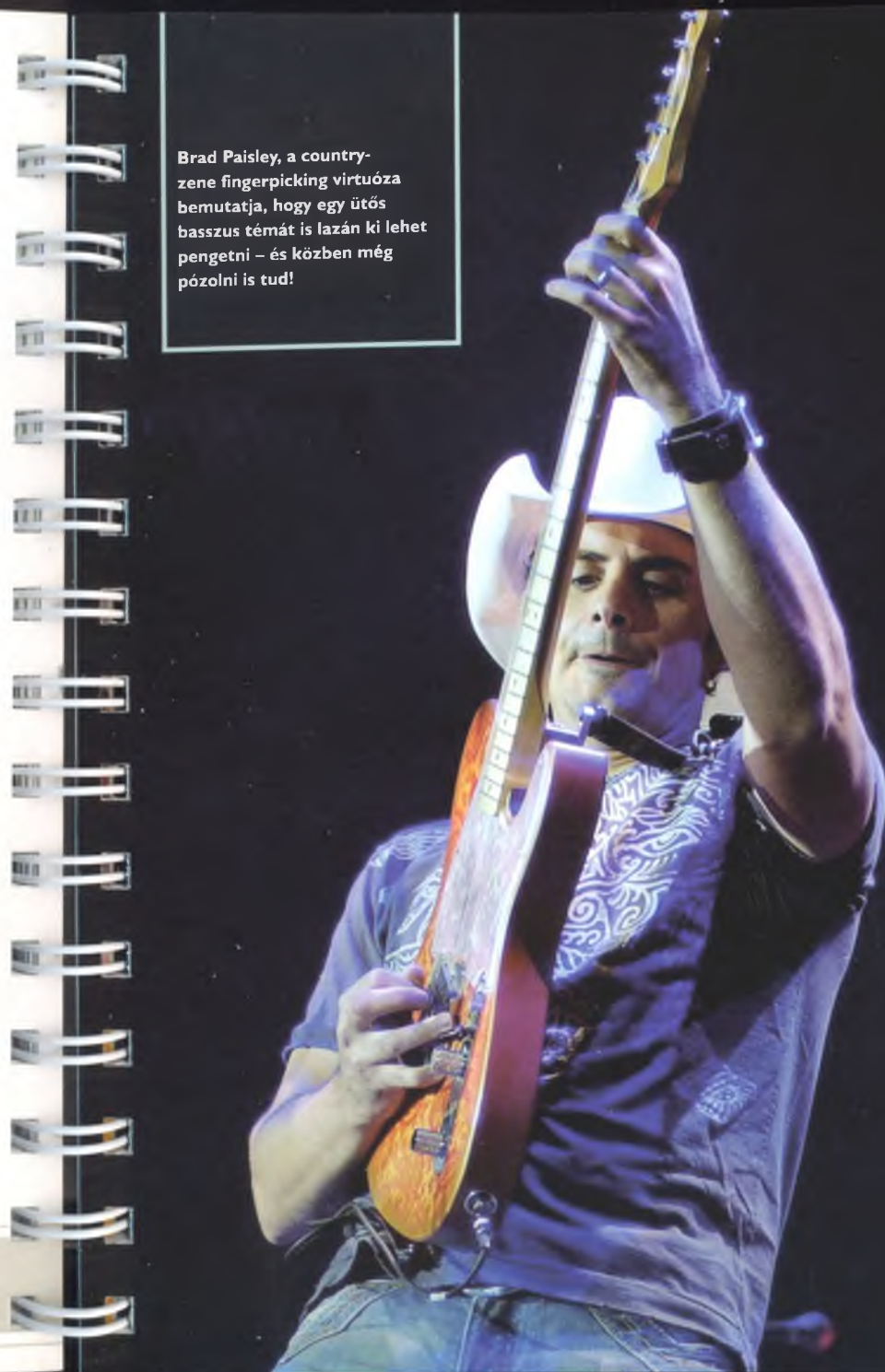
1 2 3 4

Néha egy-egy dalban már az első teljes ütem előtt is vannak hangok. Ezt a felvezető csonka ütemet hívjuk ütemelőzőnek vagy felütésnek is, jelezve, hogy itt már a beszámolás során elkezdődik a zene. Az ütemelőző nem kell, hogy egyenértékű legyen egy egész taktussal (ebben a példában a hossza csak kétnegyednyi), így csak olyan hosszú, mint a benne található hangok értéke. A felütést mindig kettős ütemvonal követi, amely a darab első teljes taktusának kezdetét hivatott jelezni.

A leckében
használt akkordok:

Brad Paisley, a country-zene fingerpicking virtuóza bemutatja, hogy egy ütős basszus témát is lazán ki lehet pengetni – és közben még pózolni is tud!

Gyakorlat (Hallgassuk meg a 26. számot!)

Az 1. ütem elején lévő
„csippentést” a hüvelykujj
és a középső ujj (m)
egyszerre kivitelezzi.

♩ = 140

1 2 3

Amint másodszor is megpengettük a D hangot a második (H) húron, ujjunkkal felcsúszunk az ötödik érintőbe. Nem pengetjük meg még egyszer a húrt, hanem az ujj mozgólata hozza létre az új hangot.

Itt látható, amint a hüvelykujj megpengeti a D húrt. Ügyeljünk arra, hogy a hüvelykujj ebben a darabban minden második leütésre hozza majd a basszus szólamot.

A harmadik ujjat
hagyjuk pozícióban
(a mély G hangon),
miközben a G húron
lévő A-t lefogjuk
a második ujjal.

3 4 5

Tuti tipp!

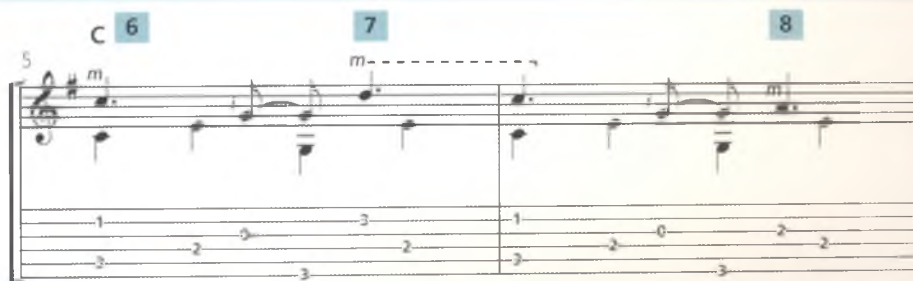
Ne feledjük, hogy kissé le kell tompítani a basszus hangokat! Ezzel megakadályozzuk, hogy kizengve összerosódjanak és „koszossá” tegyék az összképet. Helyezzük pengető kezünket a gitár hídjára úgy, hogy a tenyér széle lágyan érjen hozzá az alsó húrokhoz. Ezáltal sokkal lüktetőbb, perkusszív hatású basszus szólamot kapunk, és a hallgató számára könnyebb lesz kivenni a melódiát.

Az A húr basszus hangjait a hüvelykujjal szólaltatjuk meg. Figyeljük meg, hogy a pengető ujjak pozícióban maradnak a megfelelő húrok felett.

A jelzett taktus nyitó hangjait a hüvelykujj és középső ujj (m) egyszerre pengeti meg.

A C akkordformát tartjuk meg, mint az a képen is látható, és fogjuk bele a D hangot a H húron a negyedik ujj (kisujj) segítségével.

Ha elfektetjük a második ujj felső ujjpercét, lefogva a G húrt is, könnyen hozzáadhatunk egy A hangot is a C-dúr akkordhoz.

Ezen a fotón az üres D húrt megszólaltató hüvelykujj látható. Fontos, hogy a kezünket ne mozgassuk! Hagyjuk, hogy csak a hüvelykujj dolgozzon!

Amikor a magas C hangot lefogjuk az első ujjal, a harmadik ujj maradjon pozícióban a mély G hangon.

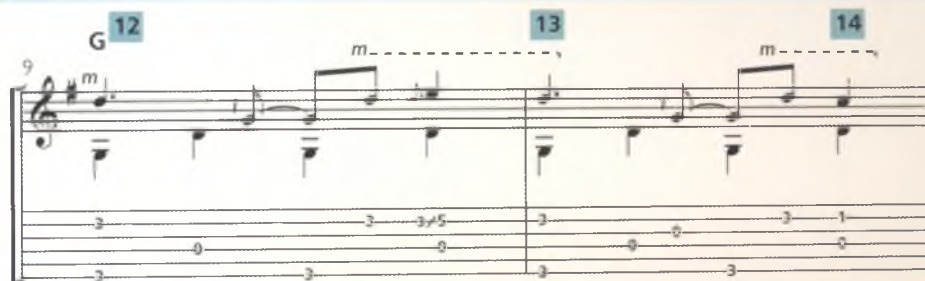
Ebben az ütemben a basszus szólám kromatikusan (azaz félhangonként) lépdel fel az üres húr mély E-jéről. Minden hangot hüvelykujjal pengessünk!

Tuti tipp!

Ügyeljünk arra, hogy a teljes akkordformát lefogjuk, ha bontogatva pengetünk vagy hangokat fűzünk hozzá. Például amikor a mély G basszust játszunk bele a C-dúrba (az 5. és 6. ütemben), a harmadik ujjat úgy emeljük át a hatodik húrra, hogy az akkordforma egyébként változatlan maradjon.

Ha ujjal pengetünk, gyakran nem szükséges a teljes akkordformát lefogni. Jelen esetben az egyszerre pengetett két hang fontos csak, amelyeket a harmadik ujj (mély G) és a negyedik ujj (magas D) fog le.

Amikor hüvelykujjal megpengetjük a D basszus hangot, a mutatóujj (i) már legyen pozícióban, készen arra, hogy megszólaltassa a G húrt.

A fotón az ütem negyedik leütésére pengetett „csíppentés” helyes megszólaltatása látható: a hüvelykujj és a középső ujj (m) működik együtt.

Itt csak a harmadik ujj fog le ténylegesen hangot (a mély G-t). A többi ujját a húrok felett tartjuk, készen arra, hogy a következő hangok lefogásánál használjuk őket.

A taktusban a negyedik negyedre érkező „csíppentés” a hüvelykujjra és a mutatóujjra bízunk.

Már az ütem elején fogjuk le a teljes D7/F# akkordot. A második ujj a mély F#-t fogja le, míg az első és negyedik ujj a H, illetve G húrokon található.

13 **D7/F# 17** **18** **D/F# 19**

Amikor a H húron megszólaltatjuk a C hangot, a hüvelykujj már legyen készenlétben a negyedik húr – a következő D basszus hang – felett.

A dallamba a magas D hangot a H húron fogjuk le a negyedik ujjal. A többi ujj (beleértve az első ujjat is) maradjon pozícióban.

A G akkordot az ütem elején úgy játsszuk, hogy a húrokat egyszerre pengetjük meg a hüvelykujjal, a mutatóujjal (i) és a középső ujjal (m).

15 **G 20** **C/G 21** **G**

A C/G akkord magas hangjait egyidejűleg kell bepengetni mindhárom ujjunkkal (i, m és a).

17. lecke

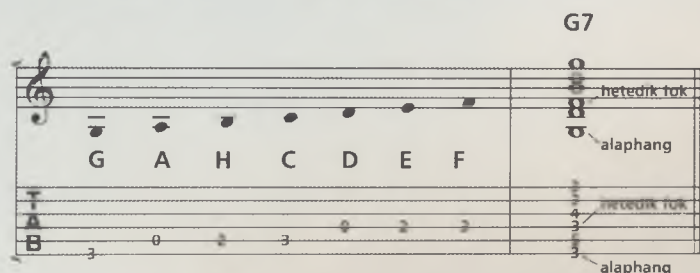
Váltakozó basszus hüvelykujjal

Ez a technika, amely tökéletes megoldás a bluesos dallamok harmonizálásához, a következő logikus lépés az alaphangra és kvintre épülő basszus kíséret után.

A váltakozó basszust alkalmazó pengetési sémák az akusztikus blues gitározás jellemző elemei azóta, hogy Robert Johnson lepaktált az ördöggel a Mississippi állambeli Rosedale-ben. A zenész állítólag eladta a lelkét, és kivételes tehetséget kapott cserébe. Akár hiszünk ebben a voodoo mágia által átítatott déli legendának, akár nem, az tagadhatatlan,

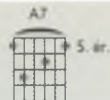
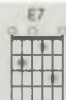
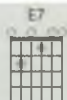
hogy Johnsont mindmáig az egyik legnagyobb hatású delta-blues gitárosnak tartják, még jóval 1938-ban bekövetkezett korai és szintén titokzatos, mindmáig tisztázatlan halála után is. Ám ahelyett, hogy éjfélkor egy útkereszteződésnél bókálnánk az öreg patásra várva, őrizzük meg lelkünket, és ragadjuk meg inkább a gitárt, és vágunk bele!

Hogy keressük meg az akkordok kisseptimét?

A váltakozó basszus szólam általában átlép egy másik húrra, ahol megszólaltatható az alaphang oktávja, vagy – mint az gyakran jellemző a blues kíséretre – a kisseptim. Ez a hangköz a domináns hetes akkordokban jelenik meg (pl. E7, A7 stb.). Ellenőrizhetjük ezt a hangot úgy is, hogy a skálán hét hangot lépünk felfelé (beleszámolva az alaphangot). A kisseptim mindig az alaphang oktávja alatt található egy egész hanggal (azaz két érintővel), tehát a major hetes található nagyszeptim hangja alatt fél hanggal. A fenti ábrán látható, hogy miként azonosítható a kisseptim a G7 akkordban.

A leckében
használt akkordok:

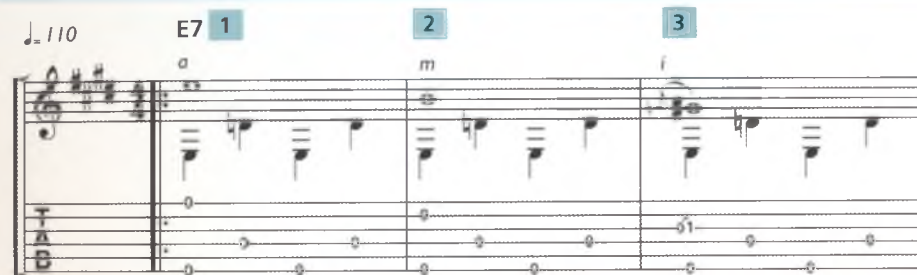
1. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 27. számot!)

Kezdetnek itt van ez az egyszerű alaphang/kisseptim basszus téma, amelyben minden taktus első ütésére a mély és a magas hang egyszerre szólal meg. Minden ütemben más ujjat kell használnunk a dallamhangokhoz.

A gyakorlatban az első „csipentést” a hüvelykujj és gyűrűsujj (a) szólaltatja meg.

A második ütem elején ezt a hüvelykujj és a középső ujj (m) játssza.

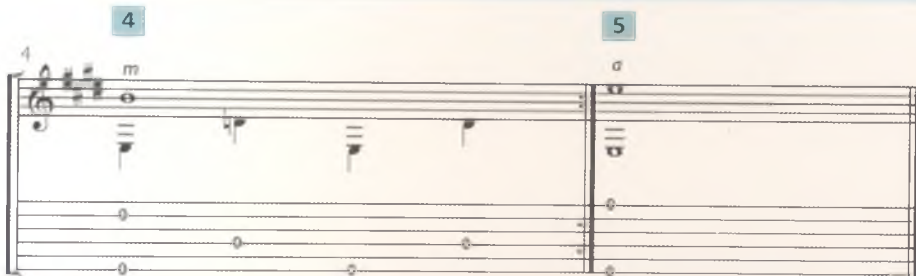
A G# hangra az első ujjal kalapáljunk rá (angolul: „hammer-on”). Figyeljük meg, hogy közben a második ujj az A húr H hangját fogja le. Így, amennyiben véletlenül azt a húrt is megüti a hüvelykujj, nem lesz diszsonáns hatása, hiszen a H része az E7 akkordnak.

Az előbbi trükköt alkalmazzuk a 4. ütemben is. Annak ellenére, hogy csak az üres húrokat szólaltatjuk meg, ajánlott az egész akkordformát lefogni.

Tuti tipp!

Ügyeljünk arra, hogy mindig tompítsuk le a basszus hangokat, a hangszer hídjánál a pengető kéz tenyerének párnás részével óvatosan lefogva a mély húrokat. Így nem fognak összezsengeni a basszus hangok, ami összemosná a szólamokat.

A záró hangokat a hüvelykujj és a gyűrűsujj (a) egyszerre pengeti be.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 28. számot!)

Ez a szinkópait figura egy kicsit nagyobb kihívást jelent, mint az előző példa. Itt is megmozgatjuk a pengető kéz mindhárom ujját (i, m és a).

Még mielőtt megpengetjük az első hangot, fogjuk le biztosan a teljes E7 akkordformát. A húrról felemelt első ujj (mutatóujj) feladata lesz a kezdő „hammer-on” megvalósítása.

Pengessük meg az üres húrt (a magas E-t) a gyűrűsujj (a) segítségével.

Használjuk a mutatóujjat (i), hogy újra megpengessük az üres G húrt az első ütem végén.

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 29. számot!)

Ha egy pengetési sémát barré akkordra alkalmazunk, a lefogó kéz által gyakorolt nyomáson lazíthatunk a hangok között, ami pattogósabb, ritmikusabb hatást eredményez. Amikor ezt a példát játszuk, próbáljunk enyhíteni a húrra kifejtett nyomáson az első és harmadik leütés után, hogy a kottában jelzett szüneteket kapjuk.

A teljes A7 barré akkordot fogjuk le, még mielőtt az első hangokat megszólaltatnánk. Bár a képen úgy látszik, mintha a negyedik ujj lefogná a H húrt, de valójában csak felette van.

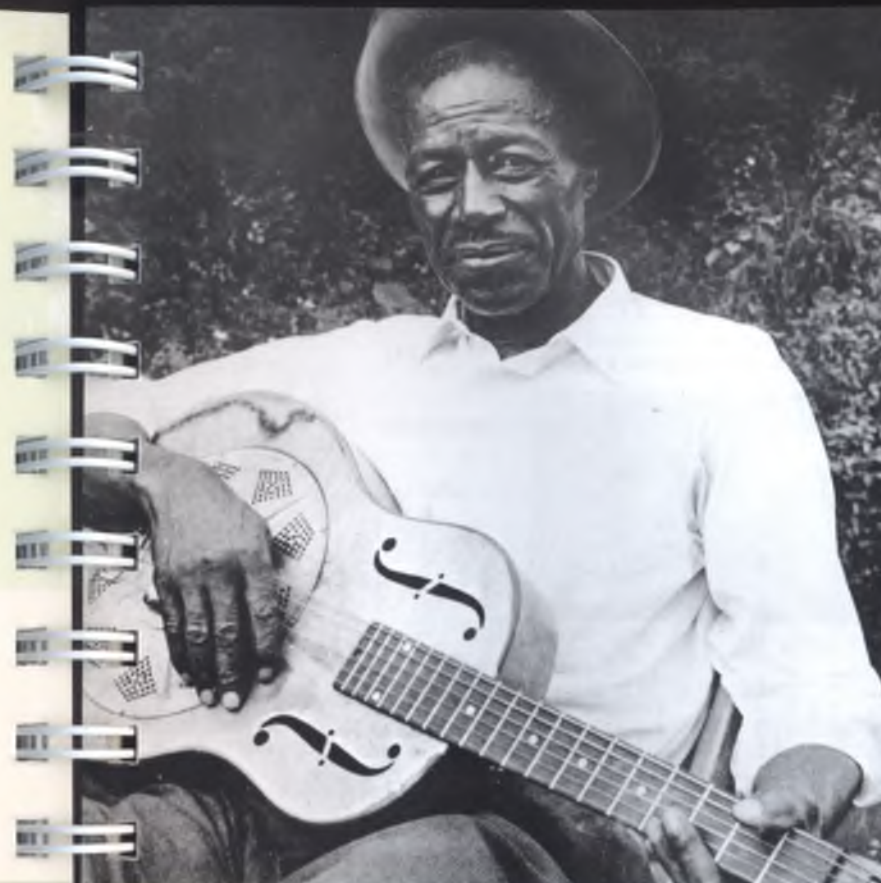
Amikor megpengetjük a H húrt a középső ujjal (m), helyezzük a hüvelykujjat pozícióba, készen arra, hogy megüsse a D húrt.

A második taktus elején a kezdő „csippentést” a hüvelykujj és a gyűrűsujj (a) játssza.

A záró A7 akkordot egyszerre játssza a hüvelykujj, a mutatóujj (i) és a középső ujj (m).

A képen a fingerstyle delta-blues stílus úttörője, a Son House néven is ismert Eddie James látható híres akusztikus rezonátorgitájával.

Tuti tipp!

A „shuffle” valójában egy 12/8-os lüktetésű ritmus, de mivel ez egy leírva nehezebben kezelhető ütemjelzés, ezért a legtöbb shuffle-érzetű blues 4/4-ben kerül lejegyzésre. A dalok elején feltüntetik a „shuffle” szót – ez jelzi, hogy itt a nyolcadok nem sima nyolcadok, hanem szvinges lüktetéssel kell játszani. Hallgassuk meg a CD-n, és rögtön megértjük, hogy kell megszólalnia!

18. lecke

Homesick Blues

Ebben a leckében egy teljes bluesdalt tanulunk, alkalmazva a váltakozó hüvelykujjas basszus technikát.

Az előző leckében megtanultuk, miként ismerhetjük fel és szólaltathatjuk meg a kisseptim intervallumot (hangköz); és azt is megnéztük, hogy miként használható ez a hangköz a basszus szólamban a domináns hebes akkordok alatt. Most ezt a technikát fogjuk alkalmazni egy eredeti fingerpicking kíséretben, amelyet a korai huszadik század neves delta-blues gitárosai inspiráltak.

Ez eddig a legnagyobb kihívást jelentő darab a könyvben, tehát ne feledjük az új témák megtanulására vonatkozó fontos utasításokat:

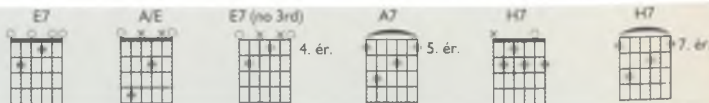
- Bontsuk le a dalt könnyen kezelhető szekciókra.
 - Minden ilyen szakaszt bontsunk ketté: dallam (a hangjegyek szára felfelé áll) és basszus szólamra (a száraz lefelé mutatnak).
 - És végül, de nem utolsósorban, adjunk időt magunknak az elsajátításhoz – ne számítsunk arra, hogy az újonnan tanult anyagot azonnal el tudjuk majd játszani.
- Mielőtt a basszus hangokat együtt szólaltatnánk meg a dallammal, figyelmesen vegyük át, hogy a melódia mely hangjait pengetjük együtt a vastag húrokkal, és mely részek vannak a mély szólam közé beszúrva.

Első és második befejezés

Bevett gyakorlat, hogy egy zenei frázis két különböző lezárással rendelkezik. A darab első eljátszásakor az első befejezés szólal meg (felső kapcsos zárójellel és „1” számmal jelölve). Általában ezt követi az ismétlőjel, amely úgy mond „visszaküld” a szekció elejére. Amikor másodszor játszunk az adott részt, átugorjuk az első befejezést, és azonnal a második lezárára térünk át.

A leckében
használt akkordok:

Gyakorlat

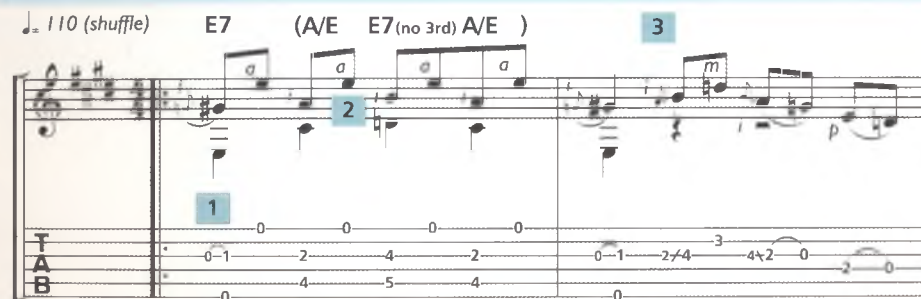
(Hallgassuk meg a 30. számot!)

Tuti tipp!

A darab első ütemében három akkordszim-bólum zárójelben szerepel. Vessük össze a 94. oldalon megadott akkordformákkal. Normál esetben az ütem felett egyedül az E7 akkordjelzésnek kellene szerepelnie. (A „no 3rd” azt jelzi, hogy az akkordból hiányzik a terc, azaz a harmadik fok! – A ford.)

A dal úgy indul, hogy egyszerre szólaltatjuk meg a G és az E húrokat. Ezt a hüvelykujjal és a mutatóujjal (i) kell játszani.

Rögtön azután, hogy a G és A húron lefogott hangokat megszólaltattuk, pengessük meg az üres első húrt (E) a gyűrűsujjal (a).

A második ujjat használjuk a G húron az A és H hangok közti csúszások (angolul: „slide”) kivitelezéséhez. Így garantált, hogy a megfelelő ujjal érünk vissza a második érintőbe.

Húzzuk a kezünket feljebb a hangszer nyakán úgy, hogy a második taktus kéthangos fogását az első és harmadik ujjal fogjuk le.

A második ujjat a húrról oldalirányba húzzuk le (angolul: „pull-off”), amikor elengedjük azt, simán az üres G húr hangját kapjuk.

Klasszikus bluesalbumok:

ROBERT JOHNSON

The Complete Recordings (1990)

Johnson, akit méltán tartunk a legfontosabb játékosnak a bluesgitározás történetében, csak egy tucatnyi dalt rögzített, amelyek mind megtalálhatók ezen a gyűjteményes lemezen.

MUDDY WATERS

The Anthology (2000)

Válogatás box-set a „Chicago Blues királyának” legjobb dalaival – kötelező

Használjuk a hüvelyk- és mutatóujjat (i), amikor „kettőre” egyszerre szólaltatjuk meg a G és D húrokat.

Helyezzük a negyedik ujjat a nyolcadik érintőben a H húrra, hogy belefogjunk egy magas G hangot az alap A7 akkordba.

darab! Muddy igazi úttörő blueszenész volt, egyike az első gitárosoknak, akik elektromos hangszerre nyergeltek át.

HOWLIN' WOLF

The Definitive Collection (2007)

Újabb kulcsfontosságú blueszenész. Howlin' Wolf legismertebb számai közül nem kevés gitár-riffeken alapult. Ennek köszönhető, hogy az 1960-as évek „szárnybontogató” rockgitárosaira is nagy hatással volt.

JOHN LEE HOOKER

The Best of John Lee Hooker (1992)

Tizenkilenc perzselően forró blues klasszikus attól az embertől, aki népszerűvé tette a delta-blues hangzást. John Lee Hooker pulzáló gitár-riffjei és jellegzetes éneke zenészek generációinak szolgált inspirációként.

A pengető kéz tenyerével finoman tompítsuk le a basszhúrokat, épphogy a híd előtt. Ezzel a technikával „szelídebbé” tehetjük a mély hangokat, és azok nem fogják elnyomni a dallamot.

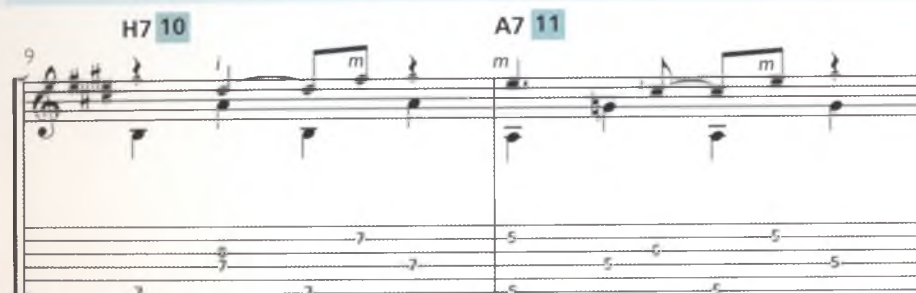
Amikor a magas D hangot lenyomjuk az első ujjal, tartsuk a második ujjat G húron. Így az pozícióban marad, készen arra, hogy a harmadik negyedben lecsússzon az A hangra.

Bár az első leütésre csak a mély hangot kell megszólaltatni, fogjuk le a teljes H7 barré akkordot a hetedik érintőben, még mielőtt játszani kezdenénk...

...majd csúsztassuk le az egészet az ötödik bundba, hogy megkapjuk a következő A7 akkordot.

Klasszikus bluesalbumok (folytatás):

T-BONE WALKER

*Stormy Monday Blues:
The Essential Collection (1998)*

A West Coast-blues képviselője, T-Bone Walker, valódi úttörője volt az elektromos gitárnak. Témái, riffjei és játékmódja számos híres zenészre nyomta rá bélyegét, köztük Chuck Berryre és Jimi Hendrixre is.

ERIC BIBB

The Good Stuff (1998)

Eric Bibb aránylag új név a palettán, de egyike a legfontosabb blueszenészeknek, akik az elmúlt évtizedekben felbukkantak. Az angol *The Times* napilap szerint „életveszélyes hangja van”. Ez az 1998-as lemez egyike a legjobb munkáinak.

BB KING

The Ultimate Collection (2005)

Alighanem BB King a legelismertebb alakja a blueszenének, érzelmektől túlfűtött gitárjátéka és hihetetlen hangja méltán világhírű. Hogy miért? Elég belehallgatni ebbe a melegen ajánlott lemezbe.

12

A 11. ütem második negyedére egy félhangos felcsúszást játszunk az első és második ujjal. Az első ujj a harmadik érintőben van.

11 E7 12 13 H7 14

13

Amikor ebben az ütemben elérünk az utolsó hangzatig (hüvelykujjal és mutatóujjal pengetve), a gyűrűsujj (a) már legyen pozícióban, készen arra, hogy megszólaltassa a következő üres E hangot.

14

A H7 akkordot három ujjal pengessük egyszerre, a hüvelykujjat, mutatóujjat (i) és középső ujjat (m) használva.

13 14 15 16

15

Az E7 feletti pont azt mutatja, hogy az akkordot „staccato” jelleggel, azaz röviden szólaltatjuk meg. Lazítsunk a húrokat lefogó ujjak nyomásán (anélkül, hogy felemelnénk őket a nyakról), így a hangok is elnémulnak.

16

Legyünk óvatosak, és ne érnünk hozzá a hatodik húrhoz a második ujjal, amikor lefogjuk a záró E7 akkordot. A mély E hangnak ki kell szólnia, összezsengve az akkorddal, mint azt a „let ring” jelzés is mutatja.

Tuti tipp!

Ha egy pontot látunk egy kottafej felett vagy alatt, az az adott hangra vonatkozó „staccato” előadásmódot jelzi. A staccato hangokat szaggatottan, röviden kell játszani, ahelyett hogy hagynánk őket teljes értékűig szólni. A staccatóval ellentétes megszólaltatási mód a „legato”, amelyet egy vonal jelez a kottafej felett vagy alatt. A kötötten játszott legato hangokat hagyjuk teljes lejegyzett értékükben zengeni.

19. lecke

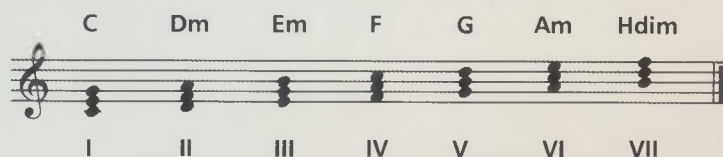
Dúros dallamok harmonizálása

Tanuljunk meg dúros dallamokat harmonizálni bármilyen hangnemben – derítsünk fényt a profik titkaira!

Anélkül, hogy megértenénk az akkordmeneteket, azoknak működését, és hogy maguk az akkordok honnan származtathatók, a zenei kísérletek létrehozása titokzatos, nehezen átlátható világnak tűnik. A laikusok számára úgy tűnik, hogy a profi zenészek képesek csak úgy a „derült égből” akkordokat elővarázsolni, anélkül hogy az egésze ésszerű

magyarázatot tudnának adni. Ami azt illeti, a dallamok harmonizálásának művészete aránylag földhözragadt dolog, és nem kevés matematika van benne! Nincs hozzá szükség semmilyen különleges adottságra. Ha pedig minden más csődöt mond, mindig hagyatkozhatunk a jól bevált szabályra: „Ami jól hangzik, az jó is!”

Diatonikus dúr akkordok

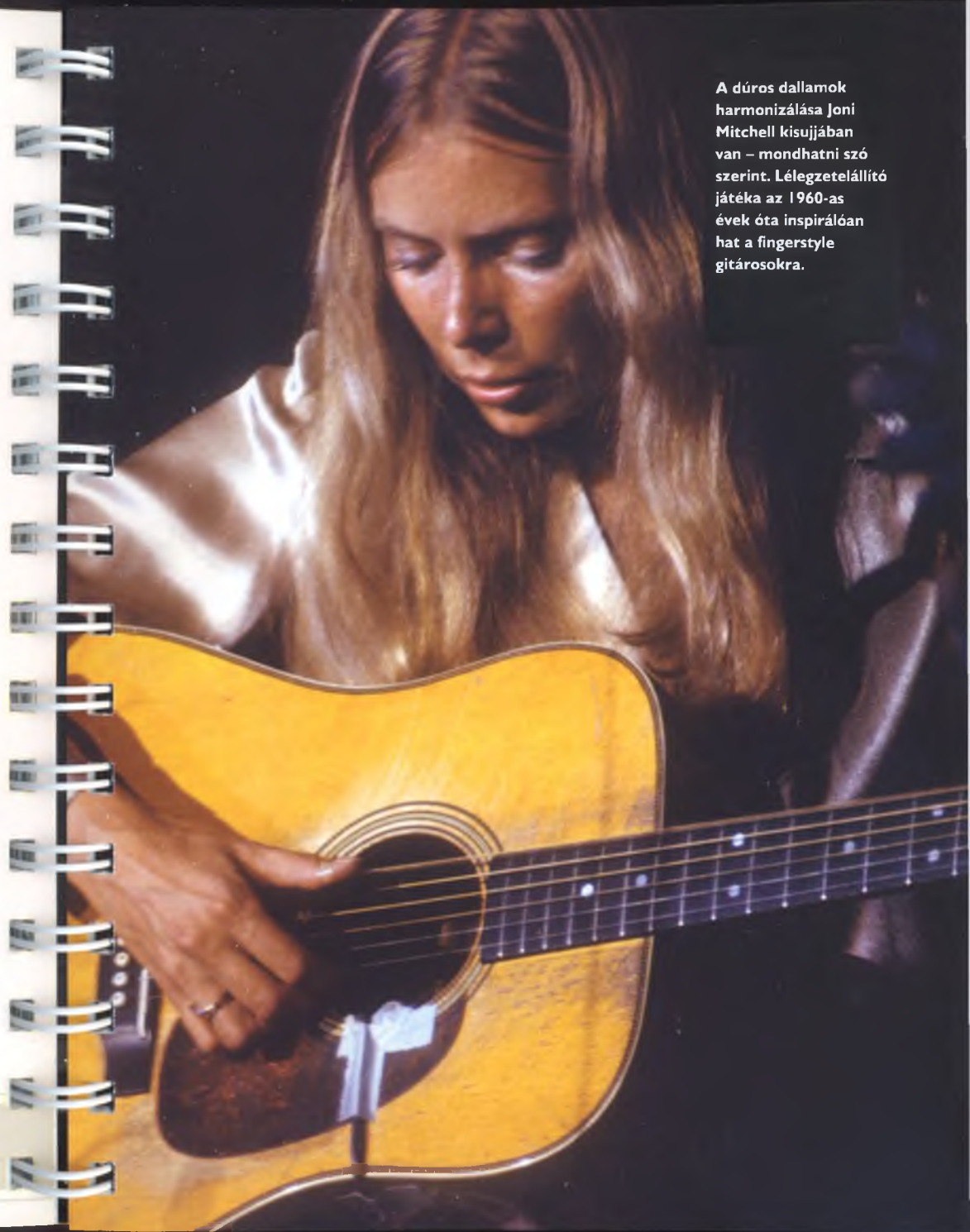

A „diatonikus” kifejezés azt jelenti, hogy az adott dallam vagy akkord az alapjául szolgáló hétfokú hangsorból épül fel. Más szóval a C-dúrban lévő diatonikus dallam csak a C-dúr skála hangjait fogja felhasználni. Tehát a diatonikus akkordokban szereplő hangok is az alapul szolgáló skála, ebben az esetben a C-dúr skála hangjai. Ha a dúr skála minden fokára felépítünk egy akkordot, dúr, moll és szűkített akkordok jellegzetes rendszerét kapjuk. Ezeket a diatonikus akkordokat a zenészek gyakran római számokkal jelölik. Tehát egy egyszerű C–F–C–G akkordmenet leírható számokkal is, mint I–IV–I–V. Ha így jelöljük az akkordokat, akkor nemcsak a harmóniamenet lesz azonnal felismerhető a többi zenész számára is, hanem egyszerű lesz az akkordvázát más hangnemekbe transzponálni is.

A leckében
használt akkordok:

A dúros dallamok harmonizálása Joni Mitchell kisujjában van – mondhatni szó szerint. Lélegzetelállító játéka az 1960-as évek óta inspirálhatja a fingerstyle gitárosokra.

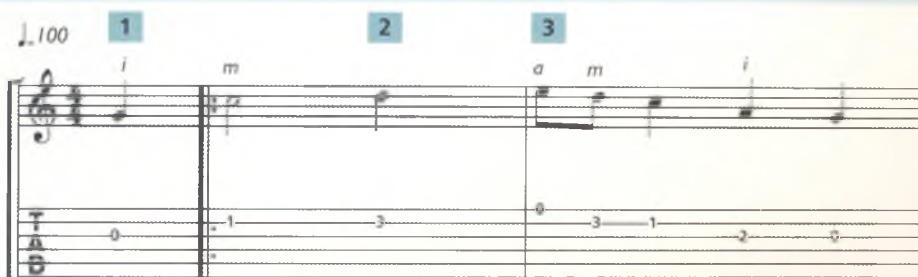
1. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 31. számot!)

Ez az egyszerű C-dúros dallam lesz a tárgya két harmonizációs gyakorlatunknak. Játsszuk el néhányszor a melódiát, hogy a „fülünkbe másszon”. Segíthet az is, ha dúdoljuk közben, főként akkor, ha a harmónia megszólaltatása közben teszünk így.

Amikor egy dallamot önmagában pengetünk (azaz nem játszunk hozzá basszus hangokat), a legegyszerűbb, ha a mély E húron nyugszik a hüvelykujj, amint azt a kép is mutatja.

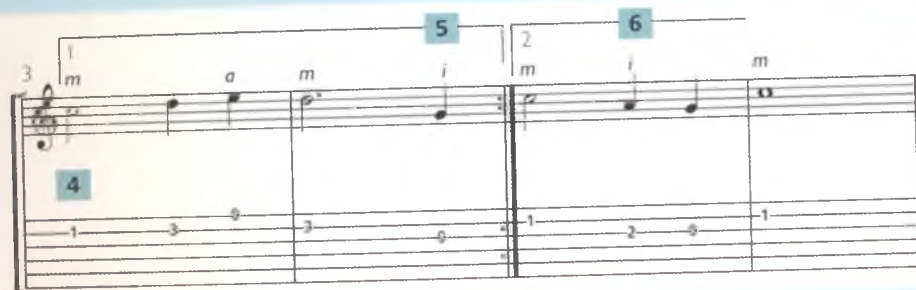
A képen a középső ujj (m) a H húrt pengeti. Bár ez a hagyományos „i, m és a ujjak a felső három húron” szabályt követi, de nem kell ehhez mereven ragaszkodni, ha kíséret nélküli dallamot játszunk.

Ha az üres magas E húrt a gyűrűsujjal (a) szólaltatjuk meg, akkor utána gyorsan meg tudjuk pengetni a következő hangot (D) a középső ujjal (m).

A harmadik taktus elején a magas C hangot a középső ujjal (m) játszunk. Figyeljük meg, hogy a hüvelykujj „megpihent” a mély E húron.

Az üres G húrt pengessük a mutatóujjal (i). Ez a dallam ismétlésének első hangja, a kezdő felütés.

Röviddel a dallam befejezése előtt az utolsó előtti két hangot a harmadik húron játszunk. Használjuk a mutatóujjat (i) az A és az utána következő üres G hang megszólaltatására.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 32. számot!)

Az első harmonizációban az úgynevezett „háromakkordos trükköt” alkalmazzuk. Ez nem más, mint az I-IV-V akkordok dúr hangnemben. Nem túlzás, hogy több ezer szerzemény eljátszható ezzel a három fogással.

♩. 100

C G C F

C G C F C

Tuti tipp!

Nem könnyű a pengetési sémákra összpontosítani, ha egy dallamot harmonizálunk. Játsszunk csak sima kipengedett akkordokat, azaz húzzuk le a húrokon a hüvelykujjat, vagy a p, i, m és a ujjakkal egyszerre pengessük meg őket. Amint megvan a kívánt akkordmenet, már könnyen hozzáilleszthetjük a pengetési „mintákat”.

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 33. számot!)

Ha diatonikus moll akkordokat adunk a kísérethez, a dallam kap egyfajta kifinomult mélységet, amelyet a dúr akkordok egyedül nem képesek megteremteni. Figyeljük meg, hogy minden akkord alatt a dallam első hangja akkordhang, azaz a hang benne található az akkordot alkotó hármashangzatban.

♩. 100

C Dm Am F

Am Dm G Am F C

Tuti tipp!

Még ha meg is van a dal kottája, vagy ismerjük annak bevett kíséretét, mindig érdemes egyéb akkordokkal is kísérletezni. Próbáljunk egy diatonikus moll akkordot az adott zenei környezetbe illeszkedő dúros hangzatra cserélni! Ilyen egyszerű változtatásokat vetnek be az ismert zenészek is, amikor jellegzetes kíséreteket hoznak létre ismert dalokhoz.

20. lecke

Morning Has Broken

Ebben a leckében egy gyönyörű dúros dallam komplett fingerstyle gitárkíséretét mutatjuk be.

Még ha ismerjük is ezt a dalt, érdemes időt szánni arra, hogy először meghallgassuk a teljes kíséretet a mellékelt CD-n. Az is jó ötlet, hogy mielőtt belevágnánk a gyakorlásába, hallgassuk meg annyi verzióban a dalt, amennyit csak találunk. (Az internet ingyenes zenemegosztó oldalain számos változata fellelhető.) A kíséret alaposan kiaknázza a bontogatott akkordok adta lehetőségeket, tehát nagyon fontos, hogy felismerjük és kihangsúlyozzuk a melódia hangjait.

Úgy tartják, hogy a „Morning Has Broken” egy hagyományos ír dalon alapul. A kelta zenék kiválóan illenek a fingerstyle gitározás repertoárjába; a melódiák egyszerűek, ritmusosak, és eredeti kísérek alakíthatók ki hozzájuk. Ha szeretnénk magunkat jobban beleásni ebbe a műfajba, jó forrás az „O’Neill’s Music of Ireland” (javított kiadás: Miles Krassen) című kottagyűjtemény, amely több mint 1000 tradicionális hegedűdallamot tartalmaz.

Tuti tipp!

- A jobb kéz pengetési rendje (i, m, a) általában csak a taktusok elején van megadva. Eltérő jelzés híján feltételezhetjük, hogy az ismételt hangokat mindig ugyanazok az ujjak játsszák. Ily módon nem zsúfoljuk tele felesleges információval a kottát.
- Bár a lecke elején megadjuk a dalhoz tartozó akkordformákat, nem mindig szükséges végig a teljes akkordot lefogni. Ha csak a fogásban ténylegesen használt hangokat fogjuk le, könnyebben és zökkenőmentesebben válthatjuk az akkordokat.

A leckében
használt akkordok:

A dal híres feldolgozásai

CAT STEVENS

CAT STEVENS
Teaser and the Firecat
(1971)

KENNY ROGERS
Rollin' (1973)

NEIL DIAMOND
The Christmas Album
(1992)

ART GARFUNKEL
Songs from a Parent to a Child (1997)

NANA MOUSKOURI
At Her Very Best (2001)

JUDY COLLINS
The Essential Judy Collins
(2004)

AARON NEVILLE
Gospel Roots (2005)

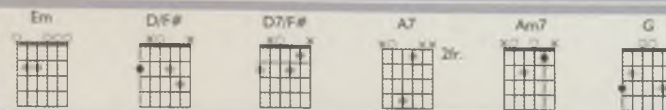
ACKER BILK
The Magic Clarinet of Acker Bilk (2005)

THE ESSENTIAL JUDY COLLINS

A „Morning Has Broken” hagyományos karácsonyi ének, amelyet Cat Stevens tett népszerűvé 1971-ben. A szerzeményt gyakran tévesen Stevensnek tulajdonítják, ám eredeti írója ismeretlen. Először 1931-ben adták ki, Martin

Shaw zeneszerző hangszerelésében és Eleanor Farjeon szövegével. A következőben felsorolunk néhányat a sok különböző művész közül, akik saját verziójukban rögzítették ezt az időtlen melódiát:

Gyakorlat

(Hallgassuk meg a 34. számot!)

A csonka ütem második hangját játsszuk a második ujjal, a G húron csúszva.

A hang kizárólag a csúszással jön létre – ne pengessük meg újra a húrt!

Fogjuk le a nyitott G akkordot, csak a harmadik és negyedik ujjat használva.

120

1 2 G 3 Am D 4 5 C

Az Am akkordot a harmadik ujjal fogjuk le, barré jelleggel effektetve azt az ötödik érintőben a három magas húron át.

A második taktus üres E húriját úgy szólaltassuk meg, hogy felemeljük a második ujjat, míg a többi ujjat D akkord hangjain hagyjuk.

Az ütem elején együtt megszólaló két hangot a hüvelykujj és a gyűrűsujj (a) pengeti.

Ebben a taktusban az ujjak egy húrral mélyebben helyezkednek el, tehát a mutatóujj (i) pengeti a negyedik (D) húrt, a középső ujj (m) a harmadik (G) húrt, míg a gyűrűsujj (a) a másodikat (H).

Ennél a G akkordnál elég csak a harmadik ujjat használnunk. A dallamszólam A hangját a második ujjal fogjuk le, mint az a képen is látható.

G/H 6 7 8 Hm 9 Em 10

A Hm akkord szélső hangjait egyszerre pengeti a hüvelykujj és a gyűrűsujj (a); (i, m és a ujjaink a mélyebb húrokon maradnak egészen a következő taktusig).

Az Em akkordra az ujjak visszatérnek a szokásos „felső három húr” pozícióba. A kezdő „csippentést” ebben az ütemben a hüvelykujj és a gyűrűsujj (a) kivitelezzi – lásd a fotót.

A középső (m) és gyűrűsujjak (a) itt újra a mélyebb húrokért felelnek, mint az előző ütemekben is, az üres H húrt így a gyűrűsujj (a) szólaltatja meg.

A taktus első akkordját a hüvelykujj (p), a mutatóujj (i) és a középső ujj (m) pengeti. Az ujjak legyenek „karom” formában.

Mozdítsuk egy húrral mélyebbre a mutató- (i) és középső (m) ujjakat, majd szólaltassuk meg az ütem utolsó hangzatát.

Ha a hagyományos C akkordba a negyedik ujjat is bevonjuk (a magas E húr harmadik érintőjében), akkor a melódia magas G hangja könnyen becsempészhető az akkordformába...

...majd a következő ütemben ujjunkat a húrról elvéve (úgy, hogy az akkordforma érintetlen maradjon), a megszokott üres E húr lesz a C akkord legmagasabb hangja.

11 G/A 12 G/F# 13 D7/F# 14 G 15

16 C 17 G/H 18 G/H 19 Em

Ha a teljes D7/F# akkordformát lefogjuk a 11. ütem elején, akkor csak a pengetés menetére kell koncentrálnunk. Továbbá így a hangok végig kizenghetnek mindkét ütemen keresztül.

A G akkordot csak a harmadik és negyedik ujjat használva fogjuk le, mégpedig a mély E, illetve a H húron...

...majd elveszük a kisujjat a második húrról, így „kettőre” az üres H hang szólal meg. Ezután a harmadik negyedre ujjunk visszakerül a húrra, és újra a D hangot pengetjük meg.

Az ütem első hangjait a hüvelykujj és a középső ujj (m) egyidejűleg pengeti meg.

A 16. taktusban a mutató- (i) és középső (m) ujjak a mélyebb húrokra lépnek át. A képen egyértelműen látható, amint a hüvelyk-, mutató- és középső ujjak megpengetik az első hangokat.

Ezt a szokatlan A7 fogást három húron játsszuk. Használjuk a negyedik ujjat, hogy lefogjuk a G hangot a D húron, míg az első ujj az A hangon van a G húron. Az A húr üresen szól.

Ebben az ütemben az üresen pengetett H húrt kell pengetni, tehát a D/F# akkord lefogása csak a második és harmadik ujjal történik.

20 A7 21 D/F# 22 G 23 C 24

Amikor az ütem utolsó két üres húrját pengetjük, a harmadik és negyedik ujjat már mozdítsuk a megfelelő érintők fölé, készenlétben a hamarosan következő G akkordra való zökkenőmentes váltásra.

A „csippentett” G akkordnál használjuk a hüvelykujjat a mély E húron és a gyűrűsujjat (a) a H húron.

A C akkord két hangjához ebben az ütemben a gyűrűsujj (a) visszatér a magas E húrra, miközben a hüvelykujj az A húrt pengeti.

A D/F# akkordban egyszerre játsszuk be a mély E húrt a hüvelykujjal és a G húrt a középső ujjal (m).

25 D/F# C G/H Am7 D7 G 28

Itt nem szükséges a teljes Am7 formát lefogni. Elég, ha az első ujj a H húr C hangján van, mint azt a fotó is mutatja. A harmadik ujjat tartjuk készenlétben a most következő F# hang lefogására.

A G/H akkordot a következőképpen fogjuk le: a második ujj az A húron, a negyedik ujj pedig a H húr harmadik érintőjében van.

A záró G akkordot úgy szólaltassuk meg, hogy a hüvelykujjat lehúzzuk a húrokon, mélytől a magasig (azaz a képen látható módon, a hatodik húrról indítva).

21. lecke

Mollos dallamok harmonizálása

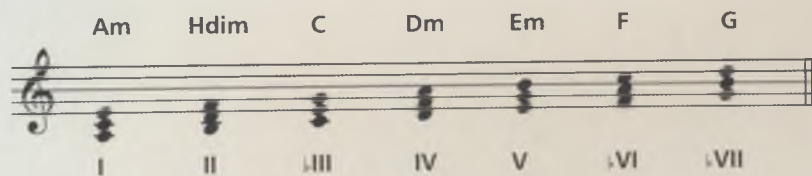
Most, hogy megértettük a dallamok harmonizálását dúr hangnemben, itt az idő, hogy a szomorkásabb mollos hangnemeket is elővegyük.

Kell egy kis idő és tapasztalat, mire „csuklóból” megy a harmonizálás, és kapásból játszani tudunk egy adott dallamra, de itt megismerjük az összes eszközt, amire szükség van ahhoz, hogy elinduljunk ezen az úton. Mint a 19. leckében láttuk, csak egyfajta dúr skála létezik; amely tiszta (pl. kvart, kvint) és nagy (terc, szext, szeptim) hangközök sajátos sorozatát adja ki. A zenészek ezekből a lehetséges hangközökből indulnak ki, amikor harmóniákat írnak le vagy elemeznek. A mollos dallamok harmonizálása kicsit bonyolultabb dolog. Ez azért van így, mert nincs egyértelműen olyan moll skála, amelyből diatonikus moll akkordok alakulnának ki. Három alapvető moll skála létezik: a természetes moll (amelyet eol skálának is hívnak); a harmonikus (összhangzatos)

moll és a melodikus (dallamos) moll. A legtöbb moll hangnemben játszott dal kísérete az említett három skála akkordjainak keverékéből áll össze.

Könyvünk célja, hogy gyorsan és eredményesen megtanítsa a fingerstyle gitározás rejtjelmeit, tehát semmi értelme komolyan belemerülnünk az elméletbe. (Számos zeneelméleti weboldal található az interneten, melyekből remekül tájékozódhatunk.) Hogy ne bonyolítsuk túl a dolgot, ez a lecke csak a természetes moll skála (az eol mód) diatonikus akkordjait taglalja. Figyeljük meg, hogy az akkordok alatt lévő római számok elé a harmadik, hatodik és hetedik fokon került, azaz a moll skálára jellemző kis hangközökhöz alkalmazkodva ezeket félhanggal le kell szállítani.

Diatonikus természetes moll akkordok

Egyéb gyakran használt moll akkordok

A II. fok akkordja Hm7♭5 lesz, ha hozzáadjuk a szeptimet.

A IV. fok akkordja lehet dúr is, azaz D.

Az V. fok gyakran E vagy E7 lesz, hogy létrejöjjön az V–I kadencia (autentikus zárlat).

Használható a VI. fok is (a melodikus mollból), ami így F#m7♭5 akkordot ad.

A leckében
használt akkordok:

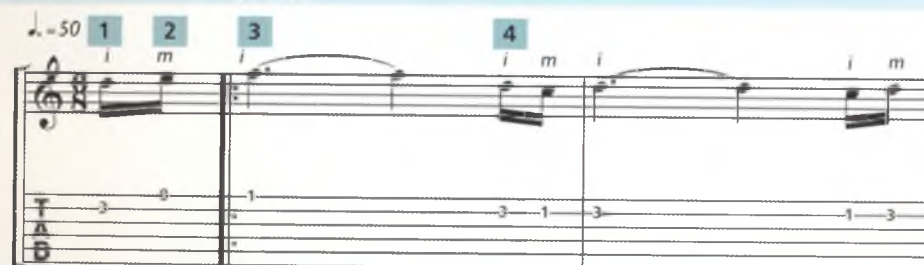
1. gyakorlat
(Hallgassuk meg
a 35. számot!)

A melódia hagyományos jellege miatt számos ismert dalra emlékeztethet. Ha az ütemet nyolcadonként kopogjuk hozzá, akkor a trükkös tizenhatodokat is könnyebb lesz pontosan „elkapni”.

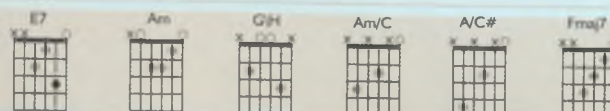
Ha gyors futamokat játszunk, mint például ennek a darabnak a kezdő hangjait, hatékonyabb módszer, ha a mutató- (i) és a középső ujjat (m) váltogatjuk. A képen látható, amint a mutatóujj (i) megszólaltatja a csonka ütem első hangját...

...és ezt gyorsan követi a középső ujj (m), megpengetve a második hangot, amely a magas E húron van

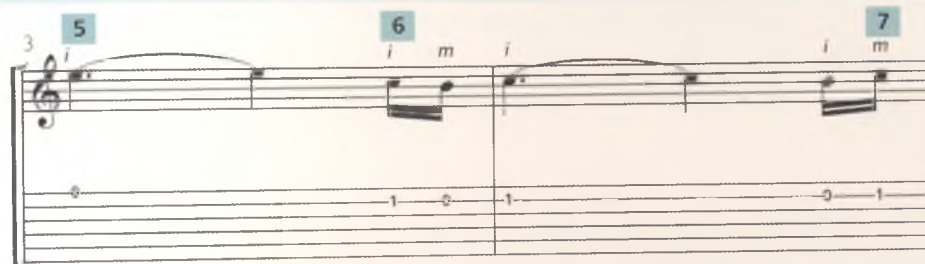
Az első taktus elején a magas E húrt újra megpengetjük, mégpedig a mutatóujj (i) segítségével.

Hogy megszokjuk, hogy a mutatóujj (i) mindig a „leütésen lévő” hangokat játssza, a hatodik nyolcadra a H húrt ajánlott szintén a mutatóujjal pengetni.

A 3. ütemben az üres magas E húrt a mutatóujjal (i) pengetjük.

A hatodik nyolcadra a H húrt újra ugyanazzal az ujjal pengessük, hogy fenntartsuk a „mutatóujj leütésre, középső ujj felütésre” pengetési sémát.

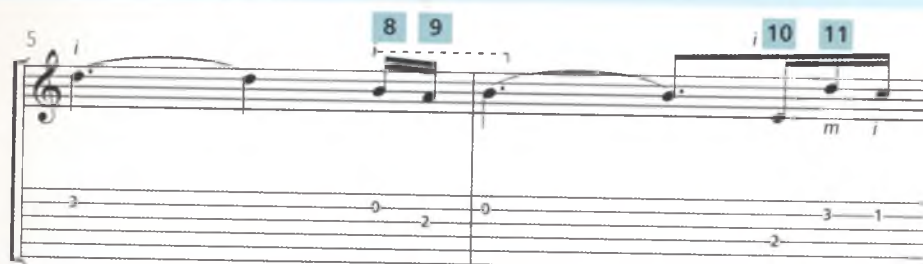
A 4. taktus utolsó felütésénél ügyeljünk arra, hogy a középső ujjat (m) használjuk a H húr megszólaltatására.

A kivétel erősíti a szabályt! Amikor az 5. ütem hatodik nyolcadára eső első hangot pengetjük, kezdjük a mutatóujjal (i), mint előtte...

...ám, mivel könnyebb az ujjat „átléptetni” a húrokon, amikor két szomszédos húrt kell megpengetni, használjuk ugyanazt az ujjat (i) a G húr megszólaltatására.

A „felütési szabályt” újra megszegjük, amikor a 6. taktusban a D húrt pengetjük meg. A képen látható, hogy a mutatóujjat (i) vesszük igénybe ehhez...

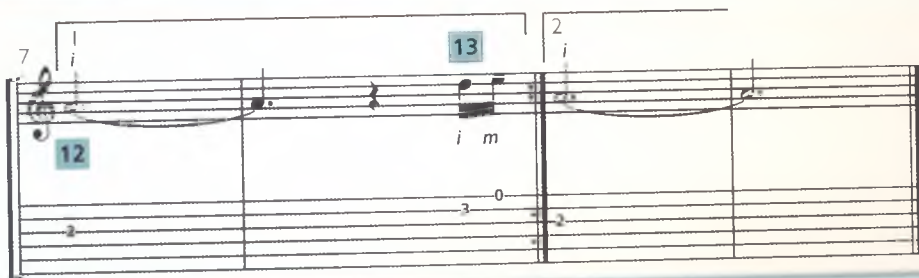

...de a következő hanghoz át kell ugranunk egy húron, vissza a H húrra, amelyet így – a képen látható módon – a középső ujj (m) fog megpengetni, annak ellenére, hogy a hang a hatodik nyolcadra esik.

12

Az első befejezés legelső hangját a mutatóujjal (i) szólaltassuk meg.

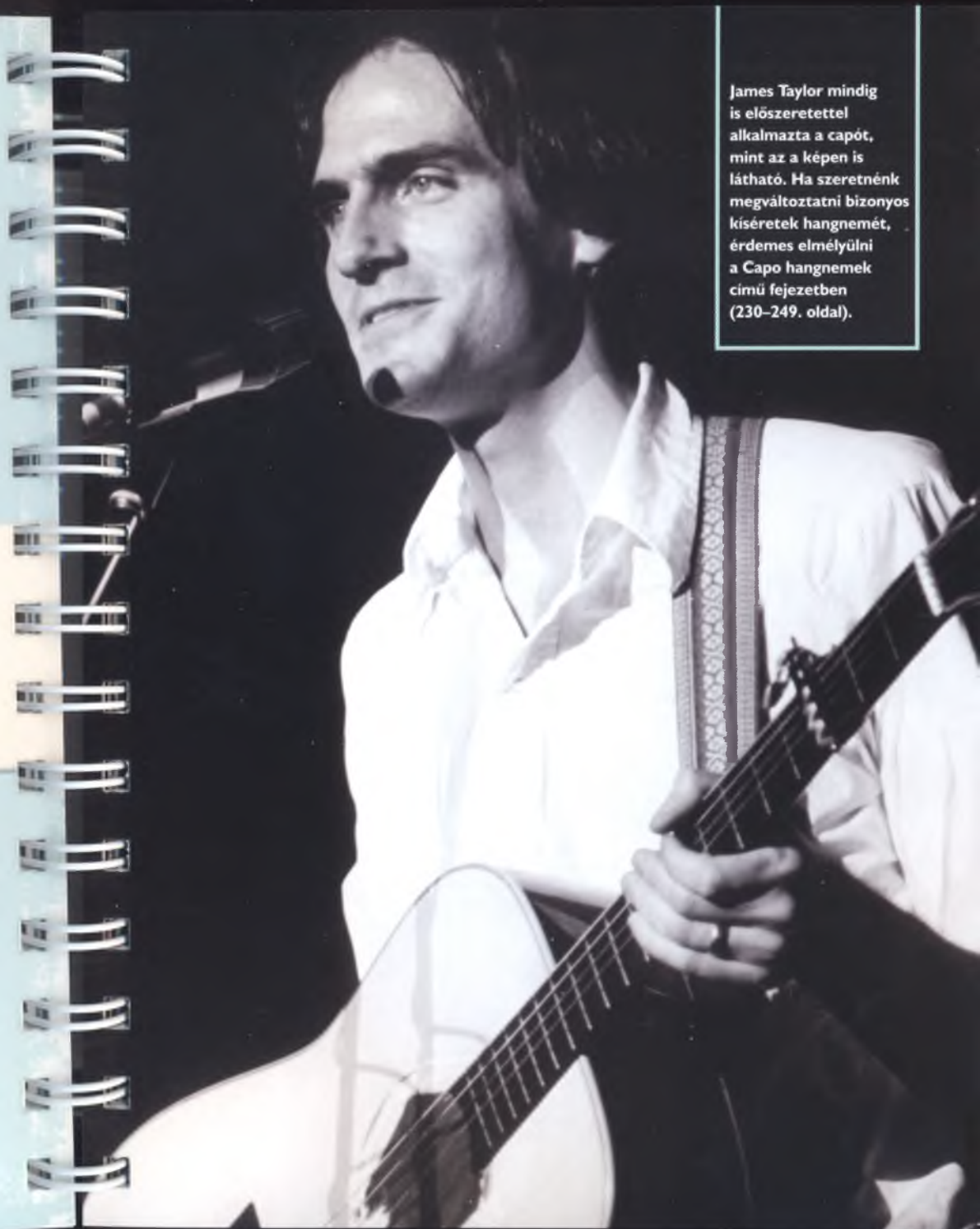

13

A 8. taktus utolsó két hangja ugyanaz, mint a dal legelején található felütés, tehát ugyanazt az ujjrendet is kell alkalmaznunk. A képen a mutatóujj (i) pengeti az első hangot a H húron.

James Taylor mindig is előszeretettel alkalmazta a capót, mint az a képen is látható. Ha szeretnénk megváltoztatni bizonyos kísérek hangnemt, érdemes elmélyülni a Capo hangnemek című fejezetben (230–249. oldal).

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 36. számot!)

Ennek a dalnak a harmonizációja a gyakori, kvintenként emelkedő akkordmeneten alapul (azaz a következő akkord mindig egy kvinttel feljebb található). Figyeljük meg az első befejezés végén lévő A-dúr akkordot. Ez a Dm akkord dominánsaként (V) funkcionál. Szerepe az, hogy az akkordmenetet visszatéríti a kör elejére.

Fogjuk le a Dm akkordot úgy, hogy a negyedik ujj van a H húron. Így könnyen és gond nélkül átválthatunk a következő fogásra.

♩ = 50

Dm G

A 2. ütem elején a G akkord lefogható úgy, hogy csak a harmadik ujjat tesszük a legmélyebb húrra...

...majd egyszerűen lerakjuk a negyedik ujját a magas E húrra, hogy belefogjuk a G hangot. (Tartsuk a harmadik ujját a húron, hogy a basszus hang kiszólhasson.)

A C akkord alap-hangját hüvelykujjal pengessük meg. Ügyeljünk arra, hogy a többi pengető ujj (i, m és a) már pozícióban legyen a megfelelő húrok felett.

C F

Az F akkord basszus hangját a D húron a hüvelykujj szólaltatja meg.

Az ötödik ütemben lévő Hm7(b5) akkord már nevével is tiszteletet parancsol, de valójában csak egy d-moll formáról van szó, amelyhez az A húron hozzáadunk egy mély H hangot. Használjuk a második ujját a mély hang lefogására.

5

Hm7(b5) 6

7 E7

A 6. ütemben lévő E7 akkord hangjai négy húrra vannak „összesűrítve”. Lefogásához használjuk az első, második és negyedik ujját. (A harmadik ujj a húrok felett várakozik.)

A 8. ütemben lévő Am/C a lefogás ujjrendjét tekintve nem igazán hasonlít a már ismert Am formára. Az A húrt a második ujjal, a G húrt pedig az első ujjal szorítjuk le.

7 Am G/H Am/C A/C# 8 9

2 Fmaj7 Am 10

Amikor a negyedik negyedben átváltunk az A/C# akkordra, egyszerűen csak tegyük fel a harmadik ujjunkat az A húrra. (Az első ujjat közben tartjuk végig a G húron.)

A záró Am akkordot a hüvelykujjal és a másik három pengető ujjal (í, m és a) egyszerre szólaltatjuk meg.

Tuti tipp!

Az itt lejegyzett kíséret nem tartalmazza a dallamot. Ha magabiztosan tudjuk már játszani, játszunk rá a lecke 1. gyakorlatára, ami a CD-n található 35. szám. Mielőtt az akkordmenet az Am irányába oldódna, az utolsó akkord az E7. Az E7 nem diatonikus akkord, hiszen a harmonikus moll hangsorra építhető fel. Sokkal nagyobb feszültséget teremt, mintha egy Em állna ott. Próbáljuk csak ki az akkordmenetet az E-dúr helyett egy e-moll akkorddal – érezni fogjuk a különbséget!

22. lecke

Scarborough Fair

Az örökzöld melódia egyéni átíratával mutatjuk be, miként hozhatunk létre jól csengő kíséreteket mollos dallamokhoz.

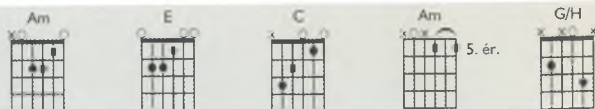
Scarborough ma Anglia egyik felkapott tengerparti üdülőhelye, azonban a város a középkorban Európa gazdasági központjának számított. Távoli vidékekről jöttek a kereskedők, hogy jelen legyenek a 45 napos vásáron, amelyet hagyományosan minden év augusztusában rendeztek. A nagy múltra visszatekintő, egészen a 17. századból származó híres dal címe is a scarborough-i vásárt idézi meg. Szinte hihetetlen,

hogy ez az egyszerű, anonim melódia ilyen régóta fennmaradt. Az ilyen folkdallamokat egymásnak adták tovább a zenészek – hiszen nem voltak se felvételek, se kották, se digitális letöltések! A „Scarborough Fair” egy egyszerű, andalító dallam, amely felette áll a zenei stílusoknak és divatirányzatoknak. Angol nyelvterületen, ha valakitől azt kérjük, hogy nevezzen meg egy híres folkszámot, nagy eséllyel ezt a dallamot kezdi el dúdolni.

A klasszikus dal a Simon and Garfunkel előadásában vált híressé – többek között a „The Graduate” (Diploma előtt) című botrányfilm betétdalaként.

A leckében
használt akkordok:

A dal híres feldolgozásai

SIMON AND GARFUNKEL
*Parsley, Sage, Rosemary
& Thyme (1966)*

MARIANNE FAITHFULL
Northern Maid (1966)

WES MONTGOMERY
Road Song (1968)

JUSTIN HAYWARD
Classic Blue (1999)

**SERGIO MENDES AND
BRASIL '66**
Greatest Hits (1990)

MARTIN CARTHY
Classic Carthy (2001)

HERBIE HANCOCK
The New Standard (2005)

Az biztos, hogy a legismertebb verzió a Simon and Garfunkel felvétele, amelyet 1966-ban adtak ki. Ismert tény, hogy Paul Simon a dalt Martin Carthy folkénekes-gitárostól hallotta 1965-ben, amikor az Londonban járt. A duó átdolgozása jelentősen különbözött az eredeti változattól, így szerzőként nem is hivatkoztak a dal tradicionális forrására. A sok feldolgozás közül álljon itt – a teljesség igénye nélkül – néhány további művész neve és albumának címe.

Gyakorlat

(Hallgassuk meg a 37. számot!)

Az első két taktusban fogjuk le a teljes Am akkordformát, hogy a játszott hangok egymásba csenghessenek.

A 2. ütem elején lévő két hangot egyszerre pengeti a hüvelykujj és a gyűrűsujj (a).

♩ = 120

1 Am 2 a m a 3 E 4 Am

(let ring)

Az E-dúr akkord alá bejátszott C hang megszólaltatásához egyszerűen fektessük el az első ujjat úgy, hogy a H húrt is lefogja.

Amikor a hüvelykujj a D húrt pengeti, tartsuk a többi pengető ujjat (i, m és a) a hozzájuk rendelt húrok felett.

5 C 6 Am 7 a m a m 8 a m a m 9 E

Az E-dúr akkord alá bejátszott C hang megszólaltatásához egyszerűen fektessük el az első ujjat úgy, hogy a H húrt is lefogja.

Amikor a hüvelykujj a D húrt pengeti, tartsuk a többi pengető ujjat (i, m és a) a hozzájuk rendelt húrok felett.

5 C 6 Am 7 a m a m 8 a m a m 9 E

Az E-dúr akkord alá bejátszott C hang megszólaltatásához egyszerűen fektessük el az első ujjat úgy, hogy a H húrt is lefogja.

Amikor a hüvelykujj a D húrt pengeti, tartsuk a többi pengető ujjat (i, m és a) a hozzájuk rendelt húrok felett.

5 C 6 Am 7 a m a m 8 a m a m 9 E

Az E-dúr akkord alá bejátszott C hang megszólaltatásához egyszerűen fektessük el az első ujjat úgy, hogy a H húrt is lefogja.

Amikor a hüvelykujj a D húrt pengeti, tartsuk a többi pengető ujjat (i, m és a) a hozzájuk rendelt húrok felett.

5 C 6 Am 7 a m a m 8 a m a m 9 E

A „háromra” érkező magas G hangot egyszerűen a negyedik ujjal fogjuk a C akkordba (anélkül, hogy a többi ujjat levonnánk a húrokról).

A 6. taktus Am akkordját úgy játszunk, hogy harmadik ujjal barrét fogunk az ötödik érintőben.

5 C 6 Am 7 a m a m 8 a m a m 9 E

A 6. taktus végén kezdődő frázisban hangzatokat játszunk. A hangokat a hüvelykujj és a középső ujj (m) pengeti, míg a mutatóujjat (i) a húrok felett tartjuk.

Amikor a hangzatok a mélyebb húrokra lépnek át a 7. ütem végén, ugyanazt a pengetési sémát használjuk, amit előtte (azaz a hüvelykujjat és a középső ujjat használjuk).

Amikor a hüvelykujj megpengeti a hatodik húrt, a teljes E akkordot fogjuk már le.

A 10. taktus Am akkordjában alkalmazzunk barrét az ötödik bundban a harmadik ujjal...

...majd gyorsan lépünk át a második érintőbe (az első ujjat használva), hogy a harmadik leütésre bejátsszuk a dallamszólam hangját.

9 10 Am 11 C G/H C G/H Am7

Könnyen válthatunk a C-ről a G/H akkordra, ha a második és negyedik ujjat használjuk a G/H lefogásához.

A 12. ütem első akkordja C, amelyet az első ujj az A húron, a negyedik ujj pedig a H-n fog le. Legyünk óvatosak, ne érjünk hozzá az üres G húrhoz, mivel azzal letompítanánk, és nem szólalna meg.

A 13. és 14. taktusban játszott G akkordot lefoghatjuk úgy, hogy csak a harmadik ujjat tartjuk a mély E húron...

...majd a 14. taktus végén lévő A hangot a második ujjal fogjuk le (közben a harmadik ujjat változatlanul a mély G hangon tartjuk).

13 G 14 Am 15 G 16 Am 17 G

A 15. ütem elején lévő hangokat egyszerre „csippenti” a hüvelykujj (p) és a mutatóujj (i).

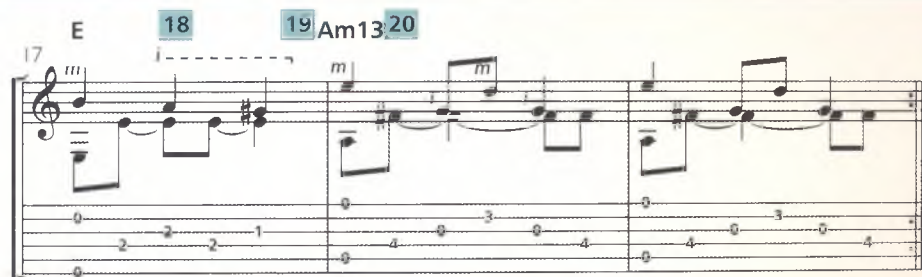
Ebben az ütemben a G akkordot így fogjuk le: a harmadik ujj a mély E húron, a negyedik ujj pedig a H húron van. A képen látható, hogy az első ujj már a megfelelő helyen van, készenlétben, hogy a harmadik negyedre lefogja az első érintőben a C hangot.

Itt az E akkordba bele kell fogni egy A hangot, mégpedig úgy, hogy egyszerűen lerakjuk a negyedik ujjat az első ujj elé a második érintőben (anélkül, hogy az első ujjat elvinnénk a húrról).

Tuti tipp!

Ha ezt a kíséretet gyakoroljuk, ne ragaszkodjunk túl szigorúan az akkordformákhoz. A dal klasszikus stílusú, ezért ellentétzésre épül, nem pedig harmóniablokkokra. Talán könnyebb lesz úgy megtanulni, ha két egyszerre játszott melódia szólamként tekintünk rá.

Amikor a 18. taktus első hangjait – a két üres húr – megpengetjük, a lefogó kéz ujjait csúsztassuk feljebb a nyakon, hogy „odaérjenek” az akkordra...

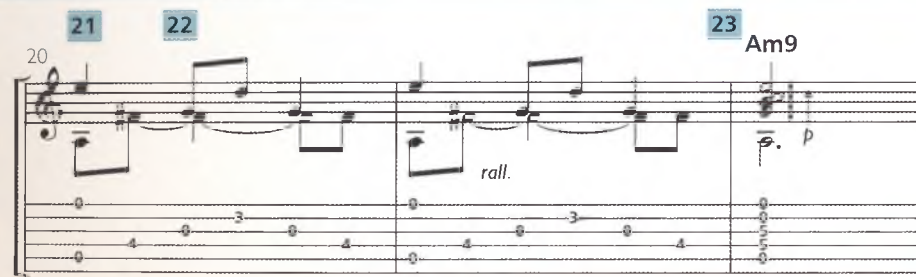
...amelyet az első és második ujjal fogunk le. Figyeljünk arra, hogy ne tompítsuk le az üres G húr azzal, hogy véletlen hozzáérünk a második ujjal.

A 20. ütem elején lévő „csippentést” a hüvelykujj és a középső ujj (m) végzi.

Tuti tipp!

Ebben a dalban némileg ki kell hangsúlyozni a dallamot, hogy az elkülönüljön a mellette szóló akkordbontástól. Miközben ezen a gyakorlaton dolgozunk, hallgassuk meg gyakran a felvételt a CD-n. Miközben tanuljuk a darabot, egyre több részletre figyelhetünk fel.

Pengessük meg az üres G húr a mutatóujjal (i). Figyeljük meg, hogy a középső ujj (m) a H húr feletti pozícióban van, készen arra, hogy megszólaltassa a következő magas D hangot.

A záró Am akkordot úgy játszunk, hogy a hüvelykujjat húzzuk le a húrokon végigsöpörve (mélytől a magasig).

23. lecke

Játsszunk riffeket!

A gitárriffek a populáris zene jellegzetességének számítanak a dzsessz és blues hősokora óta. Ebben a leckében megtanuljuk, hogyan közelítsünk hozzájuk.

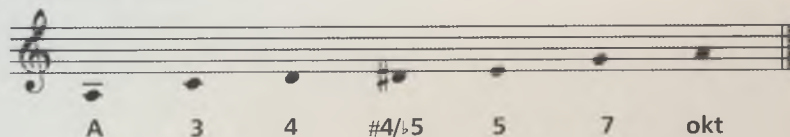
Riffelek nélkül a népszerű zenei stílusok mindegyike üres és élettelen lenne. Legyen szó akár egy igényes basszus témáról, akár az egész zenekar által uniszónóban (azaz egyszerre és ugyanazon a hangon) játszott lüktető témáról, a riffelek a populáris zene tartópillérei. Elképzelhető a rock bármelyik ága riffelek nélkül? A gitár (mind az akusztikus, mind az elektromos) tökéletes hangszer a megszólaltatásukra – ezért is van az, hogy a legemlékezetesebb riffelek gitáron születtek: Robert Johnson korai delta-blues riffeitől a brit bluesrobbanás nyomán népszerűvé vált csapatok – mint például a Cream és a Led

Zeppelin – úttörő munkásságáig, az ember szinte azt gondolná, hogy már az összes jó témát megírták, amit a hat húrból ki lehet hozni! Azonban a ritmusok és hangmagasságok kombinációi végtelenek, és ha ehhez még hozzávesszük az egyes gitárosok egyéni játéktípusát, máris nyilvánvalóvá válik, hogy nem kell borúlátónak lennünk. A blues napjainkban újra széles körű népszerűségnek örvend, és számos tehetséges előadó lehel új életet a nagy múltú műfajba.

A jó muzika nem divatfüggő, és erre a legjobb példa ez az időtálló stílus, amely már jóval 100 év felett jár, de esze ágában sincs az öregek otthonába vonulni!

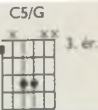
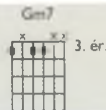
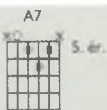
Honnan jönnek a riffelek?

Moll blues skála

A legjobb riffelek rövidek és egyszerűek, de ezeket a legnehezebb „megszülni”. A Rolling Stones 1965-ben, a „Satisfaction” című kislemezzel lázba hozta a zenei világot. Pedig a szóban forgó emblemikus riff csak három hangból áll! A jól megválasztott hangok és az izgalmas ritmus együttese az, amitől leesik a hallgató álla. Számos gitáros nyúlt a moll pentaton (ötösfokú) és moll blues skála hangjaihoz, amikor dalainak főtémáját írta. Csak hogy három példát említsünk: a Cream „Sunshine of Your Love”, Jimi Hendrix „Purple Haze” és a Deep Purple felejthetetlen „Smoke on the Water” című száma is.

A leckében
használt akkordok:

LÁSD MEG: Váltakozó basszus
hüvelykujjal, 88. oldal

Az energikus előadasmódjáról és lélegzetelállító pengetési technikájáról híres Tommy Emmanuel a fingerstyle gitárosok abszolút krémjéhez tartozik, mint azt remek riffeji is tanúsítják.

1. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 38. számot!)

A fingerstyle gitárosok nagy előnnyel indulnak pengetővel „küzdő” társaikkal szemben, ha riffek megszólaltatásáról van szó. Ebben a gyakorlatban „összetalálkozik” egy negyedhangos basszus téma és egy eltolt hangsúlyú A5 power chord.

A nyitó hammer-on megszólaltatása: a hüvelykujj határozottan és tisztán megpengeti a D húrt.

♩ 150 (szvinges nyolcadok)

Az 1. taktus első felütésének hangjait pengessük a mutató- (i) és középső (m) ujjakkal (m).

A hüvelykujjal (T) nyúlunk előre a gitárnyak mögöl, a hatodik húron lefogva a basszus hangot a harmadik leütésre.

A második ütem elején, miután a hüvelykujj megpengette a basszus hangot az A húron, a középső húrokat újra a mutató- (i) és középső (m) ujjakat használva szólaltatjuk meg. Ezután a hüvelykujj az E húrra lép a következő mély hanghoz.

Tuti tipp!

• Ha új ötleteket gyűjtünk riffekhez, mindig legyen kéznél valami gyors és egyszerű hangrögzítő eszköz. (Számtalan kisméretű, elérhető árú műszaki berendezés kapható erre a célra.) A legpraktikusabb megoldás az, ha hamar megörökítjük az ötletet, még mielőtt elfelejtenénk. Ha meg kell állnunk, hogy leírjuk a témákat, vagy be kell kapcsolni a számítógépet és megvárni, míg feláll a rendszer, fontos percek vesztünk el!

• A lecke két riffjében a nyolcadokat szvingesen kell játszani. Ez teljesen ugyanaz az érzés, mint a 12/8 shuffle lüktetése, amelyet a 17. leckében részleteztünk. Mindig hallgassuk meg a teljes dalt a CD-n, mielőtt nekiállunk gyakorolni. Így biztos, hogy megértjük, milyen ritmust célozzunk meg.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 39. számot!)

Ha egy egyszerű szinkópált dallamrészhez hozzáadunk egy váltakozó basszusmenetet, akkor olyan izgalmas riffeket kaphatunk, mint ez a frázis.

A melódia első hangját a G húron szólaltatjuk meg a mutatóujjal (i) pengetve.

A második negyedre érkező hangzatot az első (G húr) és harmadik ujjal (D húr) fogjuk le.

♩ 160 (szvinges nyolcadok)

A7

A 2. taktus első kettős hangzatát az első ujj (D húr) és a harmadik ujj (H húr) fogja le...

...majd ezt a formát egy érintővel magasabbra csúsztatjuk, és a H húron besegítünk a második ujjal.

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 40. számot!)

Ebben a gyakorlatban egy állandó, nyolcadokra épülő basszus téma lüktet a kéthangos akkordok (hangzatok) alatt, amiktől az egész riffnek klasszikus rockhangulata lesz.

A hatodik húron a mély G hangot az első ujjal fogjuk le.

A második negyedben első ujjunkkal mind a hat húrt átfogva barréként jön létre a Gm7 akkord, de csak a basszust és a középső húrokat játszunk.

♩ 120

G5 Gm7 C5/G Gm7 G5 Gm7 C5/G

Engedjük fel a barrét (de tartsuk lefogva a mély E húrt), és a C5/G akkordhoz a harmadik ujjat helyezzük a középső húrokra az ötödik érintőben.

Tartsuk az első és harmadik ujjat pozícióban a második ütem végéig. Így módon a C5 akkord kiszólhat, miközben a G basszus hangot pengetjük.

24. lecke

The Gallows Pole

Tanuljunk meg a dalokba riffeket belecsempészni egy kísértetiesen fülbemászó folkballada sajátos interpretációjával.

„The Maid Freed from the Gallows” (A bitófától megmenekült hajadon) a címe a hagyományos népdalnak, amely a dal alapjául szolgált. „The Gallows Pole” címen először egy Leadbelly nevű bluesénekes vette fel 1939-ben. Számos művész készítette el belőle saját verzióját, és egyik emlékezetes változata az 1970-es „Led Zeppelin III” albumon is szerepel. A népdal eredetileg egy halálra ítélt nő szemszögéből íródott, aki könyörög kivégzőinek, kérlelve őket, hogy várják meg barátait és rokonait, akik a megmentésére sietnek – ám mindez csak merő képzelgés. Leadbelly verziójában a szöveg egy férfi

szájából hangzik el. A Led Zeppelin feldolgozása egy újabb csavart vitt a történetbe: a hőhír elfogadja az alkut, hagyja magát megvesztegetni, de ennek ellenére végrehajtja az ítéletet. Mi ez, ha nem rock' n' roll?!

Ebben az átiratban a riff indítja a dalt, az ismétlés előtt rövid átvezetesként szolgál, valamint a drámai lezárást is jelenti. Fontos, hogy észben tartsuk a riffek legfontosabb sajátosságát: akkor fejtik ki legjobban hatásukat, ha a dal egészében újra és újra ismétlődnek. Ez a repetitív jelleg az, ami megragadja a hallgató figyelmét.

Jimmy Page, a Led Zeppelin gitárosa, Fred Gerlach verziójából indult ki, amikor létrehozta a „The Gallows Pole” talán leghíresebb feldolgozását.

A leckében
használt akkordok:

3. ér.

A dal híres feldolgozásai

LEADBELLY

The Earliest Blues Guitarists (2008)

ODETTA

Maybe She Go (2008)

JOE BROWN

Down to Earth (2006)

LONG JOHN BALDRY

Remembering Leadbelly (2001)

ROY METTÉ

12 Bars and the Blues (2005)

TEX RITTER

Country Classics (2000)

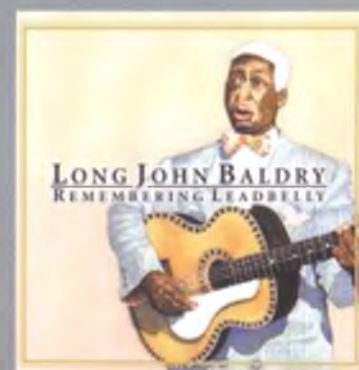
JULIAN MOKHTAR

About Time (1999)

LED ZEPPELIN

Led Zeppelin III (1970)

A tradicionális népdalt egy Leadbelly nevű bluesénekes dolgozta fel a 20. század első felében. Érdekes meghallgatni az általa rögzített változatot, amelyben szédületes fingerpicking technikákat alkalmazva kíséri magát (egy 12 húros gitáron). A Led Zeppelin verziójában Jimmy Page, a zenekar virtuóz gitárosa számos sávot feljátszott: 6 és 12 húros akusztikus hangszereken, bendzsón és elektromos gitáron is.

Gyakorlat

(Hallgassuk meg a 41. számot!)

Az első G akkordot az első bundban lefogott F basszus hanggal játsszuk. Ehhez használjuk az első ujjat...

...és így a harmadik ujjal tudjuk majd lefogni a következő G basszus hangot.

A 3. taktusban „egyre” érkező hangzatot a harmadik és a negyedik ujj fogja le a mély E, illetve a H húron.

Tuti tipp!

A lecke elején található akkordformák (különösen a Gm) csak irányadók. Ez a darab a dallamot egy folyamatosan váltakozó basszus témára illeszti, így tehát nem igazán találhatunk benne tényleges akkordformákat.

♩ = 90
Intro

1 Gm 2 3 4

Fő-téma Gm 5 6 7

A G húr B hangját a negyedik ujjal fogjuk az akkordba, majd ujjunkat oldalirányba húzzuk le róla egy pattintó mozdulattal – ez lesz a jelzett pull-off az üres G húrra.

Az F hangot a negyedik ujj fogja le a D húron, majd a már ismert oldalirányú pattintó mozdulattal elengedve azt, az üres húr hangját szólaltatjuk meg. A harmadik ujj végig pozícióban marad.

Miközben harmadik ujjunk a mély G hangon van, a H húron lévő C-t az első ujjal fogjuk le...

...majd gyorsan belép a negyedik ujj is, a G húron következő B hangra.

Bár általában a középső ujjal (m) szoktuk pengetni a H húrt, de ha egymást gyorsan követő hangokat játszunk, akkor érdemes több ujjal felváltva pengetni. A képen a mutatóujj (i) a második D hangot játssza a második leütésre.

Tuti tipp!

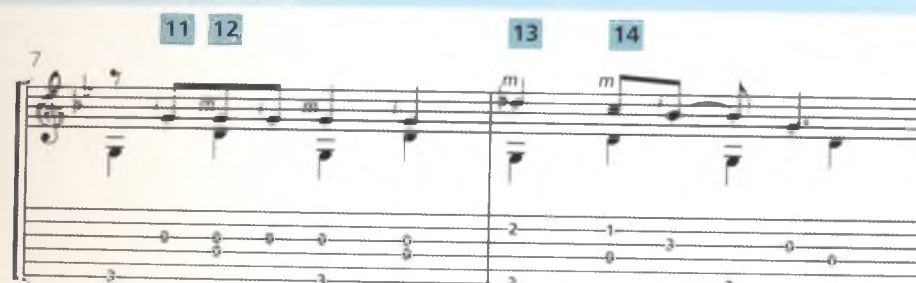
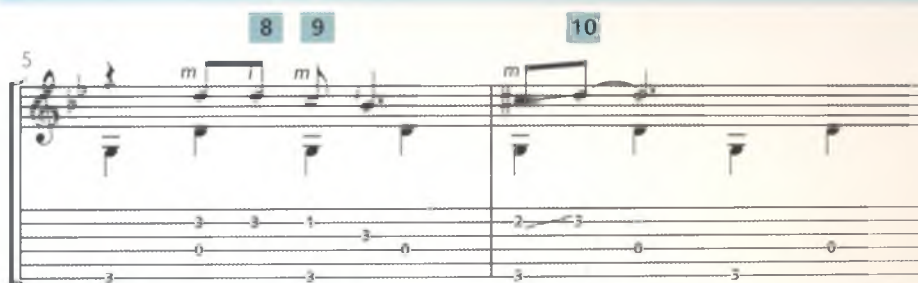
Biztos észrevettük a szokatlan 2/2 ütemjelzést a kotta elején. A gyorsabb tempójú dalok, mint amilyen ez is, gyakran 2/2-es ritmusban vannak leírva, a megszokott 4/4 helyett. Ennek ellenére négy darab negyedhang van minden taktusban, de ezek nyolcadok hatású keltik, ha a lábfejjel a félértékű hangokra dobolunk!

Gondoljunk mindig arra, hogy az ugyanazon a húron egymást követő hangokat könnyebb így megszólaltatni, ha váltjuk a pengető ujjakat. Ennek megfelelően a 7. ütem üres G húráját a mutatóujj pengeti...

...majd a hüvelykujjal együtt játszott hangot már a középső ujj (m) játssza.

A harmadik negyedre játszott hangokat a harmadik ujj (mély E húr) és az első ujj (H húr) fogja le. A negyedik ujj már készenlétben van a G húr felett a következő B hang miatt.

A C#-ről D-re való csúszás nem könnyű feladat! Az első hangot a második ujjal fogjuk le, és csússzunk vele a harmadik ujj alá a D hangra.

A 8. taktust nyitó hangzatot a harmadik és a második ujj fogja a mély E, illetve a H húrokon...

...majd felemeljük a második ujját, és az első ujj az első bundban lefogja a gyorsan következő C dallamhangot. Figyeljük meg, hogy a negyedik ujj pozícióban van a G húr felett, készen arra, hogy a B hangra lépjen.

Az első ütem mély kvint hangzatát a hüvelykujj (p) az A húron, a mutatóujj (i) pedig a D húron pengeti.

15 16 17

9 B♭6 C5 Gm

Az üres G húrt középső ujjunkkal (m) pengetjük. A hangot annak ismétlésekor a mutatóujj (i) szólaltatja meg.

A három hangból álló akkordokat a hüvelykujjal, illetve mutató- (i) és középső (m) ujjal egyszerre játszunk.

A B6 akkordot az első és harmadik ujjal fogjuk le. Ügyeljünk arra, hogy a harmadik ujjat enyhén behajlítva tartsuk, hogy ne tompítsuk le vele az üres G húrt.

11 B♭6 C5 Gm 2 Gm

Az ujjakkal csússzunk fel kétérintőnyit a harmadik leütésre megszólaló C5 akkordra. Ha egy akkordformát mozgatunk, soha ne vegyük le ujjainkat a húrokról – egyszerűen csak enyhítsünk az ujjainkkal kifejtett nyomáson, megkönnyítve a fogás áthelyezését.

25. leckeMajor hetesek
és különleges domináns akkordok

Most megismerkedünk néhány alapvető major hetes (szeptim) akkorddal és különleges domináns fogással, amelyek minden hangnemben használhatók.

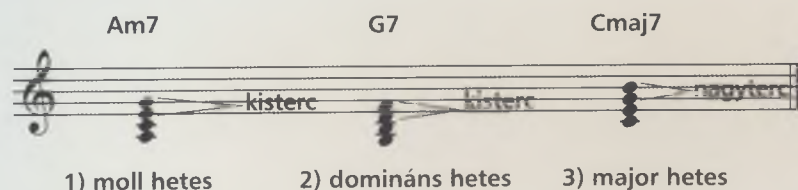
Egy ideje nem foglalkoztunk akkordformákkal, így ebben a leckében előveszünk néhány bonyolultabb akkordot, amelyek leheletnyi kifinomultságot és csipetnyi pluszt visznek a játékunkba. Az itt tanult akkordok nem jelentenek olyan nagy lépést, mint a barré akkordok a 14. leckében – legalábbis lejátszásuk nehézségét tekintve. Elnevezéseik kissé ijesztőnek tűnhetnek, de mind olyan hangzatok, amelyekkel már korábban is találkoztunk. Az akkordok nincsenek túlbonyolítva, hanem egyszerűen csak izgalmas és hasznos hangzatok,

amelyeket sokféle stílusban és zenei környezetben alkalmazhatók.

Korábban már megismerkedtünk a moll hetes és domináns hetes akkordokkal, de a dzsesszes hangzású major hetessel még nem – amelynek mind az öt formája szerepel ebben a leckében. A furcsa nevű domináns hetes akkordok is érdekes hatású, dzsesszes fogások. Mindezek kiválóan használhatók kifinomultabb kíséretnek létrehozására. A következő két leckében, amelyekben a latinos stílust vesszük tüzetesebben szemügyre, néhányat a gyakorlatban is kipróbálhatunk.

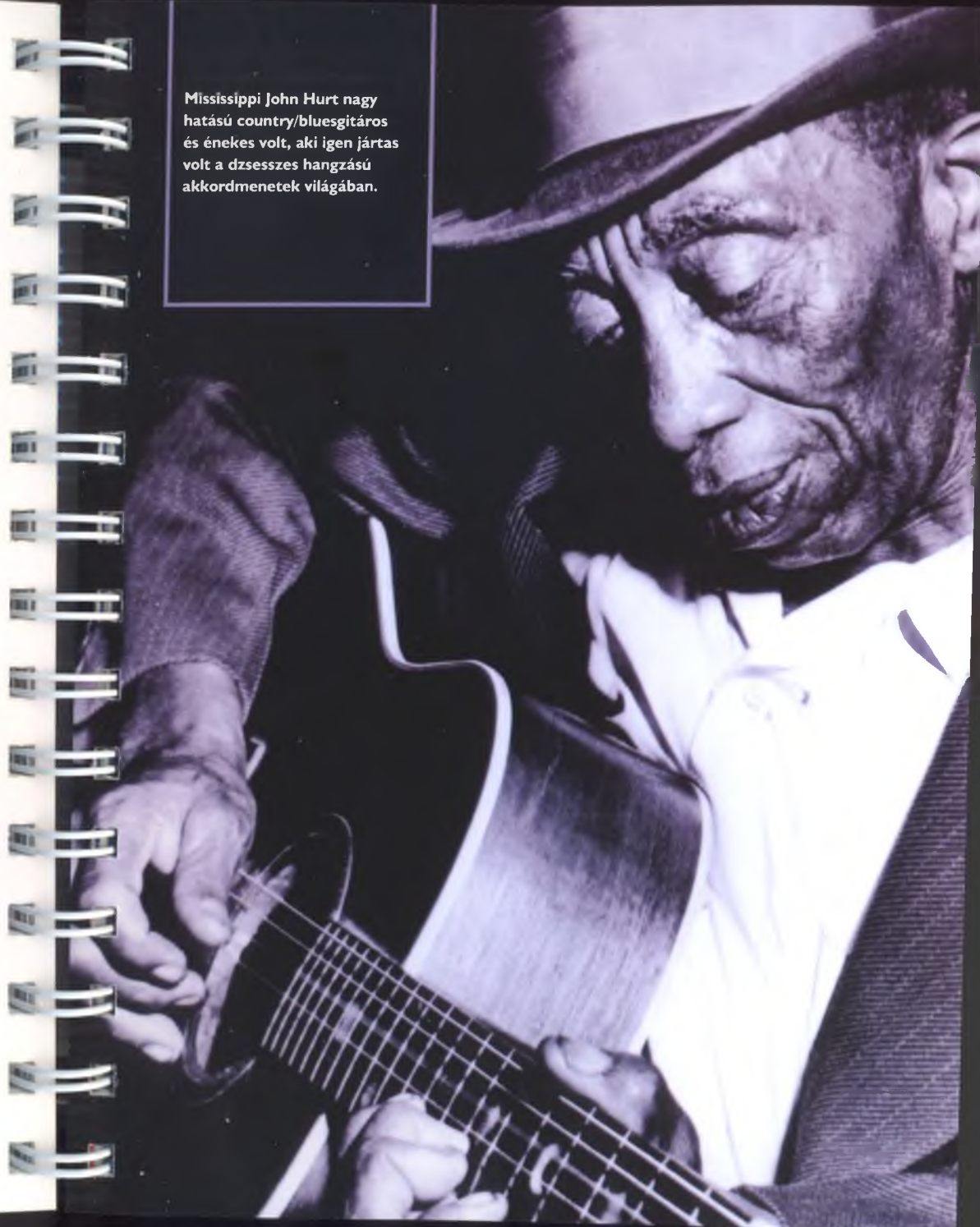
LÁSD MÉG: Nyitott akkordformák, 34. oldal;
Áthelyezhető akkordformák, 50. oldal

A szeptim akkordok létrehozása

Az akkordok úgy jönnek létre, hogy nagy- és/vagy kisterceket építünk egymásra (lásd a 8. leckét). A fenti ábra azt mutatja be, hogy miként jön létre a hetes (azaz szeptim) akkordok három különböző fajtája: a moll hármashangzat fölé rakott kisterc moll hetes akkordot alkot; a dúr hetes fölé rakott kisterc domináns hetes lesz; míg végül a dúr hármashangzat fölé rakott nagyterc a kellemes hangzású major hetes akkordot eredményezi.

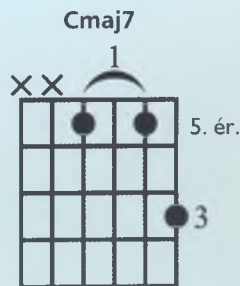
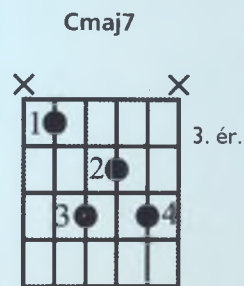
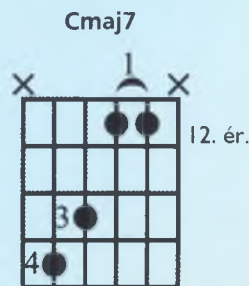
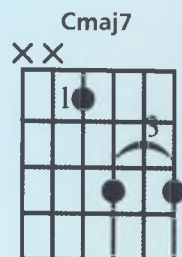
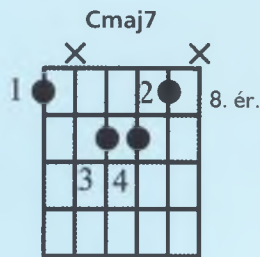
Mississippi John Hurt nagy hatású country/bluesgitáros és énekes volt, aki igen jártas volt a dzsesszes hangzású akkordmenetek világában.

1. példa

Öt mozgatható major hetes akkordforma

Az itt bemutatott öt major hetes akkordformát a „CAGED” rendszerből származtatjuk – ami egy mozaikszó az öt alapvető dúr akkord nevéből. Mindegyik akkord az alaphangra épül (azaz a legmélyebb hang adja az akkord nevét), kivéve az utolsó példát, ami az akkord 2. fordítása (a kvint szerepel basszusban, ezt hívjuk kvartszext-akkordnak).

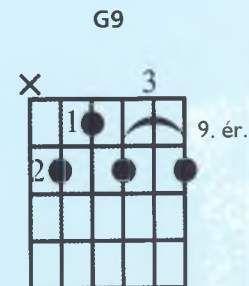
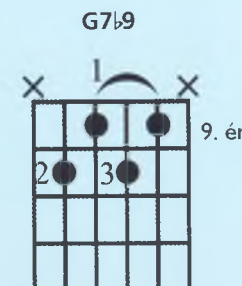
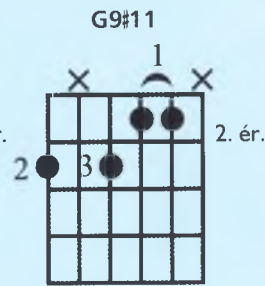
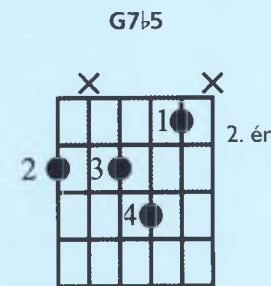
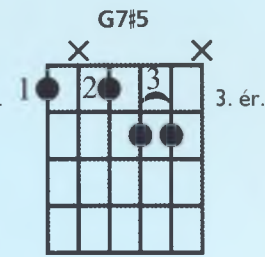
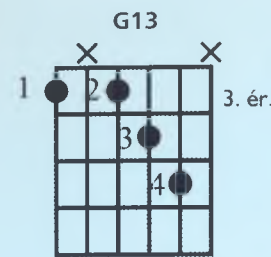
Tuti tipp!

Az, hogy egy akkordnak különleges neve van, még nem jelenti azt, hogy kizárólag dzsesszenészek használhatják! Ne féljünk a kísérletezéstől – próbáljuk ezeket az akkordokat is beépíteni a repertoárunkba. Ne feledjük: „Ami jól hangzik, az jó is!”

2. példa

Hat különleges domináns akkord

A domináns heteseket úgy tehetjük még izgalmasabbá, ha egyszerűen megváltoztatjuk az akkord kvintjét (azaz az ötödik fok #5 vagy b5 lesz), vagy további hangokat fűzünk az akkordhoz, például kilencessé, tizenegyessé vagy tizenhámassá alakítjuk. A következő akkordokban a legmélyebb hang az alaphang.

Tuti tipp!

A lejegyzett ujjrendek csak irányadók – azaz nincsenek kőbe vésve! Lesznek olyan esetek, amikor más lefogási módok előnyösebbnek bizonyulnak majd (pl. ha a hüvelykujjat használjuk a basszus hangra átnyúlva).

26. lecke

Latin-amerikai ritmusok

Az igényes, de mégis laza bossa nova jellegű gitárkísérek fantasztikusan hangzanak. Ebben a leckében elsajátítjuk ezt a stílust.

A lágyan ringó bossa nova ritmusokhoz ideális hangszer az elektromos vagy akusztikus gitár. Az 1950-es évek közepén a stílus úttörőjének két brazil muzikus, Antônio Carlos Jobim és João Gilberto számított, majd a híres dzsesszgitáros, Charlie Byrd is „felfedezte” magának a bossa novát, mikor az ötvenes évek végén Latin-Amerikában turnézott. Amikor Byrd összeállt Stan Getz

szaxofonossal, és felvette „Jazz Samba” című sikerlemezét, a latinos ritmus világszerte népszerűvé vált. Eredetileg a bossa nova ritmusokat ujjal pengették nejlonhúros klasszikus gitáron. Manapság sokkal gyakrabban használatos az elektromos gitár, tiszta és lágy hangzással. Bármilyen hangszeren is vágunk bele a következő gyakorlatokba, garantált, hogy laza, latinos ízekkel gazdagodik a játékunk.

Charlie Byrd, a bossa nova nagymestere, amint nejlonhúros gitárján sajátos latinos dalait pengeti.

A leckében
használt akkordok:

5. ér.

3. ér.

LÁSD MÉG: Váltakozó basszus
hüvelykujjal, 88. oldal

Klasszikus bossa nova lemezek

STAN GETZ/JOÃO GILBERTO
Getz/Gilberto (1964)

A lemez João Gilberto, a brazil énekes/gitáros 1964-es együttműködését örökíti meg Stan Getz szaxofonossal. A dalok közül jó néhány mindmáig a latin/dzsessz repertoár alappilléreinek számít, például a „The Girl From Ipanema”, a „Corcovado” és a „Desafinado”.

ANTÔNIO CARLOS JOBIM
Wave (1967)

Jobim szerzeményei számos amerikai dzsesszlemezen megjelentek, így a zenész saját szólókarrierjét indíthatott az Államokban. Az 1967-es „Wave” volt a harmadik szólóalbuma. A lemez egyben Jobim nagyszerű hangszerelei tehetségét is bizonyítja.

FRANK SINATRA AND
ANTÔNIO CARLOS JOBIM
*Francis Alberto Sinatra &
Antônio Carlos Jobim (1967)*

Frank Sinatra hamar felismerte a hatvanas évek bossa nova robbanásának jelentőségét. 1967-ben megjelent Jobimmal készített lemeze, amelyet 1968-ban jelöltek a Grammy-díjra. Híres amerikai slágerek, a „Great American Songbook” standard bossa nova stílusú átíratái is szerepelnek rajta.

Ha el szeretnénk sajátítani egy bizonyos zenei stílust, az legalább annyi zenehallgatást igényel, mint gyakorlást. Miután végigjártuk az itt található gyakorlatokat, ideje meghallgatni a latinos muzsika néhány kiváló példáját. Bizonyára hasznát vesszük a következő klasszikus lemezek listájának, amelyekkel az egész bossa nova robbanás elindult az 1960-as években, az élen Charlie Byrd és Stan Getz 1962-es listavezető albumával.

CHARLIE BYRD/STAN GETZ
Jazz Samba (1962)

A brazil komponista, Antônio Carlos Jobim szerzeményeit és Charlie Byrd remek gitárjátékát felmutató lemez 1962-es megjelenését követően a bossa nova hamar világméretű zenei „mozgalommá” nőtte ki magát.

1. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 42. számot!)

Ez a példa egy alapvető bossa nova ritmus, amely kiválóan alkalmazható latinos kíséretkezhöz. A pengetési séma a gyorsabb és összetettebb szamba alapritmusra épül. Az akkordok között engedjük fel a lefogó kezét, lazítva annak nyomásán, így azok – mint azt a kottában jeleztük is – röviden és szaggatottan szólalnak meg.

A Dm7 akkord megszólaltatásában pengető kezünk összes ujját részt vesz. A hüvelykujj oldalával megpengetjük a mély húrt, és ezzel egyidejűleg a többi ujj is „lecsap”, karomszerűen behajlítva.

♩ = 120 Dm7 1 2

A szünetek szerepe ugyanolyan fontos, mint a hangoké! A hangokat úgy némítsuk el, hogy enyhítünk az akkordokat fogó kezünk nyomásán, de ujjainkat nem vesszük el a húrokról.

Tuti tipp!

- A bossa nova ritmus erőteljes hangsúlytolásokkal jön létre, és jellemzően kihagyja a második ütem első ütését. Nem könnyű elsajátítani mint kíséretet – különösen ha még egy félhangos basszus szólamot is belecsempészünk a képletbe. A gyakorlást kezdjük lassan, és használjunk metronómot.
- Ha nem praktikus a kvintet szerepeltetni a basszus témában (azaz például egy #5 akkord esetén vagy egy furcsa dallammenet miatt), akkor az alaphang játszható a harmadik negyedre. Nem a legjobb, de elfogadható megoldás.

Antônio Carlos Jobim nemcsak az 1960-as évek egyik legfontosabb dalszerzője volt, hanem a latinos gitárstílus mestere is.

2. gyakorlat (Hallgassuk meg a 43. számot!)

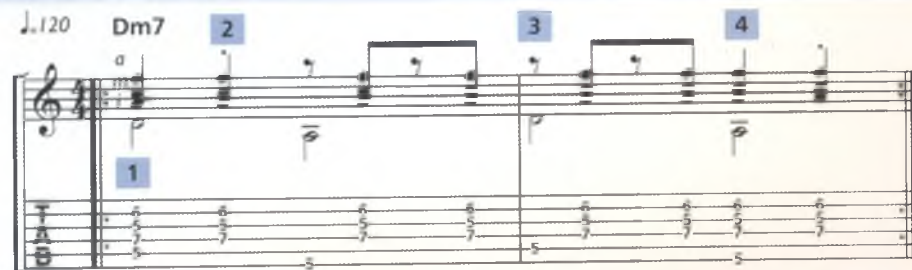
Ha hozzáadjuk az alaphangon és a kvinten lépkedő basszus szölamot az első és harmadik leütésre, már kész is a bossa nova ritmus. A hangsúlyeltolásokra épülő akkordokat és a félhangos basszus témát egyszerre játszani nem egyszerű – ne kapkodjunk el!

Az 1. taktus első negyedén az akkordot és a basszus hangot egyszerre szólaltatjuk meg. A húrokat ugyanakkor pengetjük meg a hüvelykujjat és a többi ujjat (i, m és a) használva.

A második leütésre csak az akkordhangokat játszunk be. A képen látható, amint az ujjak (i, m és a) egyszerre szólaltatják meg a második (H), harmadik (G) és negyedik (D) húrt.

A második taktusban „egyre” (azaz az első leütésre) csak a basszus hangot kell játszsanunk. Használjuk a hüvelykujjat az A húr megpengetésére.

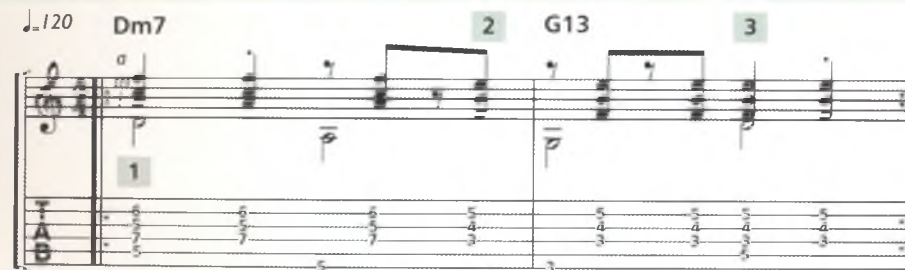

Az utolsó előtti akkorddal együtt pengetjük az A húrt mint basszust. Ehhez együtt kell használnunk a hüvelykujjat és a többi (i, m és a).

3. gyakorlat (Hallgassuk meg a 44. számot!)

Léven, hogy a bossa nova ritmus kétütemes sémára épül, ügyelnünk kell arra, ha egy akkordváltás a második ütemre esik. Figyeljük meg, hogy már az 1. taktus végén éreztetjük az akkordváltást, de a basszus hang nem szólal meg a 2. ütem első leütéséig.

Ugyanúgy, mint az előző példákban, a kezdő akkord és a basszus hang együtt szólal meg, a hüvelykujj és a többi ujj (i, m és a) segítségével egyszerre pengetve meg a négy hangot.

Hogy előrevetítsük a felütésre érkező akkordváltást, a G13 akkordot pont a második taktus előtt fogjuk le. Figyeljük meg, amint az első ujj barrét fog mind a hat húron, és így a mély G hang benne van az akkordformában.

A fogást tartjuk változatlanul, még akkor is, amikor a harmadik negyedre a basszus hangot az ötödik (A) húron szólaltatjuk meg.

27. lecke

Latinos gyakorlatok

Tanuljunk meg egy eredeti bossa nova darabot, és gyakoroljuk az újonnan elsajátított technikákat a gitárkíséretben.

Antônio Carlos Jobim sokak szemében az 1960-as évek bossa nova felvirágzásának legfontosabb zeneszerzője volt. A hatvanas évek izgalmas évtized volt a populáris zene szempontjából, amikor számtalan úttörő tehetség bukkant fel minden stílusban: Bob Dylan lett az egyszemélyes zeneszerző/előadó figurája; a Beatles a popzenét forradalmasította; Eric Clapton a brit blues boom vezéralakja volt; Jimi Hendrix pedig olyan hangzásokat varázsolt elő a gitárból, mint előtte senki más. A komponálás területén is hatalmas dolgok zajlottak. A zeneszerzők (többek között Jobim és az amerikai dalszerző, Burt Bacharach) kimondottan bonyolult dalokat

írtak, kiművelt és szokatlan harmóniastruktúrával. Jobim leghíresebb dala, a „The Girl from Ipanema”, középrészében a megszokott nyolc ütem helyett 16 taktusból épül fel, és nem kevesebb, mint négy tonális centrumon át modulál.

Ez a gitárra íródott darab saját szerzemény, amelyet Antônio Carlos Jobim munkássága inspirált. A dallam felütésként bejövő frázisok sorozataként épül fel, amelyeknek szerepe, hogy felveszenek minden egyes akkordváltást. Stílusa tipikus bossa nova, tehát az akkordmenetben találhatunk sok nem diatonikus hangzatot is, de a végeredmény egy pillanatra sem tűnik összefüggéstelennek vagy disszonánsnak.

Gyakorlat

(Hallgassuk meg a 45. számot!)

♩ 120

Emaj7

A leckében
használt akkordok:

LÁSD MÉG:
Latin-amerikai ritmusok, 152. oldal

A dal kezdő hangját pengessük meg a mutatóujjal (i). Ilyenkor a legkényelmesebb megoldás, ha a hüvelykujjat a mély E húron „pihentetjük”.

Mivel a második hang ugyanazon a húron van, mint az első, logikus lépés, hogy váltjuk a pengető ujját. A képen a középső ujj (m) pengeti a kezdő csonka ütem második hangját.

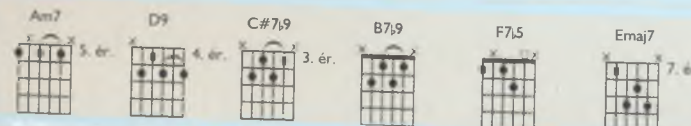
Az 1. taktus első leütésére együtt játszunk az akkordot és a basszus hangot. Megszólintatásukhoz a hüvelykujjat és a másik három pengető ujját (i, m és a) használjuk.

Az Emaj7 akkorddal együtt pengetjük meg a mély H basszus hangot, a negyedik ujjal nyúlva a hatodik húrra. (A többi ujj pozícióban marad, és hagyjuk zengeni az akkordot.)

A negyedik ujj ezután visszatérhet eredeti helyére, és hagyjuk zengeni az üres mély E húrt a 2. ütem első hangjaként.

A 3. taktus első ütemében az akkordot és a basszus hangot egyidejűleg szólaltatjuk meg. A húrokat egyszerre pengeti meg a hüvelykujj és a többi ujj (i, m és a).

Hogy az üres mély E összecsenghessen az akkorddal a harmadik negyedben, emeljük fel a második ujjunkat a hatodik húrról (de az első és második ujjat tartjuk pozícióban).

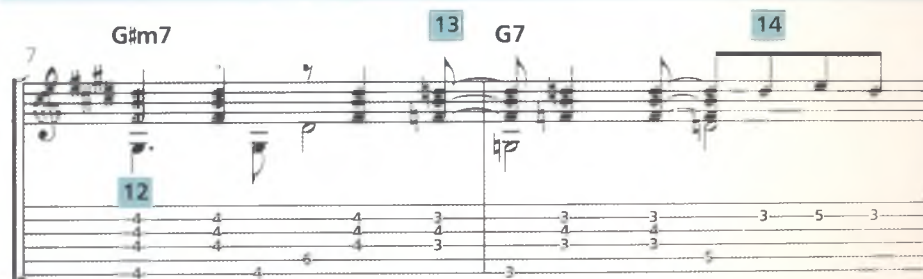

A G#m7 akkordot barré formában fogjuk le, az első ujjat használva a negyedik érintőben. Figyeljük meg, hogy a harmadik ujj is pozícióban van, hogy a harmadik negyedre érkező basszus hangot lefogja majd.

Tuti tipp!

Annak titka, hogy ezt a gyakorlatot lazán és könnyedén el tudjuk játszani, a lefogó kéz helyes ujjrendjében rejlik. Ellenőrizzük a fotókat, hogy mindig megbizonyosodhassunk arról, hogy a megfelelő ujjakat használjuk. Ne feledjük: rossz ujjrend = rossz groove!

Amikor a 8. ütemben átváltunk a G7 akkordra, egyszerűen csak csússzunk egy érintővel lejjebb a barré fogással, és a G húrra fogunk rá a második ujjal.

Az első ujjat tartjuk barré pozícióban, miközben a melódia szólam hangjait pengetjük – így zökkenőmentesen tudjuk majd váltani az akkordokat.

A F#m7 formára teljesen megegyezik a 7. taktusban lévő G#m7 akkorddal; de a negyedik helyett a második bundban kell lefognunk.

Mivel a következő akkord már nem teljes barré fogás, a 10. ütem végén lévő dallam hangjait külön-külön fogjuk le. A képen látható, amint az első ujj lefogja a C# hangot a második érintőben...

...majd a negyedik ujj felnyúl az ötödik bund E hangjáig.

24

A 16. ütem elején a H7^b9 akkordban az első ujj barrét fog az első érintőben. Legyünk óvatosak, hogy a második ujjal ne érnünk hozzá a D húrhoz, miközben lefogjuk a basszus hangot.

15 F#m7 H7^b9 25

24

25

A magas hangokat a taktus végén az első és a harmadik ujjak fogják le. A fotón az első ujj a negyedik érintő D# hangján látható.

Tuti tipp!

Ebben a darabban a basszus szólam kicsit bonyolultabb, mint a 26. leckében bemutatott egyszerű félhangos ritmizációjú téma. Itt az alaphangot pontozott negyedként játsszuk, amelyet egy nyolcadhang követ, mielőtt fel- vagy lelépünk a kvintre. Hallgassuk meg a CD-t, bizonyára ismerősen fog csengeni a frázis, mivel valószínűleg sokszor hallottuk már ezt a megoldást.

26

Az F7 5 akkordot az első ujjal (a mély E húron), a második ujjal (a D húron) és a harmadik ujjal (a G húron) fogjuk le. Ügyeljünk arra, hogy véletlenül se tompítsuk le az üres H hűrt.

17 F#m7 26 F7,5 27 Emaj7 28

27

Az utolsó előtti akkordhoz (amely az Emaj7 kromatikus „előkészítése”) egyszerűen fogunk barrét az első ujjal a harmadik érintőben...

28

...és simán csúsztassuk fel az ujjat a negyedik érintőre (anélkül, hogy újra megpengetnénk a húrokat), a záró Emaj7 akkordra.

28. lecke

A tizedik fok titkai

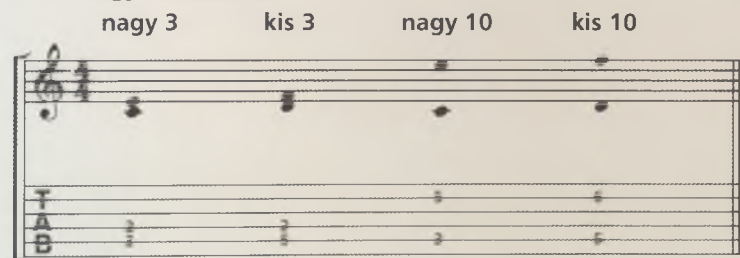
Ebben a leckében megtanuljuk felismerni és lefogni a tizedik fokot, illetve azt, hogy a segítségével miként hozunk létre klassz kíséreteket.

A titokzatos elnevezésű decima, azaz a tizedik fok nagy népszerűségnek örvend a gitárosok és a zeneszerzők körében egyaránt, amióta csak gitár a gitár. Mauro Giuliani „Andante in C” gitárdarabjától, amely a 19. század elejéről származik (és egy bizonyos korosztály a „Mesék a folyópartról” zenéjeként ismeri), egészen a Beatles

„Blackbird” című klasszikusáig. A tizedik fok nem kizárólag az akusztikus hangszereken játszóknak van fenntartva; jól hangzik elektromos gitáron is. John Frusciante, a Red Hot Chili Peppers extagja, előszeretettel használta a zenekar számos híres lemezén, olyannyira, hogy ez a hangköz már védjegyszerű megoldásává vált.

Mi az a tizedik fok?

Kis és nagy terc/decima

A tizedik fok, mint azt az elnevezés is sugallja, az a hang, amely tíz hanggal a vele együtt megszólaltatott alaphang felett található. Azonban ennél még sokkal fontosabb tudnunk, hogy ez a hang maga a terc hangköz, csak egy oktávval magasabban megszólaltatva. Mint a fenti ábrán látható, a terc hangzatok „szűk” hangközök, és ha mélyebb regiszterben játszunk őket, összerosódhatnak. Ha a harmadik fokot egy oktávval feljebb fogjuk le (és egyszerű hangközből összetett hangközzé válik), sokkal „szélesebb” intervallumot hozunk létre. Az eredményül kapott hangzat rezonancia szempontjából jóval karakteresebb a gitáron, különösen akkor, ha az alaphangot a legmélyebb húron játszunk. Alkalmazása kézenfekvő: a tizedik fok minden dúr vagy moll hangnem diatonikus akkordjába belefért.

1. gyakorlat (Hallgassuk meg a 46. számot!)

Ez a példa azt mutatja be, hogy a klasszikus gitárjátékban miként jelenhetnek meg a tizedik fok hangjai. A felhasznált akkordok diatonikusak, mind G-dúr hangnemben vannak. Ügyeljünk arra, hogy az üres D húr végig kiszóljon.

A kezdő „csippentés” a hüvelykujj (mély E húr) és a mutatóujj (G húr) feladata...

...majd a hüvelykujj átlép a D húrra, és megpengeti azt, miközben az előző kettő hang is kicseng még.

Amikor a negyedik negyedre bepengetjük a G húrt, a hüvelykujjunk már legyen pozícióban, készen a D húr megszólaltatására.

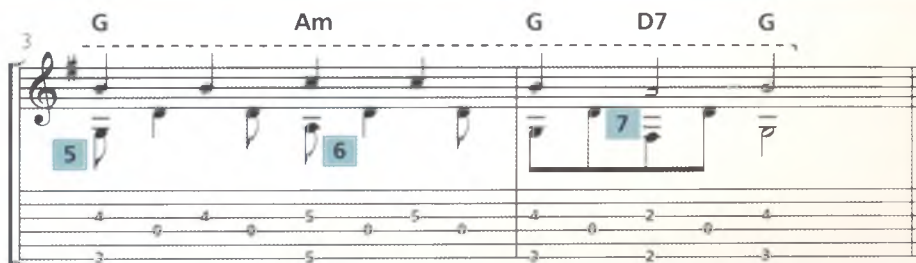
A 2. ütem kezdő hangjait is a hüvelykujj és a mutatóujj (1) szólaltassa meg.

A G akkord lefogható csak az első és a harmadik ujjal. Ügyeljünk arra, hogy az ujjak véletlenül se érjenek hozzá a D húrhoz, mert akkor az nem fog megszólalni.

Tuti tipp!

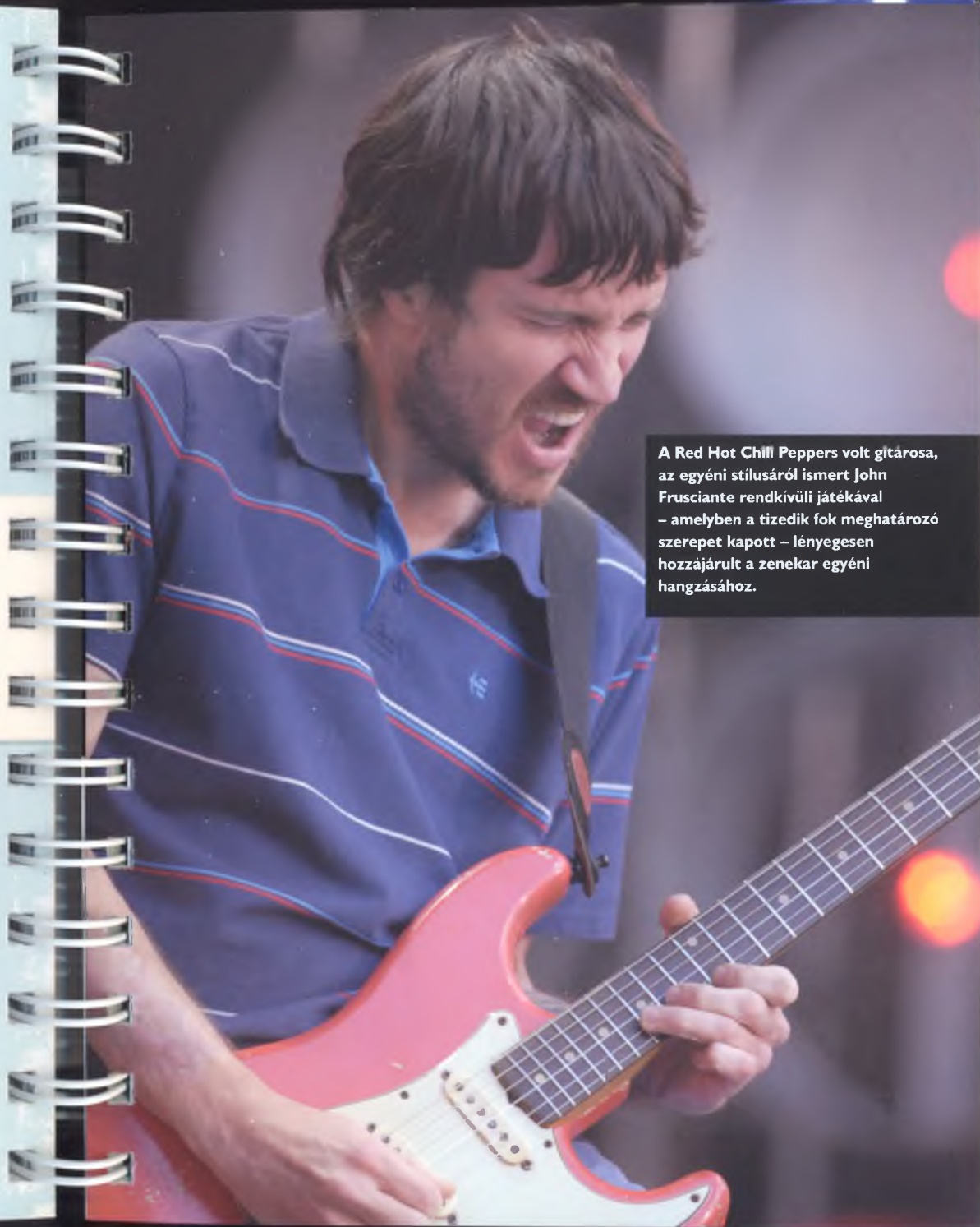
A decima hangköz mély hangját játszhatjuk a hatodik (E), ötödik (A) vagy negyedik (D) húron is. A legjobb, ha minden tízesnél (legyen szó akár dúr, akár moll hangzatról) a lefogó kéz második (mély hang) és harmadik (magas hang) ujját használjuk.

Amikor a harmadik negyedben átváltunk az Am akkordra, tartsuk a harmadik ujját a G húron, és a mély A hangot a második ujj fogja le.

A 4. taktus D7 akkordját a második és harmadik ujjak fogják (vigyázva, hogy ne tompítsák le a D húrt).

A Red Hot Chili Peppers volt gitárosa, az egyéni stílusáról ismert John Frusciante rendkívüli játékával – amelyben a tizedik fok meghatározó szerepet kapott – lényegesen hozzájárult a zenekar egyéni hangzásához.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 47. számot!)

A blues- és dzsesszgitárosok a tizedik fokot arra használják, hogy felfelé lépkedő szólamokat alkossanak, színesítve az alapul szolgáló egyszerű harmóniákat. Példánkban ezt a technikát egy E-dúr blues téma első két ütemére alkalmazzuk.

A kezdő hammer-on húrjának megpengetése az első ujj feladata. A képen látható, amint az első ujj felkészül, hogy „rákalapáljon” a megszólaló G húrra.

♩ .80 (shuffle)

2 3 4 5

E7 3 A7 E7 3

(allow top string to ring)

TAB

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1

0 2 3 4 5 7 8 9 0

A felfelé lépkedő hangzatokat a hüvelykujj és a mutatóujj (i) együtt pengeti. A kotta alatti utasítás szerint az üres magas E húrt hagyjuk kicsengeni.

Az első ütem utolsó hangzatát így kell lefogni, a második és a harmadik ujjat használva.

A hangzatok ujjrendje kissé megváltozik az A7 akkordnál. A mély hangot változatlanul a második ujj pengeti, de a harmadik ujj (a G húron) most egy érintővel feljebb van, mint a basszus hang...

...utána viszont a második leütésre már visszatérünk az előző formához (azaz mindkét ujj ugyanabba a bundba kerül).

A Beatles „Blackbird” című dala kiváló példa a tizedik fok használatára. A dal fő motívumaiban is két hang szólal meg egyszerre, közben pedig nem kevés ütemváltás is tarkítja a szerzeményt.

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg a 48. számot!)

Ez a példa már modernebb megközelítést taglal, a tizedik fok alkalmazását a rock- és popballadákban. A H húr hangjainak megszólaltatásához használhatjuk a pengető kéz mutató- (i) vagy középső (m) ujját.

A melódia és a basszus szólám hangjait is fogjuk le, mielőtt elkezdenénk pengetni a húrokat.

♩ 75

Dm 2 3 C B A7 Dm

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

A képen a mutatóujj (i) a dallam magas F hangját pengeti a H húron.

Ahogy lefelé mozgatjuk az akkordformát a fogólapon, a fogás megváltozik. A képen a C akkordot látjuk, amelyet az első ujj fog le a harmadik érintőben, illetve a harmadik ujj az ötödik érintőben.

A B akkord ugyanazt a formát használja, mint a C akkord, csak a harmadik helyett az első bundban (tehát a C-t egy mozdulattal lejjebb húzhatjuk, és B lesz belőle).

Mivel a basszus hang az üres A húron található, az A7 akkordhoz csak a második ujját használjuk, lefogva vele a H húr C# hangját.

Tuti tipp!

Gondoljunk arra, hogy miközben a tizedik fokot (azaz a decima hangközt) alkalmazzuk egy meghatározott húrpáron, mindig van lehetőség arra, hogy egy üres húrt „orgonapontként”, hosszan kicsengve belepengessünk az akkordmentbe – ahogy azt az 1. gyakorlatban is tettük. Egy ilyen kitartott hang komolyan befolyásolhatja a kíséret jellegét, és nagyon ötletes megoldás mind akusztikus, mind elektromos gitáron.

29. lecke

Sétáló basszus szólamok

Most megtanuljuk, hogy a sétáló basszus szólamokkal miként csempészhetünk dzsesszes hangulatot a dalokba.

Az előző leckében a tizedik fok alkalmazásával megtanultuk használni a magas harmóniameketeket. Most pedig megvizsgálunk egy kevésbé „sűrű”, a kíséret minden negyedhangjára játszott megoldást: a sétáló basszust. Ha minden leütésre pengetünk egy mély hangot,

egy lüktető „walking bass” futamot kapunk, amelyet a stabil, egyenletesen ritmus miatt hívunk így. Bár a „sétáló basszus” főleg a dzsesszben elterjedt megoldás, de számos egyéb stílusban is fellelhető, mint azt a következő oldalon lévő híres dalok listája is példázza.

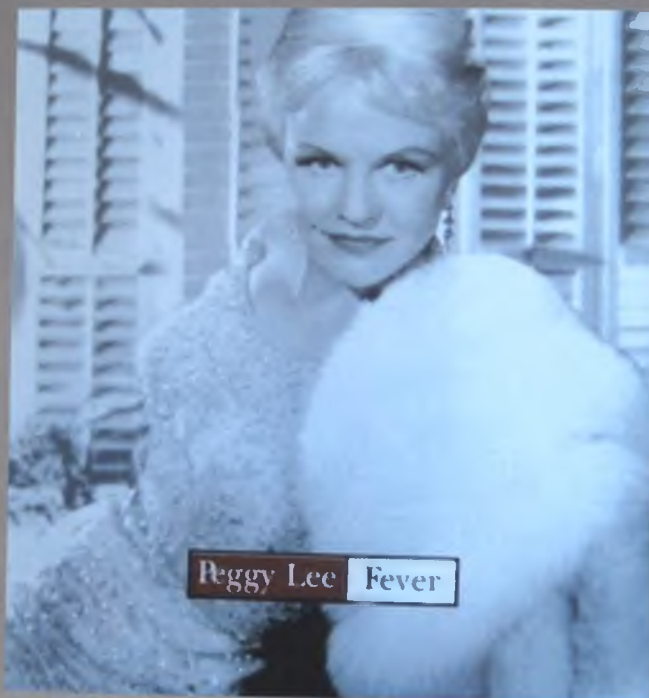
Hogy épül fel egy „walking bass” téma?

A sétáló basszus témák az akkordhangok, skálahangok és kromatikus hangok (amelyek a skálán kívül vannak) keverékéből alakulnak ki. Mivel egy 4/4-es ütemben négy ütés van, a háromhangos akkordbontás után – hacsak nem játszunk valamit kétszer – még marad hely egy hangnak. Itt kerülnek be a képbe a skálahangok és a kromatikus hangok. A basszus szólamba dallamot csempésző skálahangok bárhol használhatók, csak az ütem első hangjára ne tegyük őket (ahol egyértelműen fel kell vázolni a harmóniameketet). A kromatikus hangok szerepe, hogy alulról vagy felülről egy félhanglépéssel felvezessék a következő akkordot, vagy kromatikus átmenetekkel kössék össze az arpeggio és skálahangokat. (A példában a kromatikus lépést a „KR” betűk jelzik.)

Arpeggio kromatikus hanggal

Híres sétáló basszus szólamok

Íme, néhány dal, ahol jól hallható a „walking bass” technika gyakorlati alkalmazása.

YES

„Yours Is No Disgrace”

RAY CHARLES

„Hit The Road Jack”

PEGGY LEE

„Fever”

MILES DAVIS

„Freddie Freeloader”

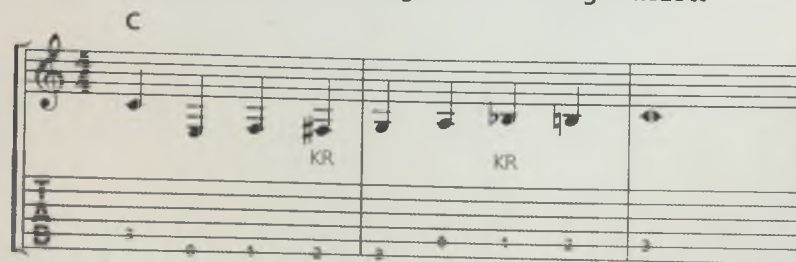
JIMI HENDRIX EXPERIENCE

„Hey Joe”

VAN MORRISON

„Moondance”

Kromatikus hangok az akkordhangok és skálahangok között

1. gyakorlat (Hallgassuk meg a 49. számot!)

Ez a gyakorlat bemutatja, miként adhatunk egy sétáló basszus témát egy blues-szekvenciához. Elég egy-egy egyszerű hangzat (azaz két egyszerre játszott hang) a megfelelő helyen, és máris tartalmas lesz a kíséret.

A kezdő akkordot és basszus hangot egyidejűleg pengessük meg a hüvelykujjal, illetve a mutató- (i) és középső (m) ujjal.

♩ = 100 (swing)

2 3 4 5

C7 F7 C7

Csak az akkordhangzatot pengessük be felütésre – mégpedig a mutató- (i) és középső (m) ujjakat használva.

Lefelé lépdelve a G₇ basszus hangot az első ujjal fogjuk le. Így könnyen átválthatunk az F7 akkordra...

...amelyet az első (mély E húr), második (D húr) és harmadik ujjal (G húr) fogunk le.

Tuti tipp!

- Gondoljunk arra, hogy amikor sétáló basszus témákat pengetünk, akkor a zene azt a benyomást kelti, mintha a basszusgitár és a gitár egyszerre játszana. Ideális esetben a kíséret ritmusát improvizálhatjuk, néha rövid, szaggatott „beszúrásokkal”, néha pedig több basszus hangon keresztül kicsengő akkordokkal.

- Ne feledjük, hogy csakis a hüvelykujjal szólaltassuk meg a basszus hangokat. Az akkordok pengetéséhez a jobb (balkezeseknek: a bal) kéz felső kettő vagy három pengető ujját (i, m és a) használjuk.

A záró akkord lefogásához csupán három ujjunk szükséges. Ügyeljünk arra, hogy a második ujj ne „támaszkodjon” neki a D húrnak, és ne akadályozza meg, hogy az kiszóljon.

2. gyakorlat

(Hallgassuk meg az 50. számot!)

Akár egy egyakkordos témához is hozzácsaphatunk egy sétáló basszus témát, hogy az egésznek sodrása legyen. A második Am7 akkordot hagyjuk a kottán jelzett teljes hosszban kizengeni. A lefogó kezét tartjuk pozícióban, ameddig csak lehet, majd lépünk a harmadik bundba a mély G basszus hangra.

Az Am7 akkordot fogjuk le a második (mély E húr) és harmadik ujjal (barréval a D, G és H húrokon).

A második ujjat felemelve a húrról megszólaltatható az üres mély E basszus hang az Am7 akkord alatt.

♩ = 110 (swing)

Am7

A negyedikre pengetett G# basszus hangot a második ujj fogja le. Ennek köszönhetően gyorsan és zökkenőmentesen válthatunk az Am7 akkordra.

A 2. ütem kromatikusan ereszkedő basszusát a második ujj fogja le végig. A fotón látható, amint a második ujj a nyolcadik érintőben lévő C hangra nyúl.

3. gyakorlat

(Hallgassuk meg az 51. számot!)

A II–V–I akkordmenet gyakran használt szekvencia számos populáris stílusban, beleértve a dzsessz- és blueszenét is. Figyeljük meg, hogy a Dm7 (II) akkordot újra megszólaltatjuk a negyedik leütésre, pont mielőtt a második taktusban átváltanánk a G7-re (V).

A Dm7 akkord három hangját a harmadik ujj (A húr), az első ujj (D húr) és a negyedik ujj (G húr) fogja le.

Engedjük el az akkordot, és az első ujjal lépünk át az A húrra, hogy megszólaltassuk a C basszus hangot.

♩ = 130 (swing)

Dm7

G7

Cmaj7

A negyedik negyedre az akkordot újra megpengetjük, ezúttal a mély A basszus hanggal. Ugyanazt az ujjrendet kell használni, mint az 1. képen, de a harmadik ujj egy húrral mélyebbre, az E húrra lép.

A G7 akkordot az első ujj (mély E húr), a második ujj (D húr) és a harmadik ujj (G húr) fogja le.

A Cmaj7 akkordnál a második ujjat (A húr), az első ujjat (D húr) és a harmadik ujjat (G húr) vetjük be.

II. FEJEZET

PENGETÉSI SÉMÁK JEGYZÉKE

A következő oldalakon jó néhány pengetési sémát gyűjtöttünk össze. Ez a fejezet hasznos „önkiszolgáló” adatbázisként szolgál majd, ha már elmélyedtünk a fingerpicking gitározás világában. Minden pengetési mintát háromféleképpen jegyeztünk le: hagyományos kottában, TAB formátumban, és – csak könyvünkre jellemző – könnyen értelmezhető ábrákon, melyek a pengető kéz ujjrendjét szemléltetik. A három különböző rendszer minden egyes sémánál egyértelműen felvázolja a három fontos összetevőt: a ritmust, valamint a lefogó és a pengető kéz pozícióját. Így nem kell sokat „szöszölni”, hanem hamar a tettek mezejére léphetünk. Mindegyik sémához tartozik egy rövid leírás annak jellegéről, különleges technikai igényeiről, javasolt felhasználásáról, sőt még a kipróbáláshoz ajánlott akkordmenetet is megadjuk.

A pengetési sémák sorrendjében nincs különösebb rendszer, tehát nem szükséges lapról lapra haladni. Bár mindenhol megemlítjük a jellemző zenei műfajokat, ez nem jelenti azt, hogy csakis azokhoz a stílusokhoz illik az adott séma. A pengetési módok elvileg mindenfajta zenéhez alakíthatók és alkalmazhatók, és merjünk csak bátran kísérletezni, akár akusztikus, akár elektromos gitáron játszunk. Változtassunk a lüktetésen vagy a tempón, és hagyjunk ki, illetve toldjunk be hangokat! Tekintsük a könyvben szereplő mintákat egyfajta kiindulási pontnak, amelyek révén rátalálhatunk saját zenei ösvényünkre... Sok sikert!

I. pengetési séma

Ez egy egyszerű, de kimondottan hatásos pengetési séma. A pengető kezünk három ujját (p, i és m) használjuk csak hozzá, tehát könnyű eljátszani. Látni fogjuk, hogy ez a téma lassú és gyors tempónál egyaránt jól működik. Az amerikai folkzene korai korszakát idéző szimpla, körkörös ismétlődő forma ideális megoldás önmagunk kíséretére.

Javasolt tempótartomány: 80–120 bpm

(let ring)

T
A
B

1 2 3 1 2

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E	
H	m
G	i
D	p
A	p
E	

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

C G/H Am G

G/H

Am

G

Gyakorlati tanácsok

Ha a pengetési sémát az ajánlott akkordmenetre alkalmazzuk, akkor a G akkordnál egy apró változtatást kell eszközölni – mégpedig annak alaphangja miatt, amely a legalsó húron található. Egyszerűen pengessük a hatodik húr az ötödik helyett (azaz a mély G hangot szólaltassuk meg, nem a magasabban fekvő tercet), a többi húr változatlan formában játszva.

2. pengetési séma

Íme, egy izgalmas pengetési séma, amely jól működik a tologatható akkordformákkal, mint amilyen az itt szereplő E7 is. Használhatjuk teljes barré fogásokkal is – a lenti akkordmenet is ezt sugallja.

A groove kissé a dupla tempó érzetét kelti, és tökéletesen passzol a blues, country és swamp-rock stílushoz.

Javasolt tempótartomány: 80–100 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E				
B	m			m
G	i		i	
D	p	p	p	p
A	p	p		
E	p		p	

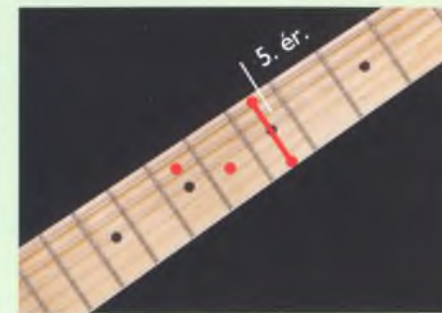
Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

♯11: E7 | A7 | H7 | E7

E7

A7

H7

Gyakorlati tanácsok

Próbáljuk meg a témát jobb kézzel tompítva, majd tompítás nélkül is játszani – mindkét verzióban jól hangzik! Ha átalakítjuk a hat húron lefogott akkordokhoz, egyszerűen cseréljük meg az első és a harmadik basszus hang helyét – kezdjük a mély alaphangon, nem pedig a magasabb kvinten.

3. pengetési séma

Bár a következő pengetési séma a pengető kéz összes ujját megmozgatja, alapvetően egyszerű lépegetésből áll, valamint „csippentve” együtt megszólaltatott húrok sincsenek benne, így sokkal könnyebben elsajátítható, mint azt a tizenhatodokat látva gondolná az ember! Tökéletes megoldás egy-egy intro (bevezetés) vagy outro (levezetés) kíséretéhez, avagy olyan instrumentális részekhez, ahol kicsit sűrűbb hatást szeretnénk elérni.

Javasolt tempótartomány: 75–85 bpm

Am

(let ring)

T
A
B

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E	a	a	a	a
H	m	m	m	m
G	i	i	i	i
D	p	p	p	p
A	p	p	p	p
E				

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

4/4: Am | C | Dadd4 | Am

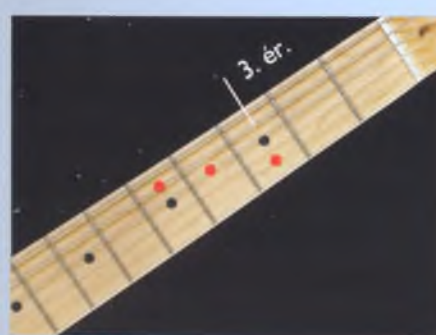
Am

C

Dadd4

Gyakorlati tanácsok

Mivel az akkord legmagasabb hangja minden ütemben újra megismétlődik, könnyen megoldható, hogy a magas E húron dallamokat csempésszünk a sémába. Miközben az Am és C akkordokat bontogatjuk, próbáljuk a magas G (harmadik érintő) és E (üres húr) hangot felváltva belefogni.

4. pengetési séma

Ez a példa elsőre kissé bonyolultnak tűnhet, de érdemes időt szánni rá, mert nagyon vagány dolog sül majd ki belőle! Figyeljük meg, hogy az ismétléseknél a kezdő magas hangot előre kell hoznunk (a magas G-t a negyedik ütem végén), így a téma csodálatos, hipnotikus lüktetést kap. A sodró basszus szólam is rásegít, hogy ideális kíséretet kapjunk, a saját magukat kísérő énekes-zeneszerzők stílusában.

Javasolt tempótartomány: 80–90 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

Gyakorlati tanácsok

Az első három akkordban a magas G marad a legmagasabb hangunk, de változathatjuk az üres E húrral is. Az Fmaj7 akkord alaphangját hüvelykujjunkkal fogjuk le a mély húron.

5. pengetési séma

Ezt a dupla tempó (double-time) érzetet keltő témát érdemes szvinges tizenhatodokkal pengetni. A basszus hangokat tenyérrel tompítsuk le, hogy azok ne nyomják el a melódiát, és hogy pattogósabb, ritmusosabb alapot kapjunk. A séma kiválóan használható autentikus blues kíséreték létrehozásánál.

Javasolt tempótartomány: 60–70 bpm

(swing 16ths)

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

Gyakorlati tanácsok

Amikor a C és H7 akkordokat játszunk, a mély basszus hang az A húrra esik. Ebben az esetben alakítsuk úgy a pengetési sémát, hogy a basszus téma az ötödik (A) és negyedik (D) húron szólaljon meg (ahol is a mélyebb az alaphang).

6. pengetési séma

Egy groove-os „double-time” téma, amely a szvinges tizenhatodokkal ideális kíséret elektromos vagy akusztikus bluesdalokhoz. Példánk erőteljes váltakozó basszussal rendelkezik (kihasználva az oktáv nyújtotta lehetőségeket), ami igazán mozgalmassá teszi az összképet. A tompítás igen fontos, hogy a mély szólam ne kerekedjen a magas hangok fölé!

Javasolt tempótartomány: 80–120 bpm

(swing 16ths)

E

(let ring)

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E	a			
H	m			
G	i	i	i	i
D	p	p	p	p
A				
E	p	p	p	p

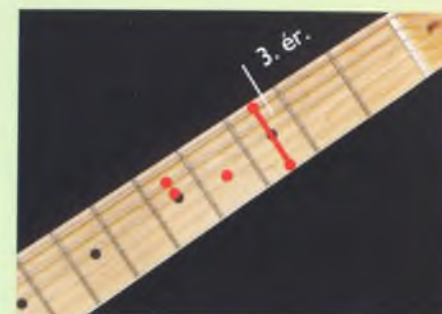
Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

11: E G F# F

E

G

F#

F

Gyakorlati tanácsok

Ezt a szekvenciát egy adott kíséret főtémájaként alkalmazhatjuk (ismétlésekkel), vagy egy kör lezárásaként egy 12 ütemű blues alap esetén. A pengetés menete ugyanaz marad, függetlenül attól, hogy teljes barré fogásokat vagy alapakkordokat használunk.

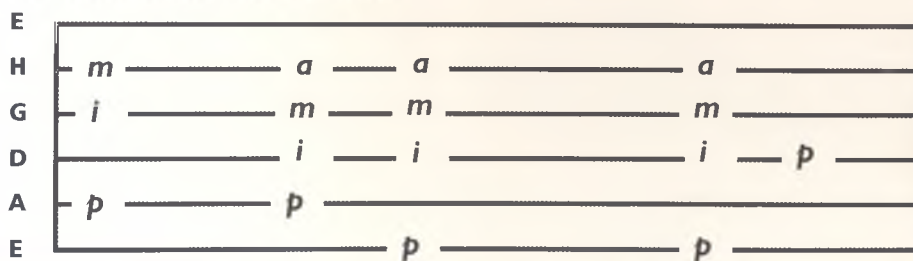
7. pengetési séma

Ezt a jellegzetesen ritmikus, ütősöket is imitáló, modernebb stílusú kíséretet főleg pop és rock stílusú dalokhoz ajánljuk. A második és negyedik negyedre a pengető ujjak csak megütik a húrokat (miközben az akkordformát változatlanul lefoglaljuk). Ezzel kihangsúlyozzuk a felütést (amelyre általában a pergódob üt be), és az eredmény egy lenyűgözően ritmikus groove lesz.

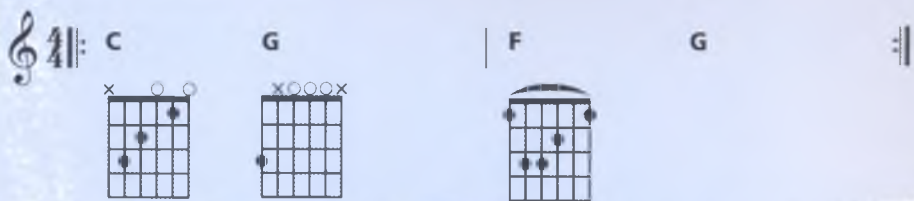
Javasolt tempótartomány: 95–115 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

Gyakorlati tanácsok

A D húron lévő hammer-on a kezdő csonka ütemben (és a frázis végén az ismétlés előtt) csengjen ki, és szójon bele az első akkordba. Amikor az ujjakkal ütögetjük a húrokat, egy pillanatra hagyjuk ott őket. Ezzel megakadályozzuk, hogy a húrok kizengjenek (és így nem kívánt felhangok sem fognak megszólalni).

8. pengetési séma

Ezt az ötletes sémát eljátszhatjuk úgy, hogy csak a pengető kéz hüvelyk- és mutatóujját vetjük be a húrokon! Jellegzetes pop/rocktéma, amelyben ott rejlik a hatvanas évek vibrálása, főleg ha a lent bemutatott lefelé tartó akkordmenettel társítjuk. Ez a példa mind akusztikus, mind elektromos gitáron jól szól.

Javasolt tempótartomány: 80–90 bpm

D5

(let ring)

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E																
H	i — i — — — — — i — i — — — — —															
G	p — — — — — p — — — — — p — — — — — p — — — — —															
D	p — — — — — p — — — — — p — — — — — p — — — — —															
A																
E																

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

4/4: **D5** | **D5/C** | **G5/H** | **G5/B** :||

D5

D5/C

G5/H

G5/B

Gyakorlati tanácsok

A séma csak három húrt ölel fel, ha a D5 akkorddal szólaltatjuk meg. Az összes többi akkord legmélyebb hangja az ötödik húron van, tehát a D húr helyett az A húrról indítsuk a pengetést, de a téma egyéb részein ne változtassunk!

9. pengetési séma

Ebben a popos, countrys kíséretben az első és harmadik ütésre két ujjunkkal egyszerre „csippentünk”. Az ismétlődő hangzatok révén egy hipnotikus dallamtöredék jön létre, amelyet végigvihetünk az egész lent mutatott akkordmeneten. A dupla tempó érzetét keltő váltakozó basszus téma nem engedi, hogy a lassabb ütemű dalok unalomba fulladjanak.

Javasolt tempótartomány: 65–75 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E	a					a				
H	m									
G	i				i					
D	p		p		p		p		p	
A	p				p					
E	p				p				p	

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

Am

Em

F

Gyakorlati tanácsok

Ne feledjük, hogy mindig be lehet csempészni egy-egy dallamhangot az akkordokba – legyünk kreatívak, ne ragadjunk le az elcsépett akkordformáknál! A szekvenciában az Em akkordban a magas E húron lefoghatunk egy G hangot, és az első ütemben így létrehozott melódiát megismételhetjük a másodikban, de immár más akkordokkal. Ez a technika mindig hatásosnak bizonyul a gitárkíséreteknél.

10. pengetési séma

A következő klasszikus country jellegű séma gyökerei a bluegrass zenében keresendők. A szokatlan módon az első felütésre játszott „csippentés” miatt a melódia hangsúlya eltolódik, és bár ritmus tekintetében trükkösebb a dolog, csak pengető kezünk első két ujjára (i és m) van hozzá szükségünk. A dupla tempóérzetnek köszönhetően ez a téma lendületesebb dalokhoz lenyűgöző kíséret lehet.

Javasolt tempótartomány: 80–120 bpm

D7

(let ring)

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E														
H	m							m			m			
G	i										i		i	
D	p		p		p		p		p		p			
A	p										p			
E	p										p			

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

D7 **G7** **C7** **F**

D7

G7

C7

F

Gyakorlati tanácsok

Ezt a sémát könnyen módosíthatjuk, ha az ötödik (A) helyett a hatodik (E) húrra kerül az akkord alaphangja (pl. a G7 és F esetében). Ne változtassunk azon, hogy ujjaink mely húrokat szólaltatják meg. Csak a mély szolámon variáljunk: kezdjünk a hatodik húron, a váltakozó basszus pedig a negyedik (D) és az ötödik (A) húrokon lépked. Más szóval, a D7 és C7 fogások mintája: 5–4–6–4; ami a G7 és F esetén megváltozik: 6–4–5–4.

II. pengetési séma

Ez a csodálatosan csengő pengetési séma kiváló megoldás lassú, groove-os rocknótákhoz. Akusztikus hangszeren sem rossz, de mégis elektromos gitáron az igazi, ahol a chorus (kórus) és reverb (zengető) effektek révén valóban életre kel. Kíséretként lassabb tempónál lesz a leghatásosabb.

Javasolt tempótartomány: 70–80 bpm

A **Em9**

(let ring)

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E				
H	m		m	
G	i		i i	
D	p	p	p	p
A	p			
E	p			

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

A **Em9** **G** **Hm7**

A

Em9

G

Hm7

Gyakorlati tanácsok

Akkor lesz igazán hatásos a kíséret, ha hagyjuk a húrokat összecsengeni. Amikor az Em9 akkordnál tartunk, ügyeljünk rá, hogy véletlenül se tompítsuk le az üres G húrt, amikor ujjunk a mellette lévő D húrt fogja.

12. pengetési séma

Ez a tökéletes pengetési séma balladákhoz és lassú dalokhoz. A hammer-on technikával kötött hangok finoman fűszerezik, de nem bonyolítják túl a témát – így az egyedül kiálló énekes-dalszerző számára is nagyszerű megoldás lehet. Ideális átkötést vagy versszakrészt jelenthet egy teljes zenekart felölő hangképben, ha kontrasztot és egy kis „űrt” szeretnénk teremteni.

Javasolt tempótartomány: 75–85 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E	m	_____	m	_____	m	_____
H		i	_____	i	_____	i
G			p	_____	p	_____
D	p	_____				
A				p	_____	
E						

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

D

G/H

Csus2

A7sus4

Gyakorlati tanácsok

A második ütemben a Csus2 akkordot játszva a kezdő hammer-on elhagyható. Ugyanazt a pengetési sémát alkalmazzuk, ami fenn látható, csak a negyedik (D) húr helyett az ötödiken (A) van a basszus hang. A maximális hatás érdekében az összes hangot zengessük össze.

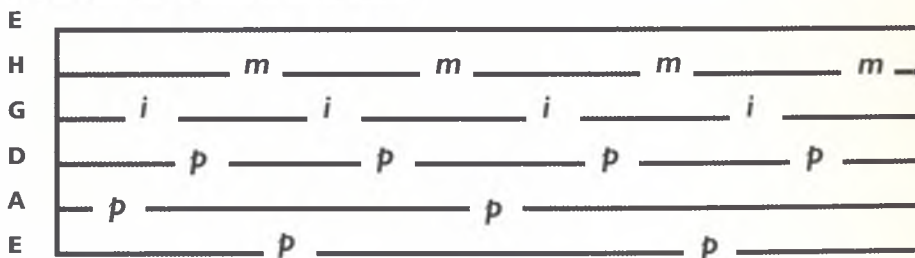
13. pengetési séma

A váltakozó basszus hangok mellett játszott „szinkópált” (azaz eltolt hangsúlyú), ismétlődő melódia alkotja ezt a sémát, amely jó választás, ha magunkat kísérjük. Számos stílushoz illik, a hatvanas évek folkzenéjétől a countryig, vagy akár a klasszikus rockig. Figyeljük meg, hogy az összes dallamhang felütésre jön a basszus hangok közé, és a két szólam együtt vastag „szőnyeg” alkot.

Javasolt tempótartomány: 90–100 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

13. pengetési séma 209

Gyakorlati tanácsok

Amikor váltunk a mély E hűrt is használó akkordok, az F és a G között, alakíthatjuk úgy a basszus szólámat, hogy egyszerű váltakozó basszus téma legyen, amely a hatodik (E) és negyedik (D) húrokon lépked. A melódia maradjon folyamatos, ott nem változtatunk a húrok rendjén.

14. pengetési séma

Ez a kiemelkedő, az orgonapont használatán alapuló (azaz az V. fokot/ alapakkordot ismétlődve játszó) séma ideális egy be- vagy átvezető szakasz kialakításához. A másik lehetőség, hogy a lenti akkordmenettel egy teljes versszak- vagy refrénrészt varázsolkunk belőle. Használata nem stílusfüggő. A G7sus4 akkord miatt modern hatást kelt, de minden műfajban megállja a helyét.

Javasolt tempótartomány: 75–85 bpm

G7sus4 **G7**

(let ring)

TAB: 1 2 3 4 3 2 1

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E	m			
H	i			
G	p			
D	p			
A	p			
E	p			

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

11: **G7sus4** **G7** | **Em7** **A7** | **G7sus4** **G7** | **Cmaj7** :

G7sus4

G7

Em7

A7

Cmaj7

Gyakorlati tanácsok

Bár maga a séma aránylag összetettnek tűnik, egy kis gyakorlás után kiderül, hogy valójában igen lényegre törő. Az A7 és Cmaj7 akkordoknál, ahol az alaphang az ötödik (A) húron található, kissé módosítani kell a pengetésen. A legmélyebb hang itt átkerül a szomszédos húrra, a magasabb basszus hang pedig maradjon a negyedik (D) húron, ahogy eredetileg is volt.

15. pengetési séma

Ez a fülbemászó, kevés hangot tartalmazó, de mégis vastagon megszólaló séma ideális kíséret a kortárs akusztikus zenében vagy az elektromos bluesban. A dallamhangok kényelmesen befészkelik magukat a basszus szólam kitartóan pulzáló nyolcadai mellé, és a végeredmény egy szokatlan, de lehengető hatású kíséret lesz. A séma végén lévő magas E hangot hagyjuk összecsengeni a következő ütemekkel és ismétlésekkel.

Javasolt tempótartomány: 70–80 bpm

Em Gmaj7/C G/H

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E	a		a	
H	m			
G	i			
D	p	p	p	p
A	p			
E	p	p	p	p

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

11: Em / Gmaj7/C G/H | Em / Gmaj7/C G/H | G Am | G Am :||

Em

Gmaj7/C

G/H

G

Am

Gyakorlati tanácsok

A magas F# hangot az első ujj fogja le a Gmaj7/C akkordban. Így a második ujj felel az ötödik (A) húron lévő hangokért (miközben a F# teljesen kicseng). A harmadik ütem végét próbáljuk meg úgy játszani, hogy a G hang (a magas E húron) belecsengjen a következő G akkordba.

16. pengetési séma

Ez a laza, sodró lendületű rock 'n' roll riff akár a szvinges stílusú déli countryhoz is illik. A basszus hangok a negyedekre jönnek, de a téma igazi varázsát a köztük beszúrt szinkópált akkordok adják – tizenhatodos shuffle löktetéssel, felütésre játszva. Ha jól sikerül elkapni, ez olyan hatást kelt, mintha az akkordok bele-belebotlanának a basszus hangokba.

Javasolt tempótartomány: 110–120 bpm

(shuffle) **G**

(let ring)

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E								
H	m	m	m	m	m	m	m	m
G	i	i	i	i	i	i	i	i
D	p				p		p	
A	p		p				p	
E	p		p					

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

G | **C** | **D C** | **G** ||

Gyakorlati tanácsok

Mostanra már nem jelenthet problémát, hogy a riffeket a különböző akkordformákhoz alakítsuk. Mindig figyeljük meg a hangközöket, amelyek a riffet alkotják, és meghatározzák annak hangzását. Ezt követően könnyebb lesz transzponálni a témát – és minél többet foglalkozunk ezzel, annál jobban megy majd. Ebben a példában a D akkordot próbáljuk úgy játszani, hogy az első ujjal a második érintőben úgynevezett „kisbarrét” fogunk. Így a harmadik ujj szabadon marad, és a riff hangjain lépkedhet.

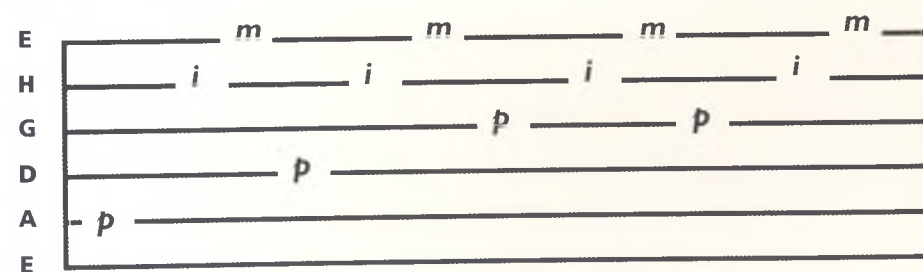
17. pengetési séma

Egy sokoldalú pengetési sémával lesz dolgunk, amely erős countrys ízeket vonultat fel, és ideális kíséretet nyújthat tempósabb dalokban. Figyeljük meg, hogy a hüvelykujj egészen a harmadik (G) húrig elmerészkedik, míg a mutató- és középső ujjak (i és m) az állandó, szinkópált ritmust pengetik. Ha gyorsabban játszunk, olyan hatást kelt, mint egy hagyományos bendzsó „roll” – ahogy a bluegrass zenében az ismételt pengetési formákat hívják.

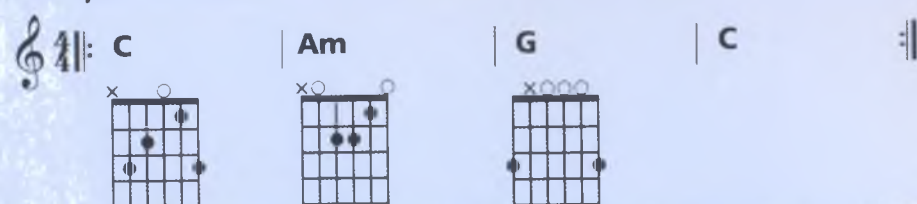
Javasolt tempótartomány: 90–120 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

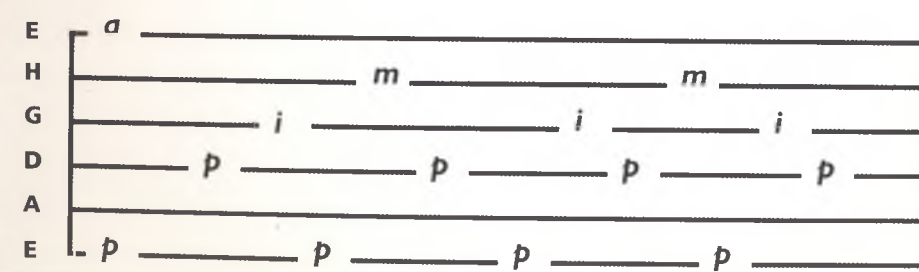
18. pengetési séma

Az énekes-dalszerzők kedvelt kísérete ez a példa, amely szépen szól a „két akkord per ütem” szekvenciákkal, mint azt a javasolt akkordmenet is mutatja. Csak az első dallamhangot pengetjük a basszussal együtt, a többit már a mély hangok közé játszunk. Úgy érdemes nekiállni, hogy lassabban kezdjük a gyakorlást, és fokozatosan gyorsítunk rajta, amíg el nem érjük a javasolt tempót.

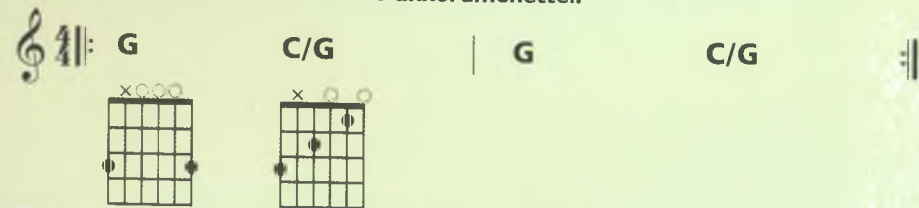
Javasolt tempótartomány: 80–100 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

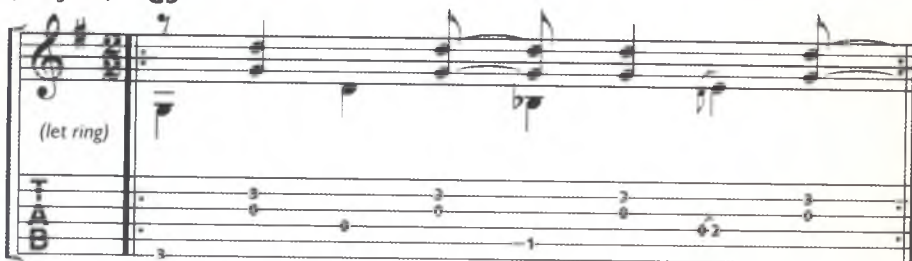

19. pengetési séma

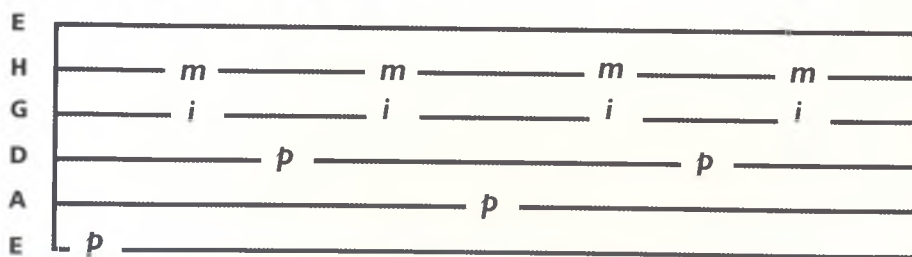
Íme, egy sötétebb hangulatú fingerstyle riff, amely tökéletes alap lehet akusztikus vagy elektromos gitáron játszott bluestémákhoz. Bár a basszus hangok között ott a kisterc (B), az akkordforma nem tartalmazza azt (ezért G5 a jelölés). Ennek köszönhetően ez a szvinges lüktetésű séma ideális az összhangzatilag nem egyértelműen definiált kíséretetekhez is – azaz a blues minden válfajához is.

Javasolt tempótartomány: 70–80 bpm

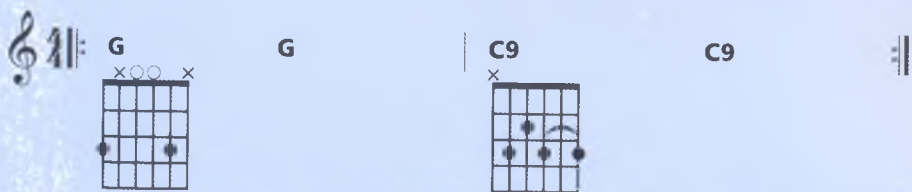
(swing 8ths) G5

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

20. pengetési séma

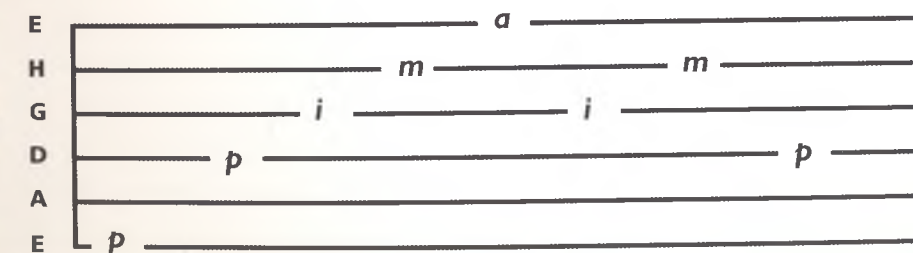
A következő szépen kibomló, hipnotikus pengetés kiválóan passzolhat pop- vagy countryballadákhoz. A séma alkalmazható öt- vagy hathúros akkordformákhoz, de nem a legjobb a csak négy húr használó fogásoknál. Ezért is szerepel lentebb az ajánlott akkordmenetben a D9/F# akkord az egyszerű D7 helyett.

Javasolt tempótartomány: 75–85 bpm

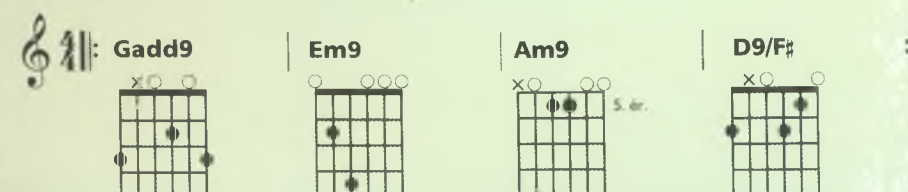
Gadd9

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

21. pengetési séma

Ebben a klasszikus pop-, rockballadák jegyében fogant kíséretben a mélyebb húrok felső érintőiben járunk, míg a magas húrok üresen csengenek – ezzel különösen dús harmóniakat hozunk létre. Számtalan hasonló akkordtöredék van, amelyeket üres magas húrokkal játszhatunk. Kísérletezzünk azzal, hogy az alapvető akkordok hangzatait mozgatjuk a nyakon, és érezni fogjuk, mely pozíciókban hangzanak a legjobban.

Javasolt tempótartomány: 70–80 bpm

Hadd4 **Aadd9**

(let ring)

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E	a	a	a	a
H	m	m	m	m
G	i	i	i	i
D	p	p	p	p
A				
E				

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

Hadd4 **Aadd9** | **E**

22. pengetési séma

Ez a pengetési séma tökéletesen illik a pop/rock stílusú balladákhöz. Szerepel benne néhány hammer-on – ahol ujjunkkal ráütünk az üresen megpengetett húr adott érintőjére –, amelyek izgalmassá és gördülékennyé teszik a kíséretet. Megpróbálhatjuk, hogy mozgatható akkordformákra is alkalmazzuk az alapvető sémát, de akkor a díszítéseket esetleg el kell hagyni.

Javasolt tempótartomány: 80–120 bpm

D

(let ring)

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E	a	a	a
H	m	m	m
G	i	i	i
D	p	p	p
A			
E			

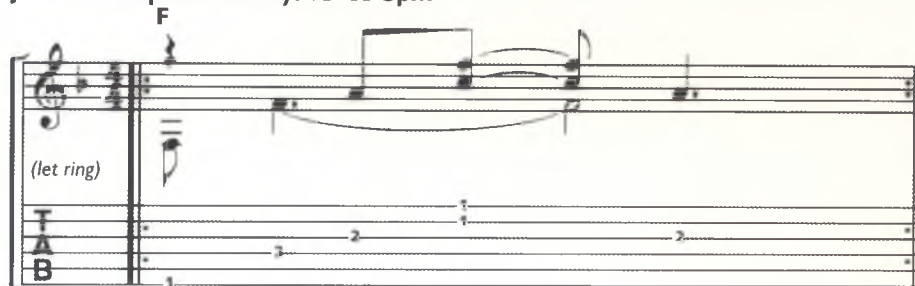
Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

D **A**

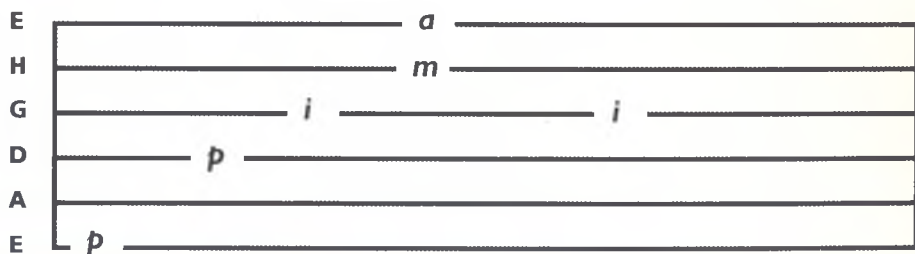
23. pengetési séma

Ez a csilingelő kíséret a popballadák világát idézi, és igazán nagy teret ad a hangzatoknak, de közben mégis megőrzi alapvető lüktetését. Elektromos és akusztikus hangszeren egyaránt jól hangzik, és ideális megoldás intrók vagy versszak témák alapjaként, ahol szellősebb kíséretet kíván meg a dal.

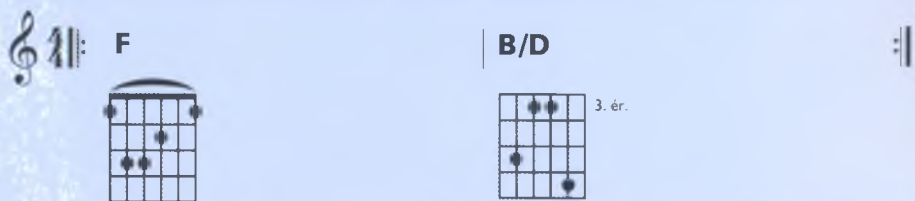
Javasolt tempótartomány: 75–85 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

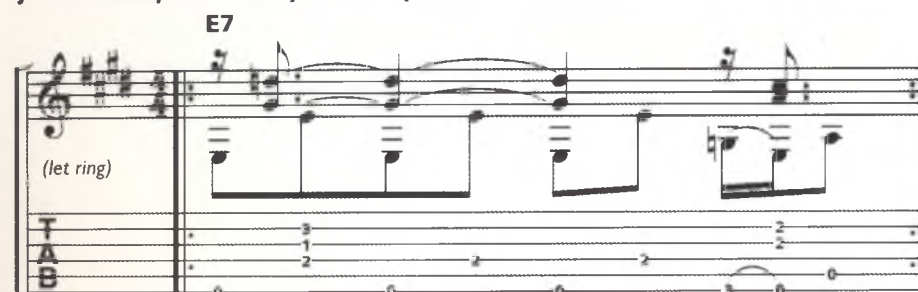
Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

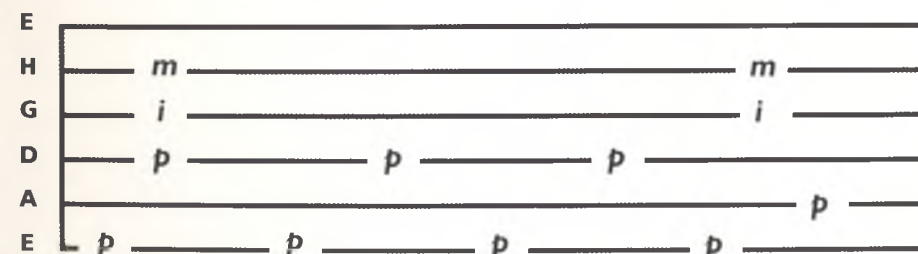
24. pengetési séma

A következő séma tökéletes alap lehet a funkos, blues hatású kísérekhez. Ezennel hanyagoljuk a shuffle (swing) jelleget, ami így modernebb hangzást kölcsönös a témának, és így stílusok széles palettáján, bármilyen zenei környezetben megállja a helyét, akár elektromos, akár akusztikus gitáron szólaltatjuk meg.

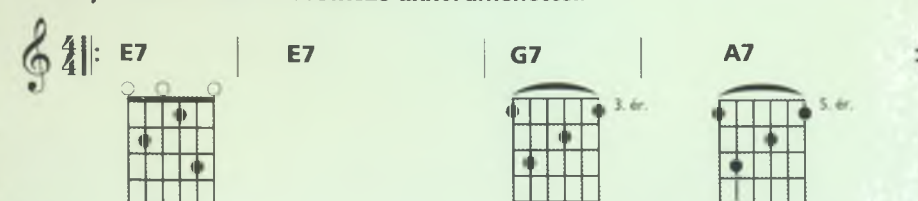
Javasolt tempótartomány: 70–80 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

25. pengetési séma

Ez a séma tökéletes megoldást kínál a szvinges mollos blues vagy standard dzsesszdalokhoz, sőt még szvinges lüktetésű popnótákhoz is. Játshatjuk nyitott akkordokkal vagy barré fogásokkal (utóbbiak esetén el lehet hagyni a hammer-on díszítést). Nagyon jól szól, ha gyorsabb tempókban, dzsesszes stílusban alkalmazzuk.

Javasolt tempótartomány: 120–140 bpm

(swing) Am

(let ring)

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E										
H	m									
G	i									
D	p									
A	p									
E	p									

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

Am | Am | Dm | Dm

26. pengetési séma

A következő pengetést 12/8-os ütemű balladákhoz alkalmazhatjuk, számos különféle stílusban. A klasszikus emelkedő/ereszkedő akkordbontás érdekes kíséretet biztosít, anélkül hogy bármikor is túl tolakodóvá válna.

Javasolt tempótartomány: 55–65 bpm

Am

(let ring)

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

E										
H	m									
G	i									
D	p									
A	p									
E	p									

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

Am | C/G | D/F | F

27. pengetési séma

Ez a séma nem a hangok halmozásáról híres, de gyönyörű, hipnotikus kíséretet biztosít, amely a rock számos válfajában bevál. Kiváló megoldást jelenthet kiüresedő átvezetésekhez vagy versszakok alá. Ugyanolyan jól hangzik berobbanó refrénű klasszikus rockdalokban, mint a sötétebb hangulatú modern szerzeményben, „drop D” hangolásban (ahol a mély E-t D-re hangoljuk, de a többi húr változatlan marad).

Javasolt tempótartomány: 70–80 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

28. pengetési séma

Ideális séma saját magunk kíséréséhez, a klasszikus akusztikus énekes-dalszerzők nyomán. A magas E húron megszólaló melódia révén az egész még izgalmasabb és mozgalmasabb lesz. A pengetés rendje abszolút egyértelmű, csak a harmadik ütésre bepengetett hangzatban van egy lépés felfelé az első hangokhoz képest. Ezzel az egyszerű megoldással minden pengetési sémát fel lehet dobni.

Javasolt tempótartomány: 70–85 bpm

A pengető kéz ujjrendje a húrokon

Próbáljuk ki a sémát a következő akkordmenettel:

29. pengetési séma

Íme, egy prog rock hangulatú kíséret, amely nagyon jól működhet intro, outro vagy elkülönülő átvezető részként. A felfelé lépkedő hangzatok („csippentések”) szépen lebegő, szellős alapot adnak, különösen ha 12 húros gitáron szólalnak meg. Főként lassabb dalokhoz és balladákhöz illik, akusztikus vagy elektromos gitáron egyaránt.

Javasolt tempótartomány: 70–80 bpm

III. FEJEZET

CAPO HANGNEMEK

A capo (magyarul „kápo” vagy kapodaszter) segítségével úgy transzponálhatjuk, azaz helyezhetjük más hangnembe a pengetési sémákat, hogy nem kell megváltoztatnunk közben az akkordformákat. Hogy miért van erre szükség? Először is azért, hogy megtaláljuk azt a hangnemet, amelyik a legjobban illik az énekes hangjához, másodszer pedig azért, hogy új hangzásokat hozzunk létre. A capo megváltoztatja a gitár csengését: minél magasabbra helyezzük ezt a hasznos kis eszközt, annál „tömörebb” lesz a hangja.

Ha eltérő alapakkordokat alkalmazunk, ugyanazt a hangnemet megtalálhatjuk más és más fekvésekben is. Például a C–F–G7 akkordmenet capóval eljátszható a harmadik, az ötödik vagy akár a tizedik érintőben is. Mindegyik capo pozíció saját hangzással rendelkezik, és különleges díszítéseket tesz lehetővé.

Minden capo pozícióhoz öt dúr és két moll hangnemet adunk meg, egészen a kilencedik érintőig (ez az utolsó használható fekvés, ha nem „cutaway”, azaz kivágással rendelkező gitáron játszunk). Minden hangnemhez az I–IV–V fokok akkordjait mutatjuk be (ahol az V a domináns hetest jelenti). Nem szükséges mindig az összes akkordhangot lefogni, illetve hogy a hatodik (mély E) húron fogott hangokra a lefogó kéz hüvelykujját is alkalmazhatjuk.

A capo elhelyezésére szolgáló érintő

Az akkordfogások „területe”

Az adott fekvés „harmadik” érintője (azaz a C és G akkordformák alaphangjának helye)

Capo hangnemek az első érintőben

Hangnem Akkordformák

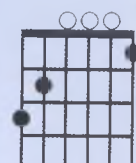
D $\flat$ /C $\sharp$ -dúr

D $\flat$ /C $\sharp$

G/F $\sharp$

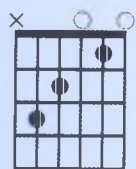

A $\flat$ 7/G $\sharp$ 7

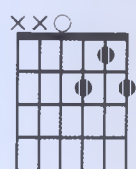
A $\flat$ /G $\sharp$ -dúr

A $\flat$ /G $\sharp$

D $\flat$ /C $\sharp$

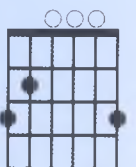

E $\flat$ 7/D $\sharp$ 7

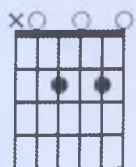
E $\flat$ /D $\sharp$ -dúr

E $\flat$ /D $\sharp$

A $\flat$ /G $\sharp$

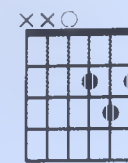
B7/A $\sharp$ 7

Hangnem Akkordformák

B/A $\sharp$ -dúr

B/A $\sharp$

E $\flat$ /D $\sharp$

F7

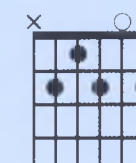
F-dúr

F

B/A $\sharp$

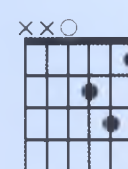

C7

b-moll

Bm

E $\flat$ m

F7

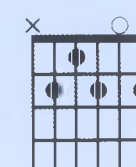
f-moll

Fm

Bm

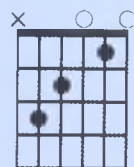

C7

Capo hangnemek a második érintőben

Hangnem Akkordformák

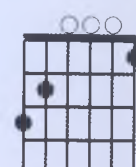
D-dúr

D

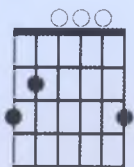

G

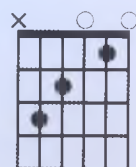

A7

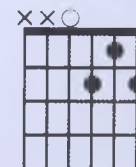
A-dúr

A

D

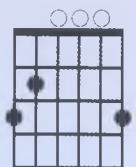

E7

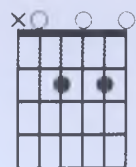
E-dúr

E

A

H7

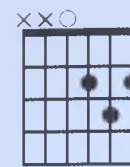
Hangnem

Akkordformák

H-dúr

H

E

F#7

F#-dúr

F#

H

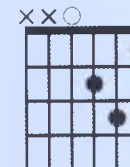

C#7

h-moll

Hm

Em

F#7

F#-moll

F#m

Hm

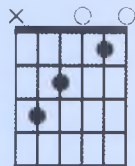

C#7

Capo hangnemek a harmadik érintőben

Hangnem Akkordformák

E♭/D♯-dúr

E♭/D♯

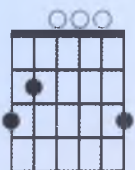

A♭/G♯

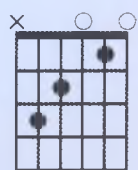

B7/A♯7

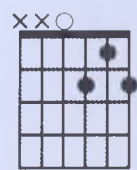
B/A♯-dúr

B/A♯

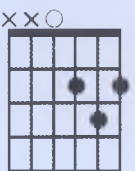

E♭/D♯

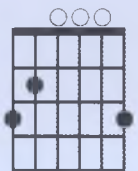

F7

F-dúr

F

B/A♯

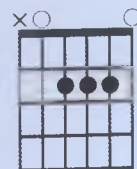

C7

Hangnem

Akkordformák

C-dúr

C

F

G7

G-dúr

G

C

D7

c-moll

Cm

Fm

G7

g-moll

Gm

Cm

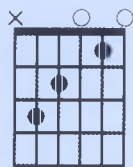

D7

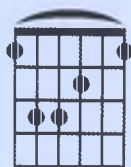
Capo hangnemek a negyedik érintőben

Hangnem Akkordformák

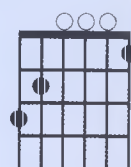
E-dúr

E

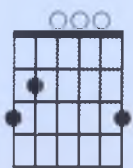

A

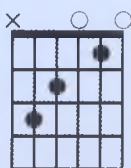

H7

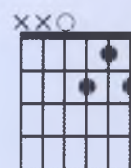
H-dúr

H

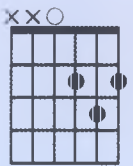

E

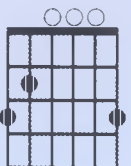

F#7

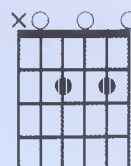
F#G-dúr

F#G

B

C#7/D#7

Hangnem

Akkordformák

C#/D-dúr

C#/D

F#G

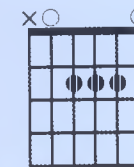

G#7/A#7

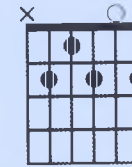
G#/A-dúr

G#/A

C#D

D#7/E#7

C#/D-moll

C#/Dm

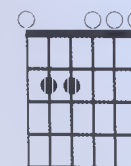

F#Gm

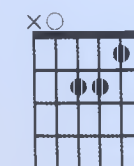

G#7/A#7

G#/A-moll

G#/Am

C#Dm

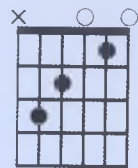

D#7/E#7

Capo hangnemek az ötödik érintőben

Hangnem Akkordformák

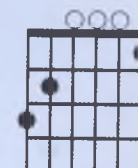
F-dúr

F

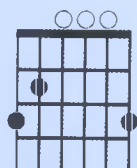

B

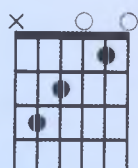

C7

C-dúr

C

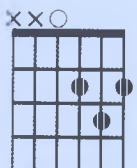

F

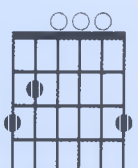

G7

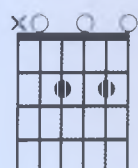
G-dúr

G

C

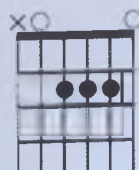
D7

Capo hangnemek az ötödik érintőben 241

Hangnem

Akkordformák

D-dúr

D

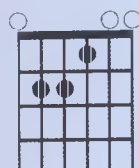

G

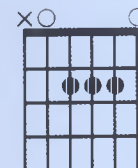

A7

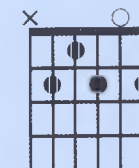
A-dúr

A

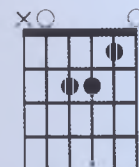

D

E7

d-moll

Dm

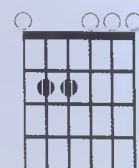

Gm

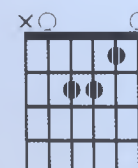

A7

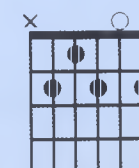
a-moll

Am

Dm

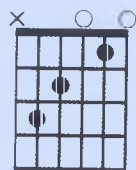

E7

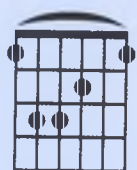
Capo hangnemek a hatodik érintőben

Hangnem Akkordformák

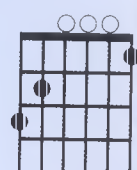
G♭/F♯-dúr

G♭/F♯

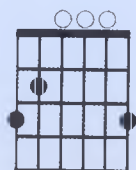

G♭/H

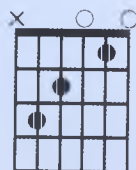

D♭/C♯

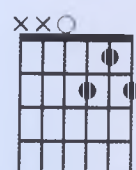
D♭/C♯-dúr

D♭/C♯

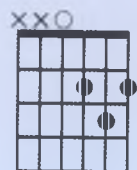

G♭/F♯

A♭/G♯

A♭/G♯-dúr

A♭/G♯

D♭/C♯

E♭/D♯

Hangnem

Akkordformák

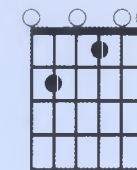
E♭/D♯-dúr

E♭/D♯

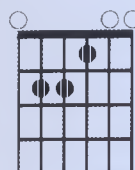

A♭/G♯

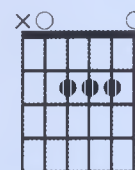

B7/A♯

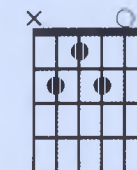
B/A♯-dúr

B/A♯

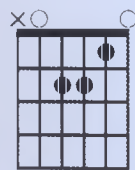

E♭/D♯

F7

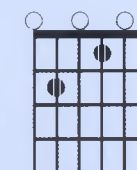
E♭/D♯-moll

E♭/D♯m

A♭/G♯m

B7/A♯

B/A♯-moll

B/A♯m

E♭/D♯m

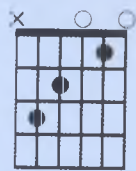

F7

Capo hangnemek a hetedik érintőben

Hangnem Akkordformák

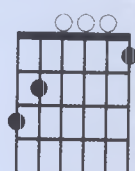
G-dúr

G

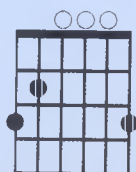

C

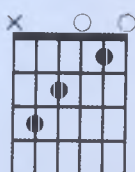

D7

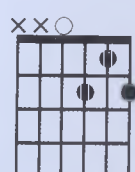
D-dúr

D

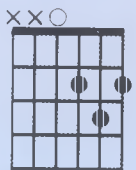

G

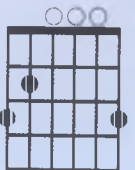

A7

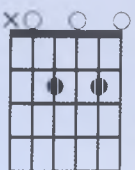
A-dúr

A

D

E7

Hangnem

Akkordformák

E-dúr

E

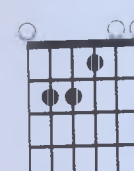

A

H7

H-dúr

H

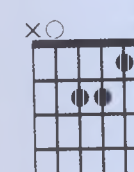

E

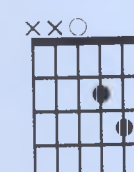

F#7

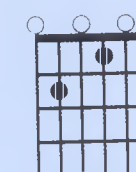
e-moll

Em

Am

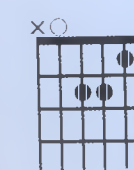

H7

h-moll

Hm

Em

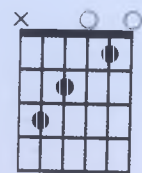

F#7

Capo hangnemek a nyolcadik érintőben

Hangnem Akkordformák

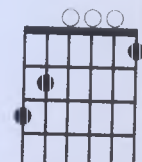
A $\flat$ /G $\sharp$ -dúr

A $\flat$ /G $\sharp$

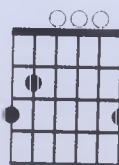

D $\flat$ /C $\sharp$

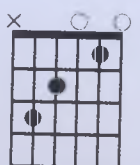

E $\flat$ /D $\sharp$ 7

E $\flat$ /D $\sharp$ -dúr

E $\flat$ /D $\sharp$

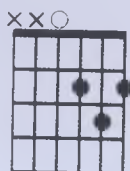

A $\flat$ /G $\sharp$

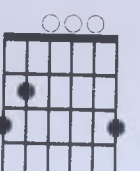

B7/A $\sharp$ 7

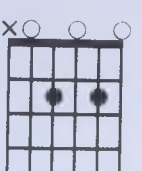
B/A $\sharp$ -dúr

B/A $\sharp$

E $\flat$ /D $\sharp$

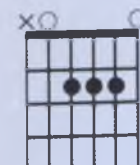

F7

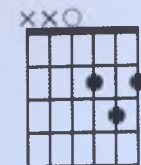
Hangnem

Akkordformák

F-dúr

F

B

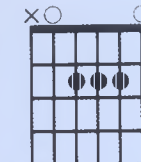

C7

C-dúr

C

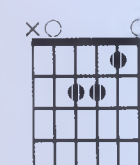

F

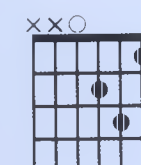

G7

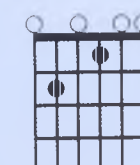
f-moll

Fm

Bm

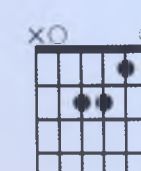

C7

c-moll

Cm

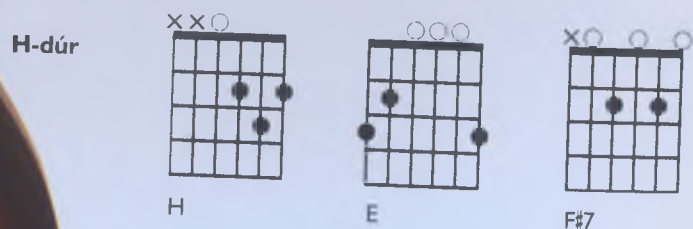
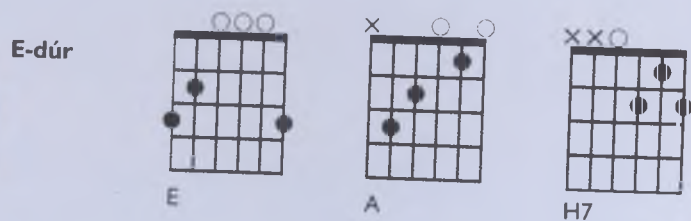
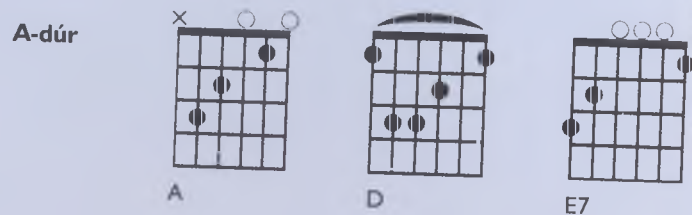
Fm

G7

Capo hangnemek a kilencedik érintőben

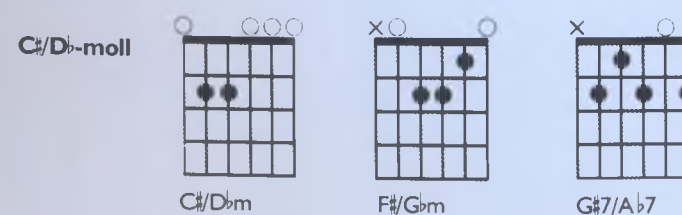
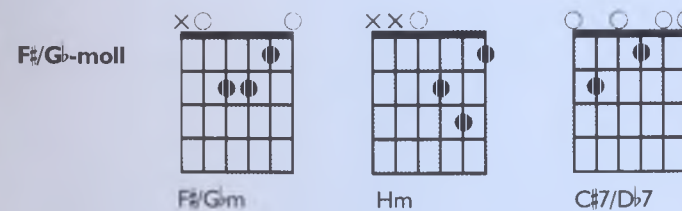
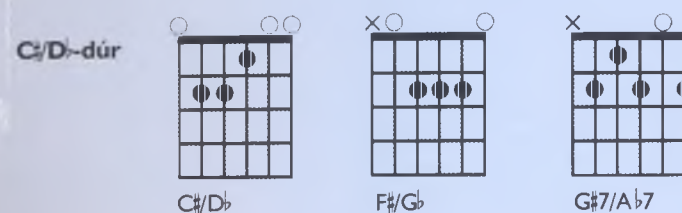
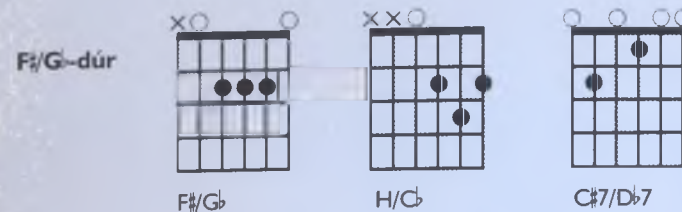
Hangnem Akkordformák

Capo hangnemek a kilencedik érintőben 249

Hangnem

Akkordformák

Kislexikon

akkordbontás Az akkord egyes hangjait külön szólaltatjuk meg, szemben az azokat egyszerre megpengető játékmóddal. Közben végig fogjuk le a teljes akkordformát, hogy a hangok összecsenghessenek.

alaphang Az a hang, amelyre az akkord épül, és amelyről a nevét is kapja (pl. az A hang az A-dúr akkordban). Hacsak nem akkordfordításról van szó, akkor ez minden esetben az akkord legmélyebb hangja.

arpeggio Arpeggióknak nevezzük, amikor egy akkord hangjait nem egyszerre, hanem külön-külön, egymás után szólaltatjuk meg. Az arpeggio az improvizáció és a szólójáték alapvető eszköze

áthelyezhető akkordforma

Nem nyitott akkordforma, azaz nincsenek benne üresen megszólaló húrok, így bárhol lefoghható a gitáryakon. A barré akkordok és egyéb, a nyakon tologatható fogások nagyon hasznosak lehetnek, mivel segítségükkel az adott akkordmenet bármilyen hangnemben lejátszható a gitáron.

backbeat (kettő-négy)

A négy negyedben nem hangsúlyos ütemrészek (kettő, négy) hangsúlyozását jelenti. Általában a pergdob játssza, de a ritmusgitar is erősítheti a kettő-négy hangsúlyozását.

barré akkordok A barré fogás (lefogás a húrokon keresztben végigfektetett első ujjal) segítségével az alapakkordok transzponálhatók. A leggyakoribb barré akkordok az I. típus: a hathúros barré, amely az első fekvésű E-dúr-ra épül, és a 2. típus: az öthúros barré, amely az első fekvésű A-dúr-ra épül.

bővített akkord Olyan akkord, amely két egymásra épülő nagyterc hangközből áll. Így az alaphangon felül egy nagytercet és egy bővített kvintet kapunk. A bővített akkordok kissé diszsonánsak, és általában az V fok akkordjaként használjuk őket (pl. egy dúros vagy mollos autentikus zárlatban – lásd kadencia).

diatonikus Diatonikusnak nevezzük a hangot, hangközt vagy akkordot, ha módosított hang nélkül játszható egy adott dúr vagy moll hangnemben (a skála egyetlen hangját sem változtatja meg kereszt, bé vagy feloldott hang).

diszsonancia A konzonancia ellentéte, vagyis egy olyan hangköz, illetve akkord, amelynek hangjai nyugtalanságot, feszültséget keltenek. A diszsonancia a zenében feloldást követel, ez a diszsonáns hangzatra következő konzonáns hangzat megszólaltatásával lehetséges. A diszsonáns és konzonáns hangzatok váltakozása alapvető zenei motívum.

domináns hetes/szeptim akkord

Dúr hármashangzat, kiegészítve a skála ötödik hangja fölötti kis terccel. Ez a hang az akkord alaphangjához képest kis szeptimet jelent. A dúr skála ötödik (V.) fokára épülő akkord, amely természetes átvezetést kíván a tonikára (I. fok). A nagyterc és a kisseptim közti szűkített kvint hangköz jelenléte következtében diszsonáns hangzat.

dúr akkord A dúr akkord a legharmonikusabb (leginkább konzonáns) hangzat. A dúr skála első, harmadik és ötödik hangját tartalmazó hármashangzat. „Vidám hangzású” akkordként jellemzik.

egész hang, félhang Az egymást követő hangok közötti távolság. A fogólapon az egész hang két bundot jelent, a félhang egyet.

ellenmozgás Zenei szakkifejezés arra a jelenségre, ha két dallamszólal ellentétes irányba mozog. A Led Zeppelin „Stairway To Heaven” című dalának ujjal pengetett bevezető részében a három első akkord tökéletes példa az ellenmozgásra (az akkordok basszushangja lefelé lépdel, míg a legmagasabb hang egyre feljebb kerül).

előke A kottaképben a szabályos hangokhoz képest kisebb mérettel jelzett hang (általában egy áthúzott vonallal a hangjegy szárán), a TAB

formátumban pedig kisebb számként szerepel. Egy ritmikailag nem meghatározható kezdőhangot jelent egy hammer-on, pull-off vagy slide elején, amelyet gyorsan kell a főhang elé játszani.

fekvés A bal kéz helyzetére utal a fogólapon. Amikor első fekvésben játszunk, az első ujj az első bundon, a második a második bundon fogja le a hangokat és így tovább. Ha harmadik fekvésbe váltunk, a kéz feljebb csúszik a gitár nyakán, tehát az első ujj a harmadik bundot fogja le, a második a negyediket stb.

felütés Ha negyedekre számolunk (4/4-es ritmusban), a felütések az egyes hangsúlyos ütések között vannak. Ha a főütések közé bemondjuk az „és” szócskát, pontosan meg tudjuk határozni a felütések helyét és lüktetését. Egy ütemre 4/4-ben így számolunk: „egy és két és hár” és négy és”.

fingerpicking A gitár ujjakkal, és nem pengetővel történő megszólaltatása. A szólógitárosok körében népszerű pengetési technika, mert ujjal pengetve könnyebb egyszerre játszani a dallamot és a kíséretet.

fordítás Olyan akkord, amelynek nem az alaphang a legmélyebb hangja, hanem általában a terc vagy a kvint, de lehet akár a szeptim is, ha hetes akkordról van szó.

hammer-on Különleges pengetési technika, amikor az egy húron egymás után megszólal két hang közül csak az elsőt pengetjük, a másodikat egy

erőteljes lefogással hozzuk létre – ujjunkkal a fogólapot megütjük („rákalapálunk”), de nem pengetünk.

hangolókulcsok A gitár fején található forgatható szerkezetek, amelyeket a húrok megfeszítésére vagy lazítására használunk. Minden húrhoz egy hangolókulcs tartozik, így minden húr külön hangolható.

hármashangzat Három hang együttese, amelyekből egy dúr, moll, szűkített vagy bővített akkord felépül. A hármashangzat két egymásra épülő terc intervallumból áll.

háromakkordos trükk

Kíséret létrehozása egy dalra úgy, hogy három alapvető akkordfunkciót használunk: a tonikát (I. fok), a szubdominánt (IV. fok) és a domináns (V. fok). Számtalan dal épül ezekre az akkordokra, mivel ezek a fokok illeszkednek a nyugati zene legjellemzőbb harmóniameneteire.

kadencia A kifejezés a lezáruló harmóniamenetet, azaz zárlatot takar. Négy alapvető kadenciát különböztetünk meg: autentikus (V–I) és plagális (IV–I) zárlatot, félzárlatot (ahol a kadencia az V. fokon áll meg), és álzárlatot (ahol az V. fok más akkordra oldódik, mint a megszokott I. fok).

kiséret Egy dal akkordokkal vagy ritmikus frázisokkal (lásd: riff) való megtámogatása. Bluesos kíséretnek hívhatunk például bármilyen riffet vagy akkordmenetet, amelyet a gitáros egy 12 ütemű bluestémára játszik.

konzonancia Összhangzás, a hangközők, illetve az akkordok hangjainak harmonikus, kellemes összecsengése. A konzonáns hangzást a diszsonáns hangzatok által keltett zenei feszültség feloldására használják.

kotta A zenei hangok lejegyzésére általánosan használatos ötvonalas rendszer. A hangok és szünetek hosszúságát a hangjegyek eltérő ábrázolása jelzi.

kötött hang A kottában két kottafej között a hangok alatt vagy felett átvélő vonal jelzi a legato játékmódot. A gitárosok a kötött hangokat a hammer-on és pull-off technikákkal szólaltatják meg.

legato Szó szerinti jelentése 'kötött játékmód'. A fingerstyle gitározásban ezt úgy érzük el, hogy csak az első hangot játsszuk a pengető kezünk ujjával, a második hangot viszont lefogó ujjainkkal szólaltatjuk meg hammer-on vagy pull-off technikával.

let ring Jelentése: 'hagyd kiszólni', azaz a megpengetett hangokat, akkordbontásokat ne tompítsuk le. Ez az utasítás általában a zenei darabok elején áll (zárójelben), vagy esetleg egy bizonyos szakasz alatt található (ekkor szaggatott vonal jelzi, hogy mettől meddig érvényes).

moll akkord A moll akkord kevésbé konzonáns, mint a dúr, mivel ebben az alaphanghoz képest kisterc szól. A moll skála első, harmadik és ötödik fokára épülő hármashangzat alkotja. A moll akkordokat a szomorkás hangulattal társítják.

nyitott akkordforma Üresen szóló húrokat tartalmazó alapakkord az első fekvésben (vagy egy capo segítségével feljebb a nyakon). Az öt alapvető nyitott dúr akkordforma: C, A, G, E és D. Általánosságban a nyitott akkordformák nem mozgathatók.

ostinato Egy rövid dallam vagy frázis, amely állandóan ismétlődik, általában ugyanabban a részben és azonos hangnemben.

palm muting A tompítás egyik jellemző módja a gitáron, amikor a pengető kéz tenyerének szélét lágyan ráhelyezzük a basszuhúrokra a húrláb elé, így kissé lefojtva azokat. Sok fingerstyle gitáros akkor használja, ha nem akarja, hogy a mély húrok elnyomják a dallamhangokat.

pinch Azaz „csippentés”, az a megoldás, amikor két hangot egyszerre szólaltatunk meg, a hüvelykujjal és egy másik ujjal egyszerre pengetve.

power chord Gitárspecifikus kéthangos akkord, amely tulajdonképpen egy alaphangra épülő tiszta kvint. (Ezért nevezik simán csak kvintnek is.) Néha az alaphang oktávja is megszólal benne. Mivel nem tartalmaz tercet, nem lehet sem dúrnak, sem mollnak nevezni. Jelölése az alaphang után írt 5, pl. C5.

pull-off A pull-off különleges pengetési technika, amikor az egy húron megszólaló egymás utáni két hang közül csak az első kell pengetni, a második megszólaltatásához az ujjat oldalirányú, pattintó mozdulattal

„lehúzzuk” a húrról. Ha nem üres húrtengetsz, a lefogást végig tartani kell.

riff Egyfajta ostinato, azaz általában egy vagy két ütem hosszúságú ismétlődő zenei motívum, amelyet főként a gitár mély húrain játsznak. A Deep Purple „Smoke On The Water” című dalában található talán a rocktörténelem legismertebb gitárriffje.

skála Egy hangrendszer hangjai emelkedő vagy ereszkedő sorrendben, ahol a hangok nagy- vagy kisszekundonként követik egymást. Általában hét hangból állnak (pl. dúr skála), de vannak ötfokú skálák is (pl. pentaton skálák), illetve léteznek hétnél több hangból álló skálák is (pl. a nyolcfokú szűkített skála).

slide Olyan technika, amikor a pengetés után a lefogáshoz használt ujjat felfelé vagy lefelé csúsztatjuk a gitárnyakán a következő hangra, miközben a lefogás erősségén nem változtatunk.

staccato A kifejezés olyan játékmódot jelez, amelyben a hangok rövidebben szólnak, mint lejegyzett értékük. A fingerstyle gitározásban ezt úgy érhetjük el, hogy a lefogó kéz ujjainak nyomásán enyhítve elnémítjuk a hangot.

szeptim akkord Egy dúr, moll, szűkített vagy bővített hármashangzat egy hozzáadott negyedik hanggal, amely a kvinthez képest egy terccel magasabban van (lehet kis- vagy nagyterccnyí távolság is, a kívánt szeptim akkord típusától függően). Hat alapvető szeptim akkord létezik: major hetes, domináns szeptim, moll

hetes, mollmajor szeptim, szűkített hetes és bővített hetes.

szinkópa A nem hangsúlyos ütemrészek hangsúlyozásával kialakuló érdekes ritmika. Négy negyedben a második és a negyedik ütemrész vagy a felütések (azaz a főütések közötti „és” szócskák) hangsúlytalanok.

szűkített akkord Két egymásra épülő kisterc hangközből álló akkord. Így az alaphangon felül egy kisterc és egy szűkített kvint található benne. A szűkített akkordok eléggé diszsonánsak, és gyakran használják őket átvezető akkordként vagy feszültségkeltésre.

TAB Eredetileg a reneszánsz idején a lantmuzsika lejegyzésére használt rendszer. Lényege, hogy egyszerűsített módon ábrázolja a hangok elhelyezkedését a fogólapon. A hangok és szünetek hosszúságáról nem ad felvilágosítást.

tompítás Tompításnak nevezzük, amikor a húrok hangszínét, kicsengését megváltoztatjuk a jobb vagy a bal kéz segítségével. A lefogás erősségét csökkentve vagy a pengető kéz párnás részét a húrláb közelében a húrokhoz érintve tompíthatjuk a húrokat.

ütemelőző Néhány dal már az első teljes ütem előtt (azaz a beszámolás közben) elkezdődik. Ezt a kottában egy rövid, általában csonka ütem jelzi, amelyet felütésnek is nevezünk. Az ütemelőző után mindig dupla ütemvonal következik (kivéve, ha ismétlődő van érvényben), amely után a darab első teljes taktusa jön.

Név- és tárgymutató

A dőlt betűvel szedett oldalszámok személyeket ábrázoló képekre utalnak.

A

akkordbontás 38, 250
akkordformák:
mozgatható 50–53, 251
major hetes 150
nyitott 34–37, 251
akkordok:
alapvető 34–37
barré 50–53, 250
minták 66–71
bontása 38, 250
bővített 250
domináns hetes 34, 37, 148, 251
domináns: különleges 148, 151
dúr 34, 35, 251
diatonikus 102
szeptimek 150
fordítások 34, 35, 36, 37
fríg 50
moll 34, 36, 148, 251
hozzáadása dúr harmóniához 107
szeptimek: megtalálása 88
power chord 63, 252
szeptim 252
szűkített 250
tanulása 71
tizedik fok 168–175
váltása 41, 66
alaphang 252
alaphang/kvint basszus szólám 72–77
alaphang/moll hetes basszus szólám 88–93
amerikai folk stílus:
pengetési sémák 184–185
„Andante in C” 168
arpeggio 250
átvezető részek: pengetési sémák 210–211, 228

B

„Babe I’m Gonna Leave You” 42
Bacharach, Burt 158
backbeat 250
Baez, Joan 19, 38
bal kéz: pozíció 24–25
Baldry, Long John 141
balkezes játékosok 12
balladák: pengetési sémák 186–187, 206–207, 219–222, 225, 229
barré akkordok 50–53, 250
hathúros 51
minták 66–71
négyhúros 53
öthúros 52
basszus szólám:
alaphang és kvint 72–77
countrydal 78–87
alaphang/moll hetes 88–93
játéka 26–29
sétáló 176–181
tompítás 81, 90
váltakozó 88–93
Beatles 42, 158, 168, 173
befejezés: első és második 94
Bibb, Eric 98
Bilk, Acker 109
„Blackbird” 168, 173
bluegrass zene: pengetési séma 202–203
blues 88
dal 94–101
klasszikus albumok 96–99
moll skála 134
pengetési sémák 186–187, 192–195, 212–213, 218–219, 223
bossa nova:
átírat 158–167

kíséreték 152–157
klasszikus lemezek 153
bővített akkordok 250
Brown, Joe 141
Byrd, Charlie 152, 153

C, Cs

C-dúr: dallam harmonizálása 104–107
capo:
hangnemek 231–249
Capone, Phil 18
Carthy, Martin 127
Cassidy, Eva 38
Charles, Ray 177
Clapton, Eric 158
Collins, Judy 109
countryzene:
dal 78–87
pengetési sémák 186–187, 200–203, 208–209, 216, 219, 229
szvinges déli stílus 214–215
Cream 134
„csippentés” (pinch) 30, 31, 252

D

dallamhangok: hozzáadása 30–33
dallamok:
dúr: harmonizálás 102–107
moll: harmonizálás 116–125
darabok: könnyű 38–43
Davis, Miles 177
„Dear Prudence” 42
Deep Purple 134
Diamond, Neil 109
diatonikus 250
dúr akkordok 102
moll akkordok 116
díszítés 44

diszsonancia 250
 domináns akkordok: különleges 148, 151
 domináns hetes/szeptim akkordok 34, 37, 40, 88, 94, 148, 250
 fordítások 37
 dúr akkordok 34, 35, 251
 diatonikus 102
 fordítások 35
 szeptimiek 148–150
 mozgatható formák 150
 tizedik fok 168
 dúr dallamok: harmonizálás 102–107
 Dylan, Bob 38, 158
 dzsesszstílusok: pengetési sémák 224

E

Eagles 10
 egész hang 252
 egyakkordos téma: sétáló basszus
 szólám hozzáadása 180
 elektromos hangoló 20
 ellenmozgás 54, 250
 előkék 44, 251
 első érintő: capo hangnemek 232–233
 Emmanuel, Tommy 135
 énekes-dalszerző stílus: pengetési sémák 190–191, 206–207, 217, 227
 eol skála 116
 érintők:
 capo hangnemek 231–249
 hangok 10–11

F

Faithfull, Marianne 127
 Farjeon, Eleanor 109
 felezett tempó (half time) 77
 félhang 252
 felütés 251
 fogólap:
 hangjai 10–11
 ismétlődés 10
 folklzene:
 amerikai: pengetési séma 184–185
 pengetési sémák 208–209, 229

fordítás 34, 35, 36, 37, 251
 fríg akkord 50
 Frusciante, John 168, 171

G

Garfunkel, Art 109
 lásd még Simon and Garfunkel
 Getz, Stan 153
 Gilberto, Joao 152, 153
 gitár:
 balkezes 12
 jobbkezes: használata balkezesként 12
 tartás 18–19
 Giuliani, Mauro 168
 Guthrie, Arlo 38

H

half time (felezett tempó) 77
 hammer-on 251
 Hancock, Herbie 127
 hangok: hossza 17
 hangolás 20–21
 hangolókulcsok 251
 harmadik érintő: capo hangnemek 236–237
 hármashangzatok 34, 252
 harmonizálás:
 dúr melódiák 102–107
 moll akkordok hozzáadása 107
 moll dallamok 116–125
 háromakkordos trükk 252
 hatodik érintő: capo hangnemek 242–243
 Hayward, Justin 127
 helyes ujjrend 162
 Hendrix, Jimi 134, 158, 177
 hetedik érintő: capo hangnemek 244–245
 hetes/szeptim akkordok 250
 domináns 34, 37, 40, 88, 94, 148, 250
 dúr 148–150
 moll 88, 148

Hooker, John Lee 97
 „Hotel California” 60
 Howlin' Wolf 97
 húrok: üresen 11
 Hurt, Mississippi John 149
 hüvelykpengetők: használata 22, 23

I

intro: pengetési sémák 188–189, 210–211, 222, 228

J

James, Eddie (Son House) 93
 jegyzék, pengetési sémák 183–229
 jobb kéz: helyzete 22–23
 jobbkezes gitárok: használata balkezesként 12
 Jobim, Antônio Carlos 152, 153, 155, 158
 Johnson, Robert 96, 134

K

kamarahang 20
 kicsengés 32, 38, 57
 kilencedik érintő: capo hangnemek 248–249
 King, BB 99
 Kings of Leon 48
 kíséret 250
 konsztonancia 250
 kotta 252
 olvasás 16–17
 ötvonalas 16–17
 kötött hangok 44, 252
 kvintek 72–77
 megtalálása 72
 kvintkör 40

L

latin-amerikai ritmusok 152–157
 Leadbelly 141
 Led Zeppelin 42, 134, 140, 140, 141
 Lee, Peggy 177, 177
 legato 101, 251

lejegyzés, hagyományos kotta 16–17
 ujjrend jelzése 22
 let ring 32, 38, 251

M

második érintő: capo hangnemek 234–235
 McCartney, Paul 12, 13
 Mendes, Sergio, & Brasil '66 127, 127
 metronóm 28
 Mettè, Roy 141
 Mitchell, Joni 38, 103
 Mokhtar, Julian 141
 moll akkordok 34, 36, 251
 diatonikus 116
 fordítások 36
 gyakran használt 116
 hozzáadása dúr harmóniához 107
 szeptimiek: megtalálása 88
 tizedik fok 168
 moll blues skála 134
 moll dallamok: harmonizálása 116–125
 Montgomery, Wes 127
 „Morning Has Broken” 108–115
 Morrison, Van 177
 Mouskouri, Nana 109
 mozgatható akkordformák 50–53, 251
 major hetesek 150
 Muddy Waters 96–97

N

negyedik érintő: capo hangnemek 238–239
 Neville, Aaron 109
 nyitott akkordformák 34–37, 251
 nyolcadik érintő: capo hangnemek 246–247

O/Ö

Odetta 141
 oktávok 10
 orgonapont 68
 ostinato 251
 outro: pengetési sémák 188–189, 228

összetett ütem 43
 ötödik érintő: capo hangnemek 240–241

P

Paisley, Brad 79
 palm muting: tompítás tenyérrel 81, 90, 251
 pengetési sémák jegyzéke 183–229
 „Pinball Wizard” 48
 pinch lásd „csippentés”
 popzene: pengetési sémák 196–197, 198–199, 219–222
 power chord 63, 252
 „Purple Haze” 134

R

Radiohead 68
 rallentando 65
 Red Hot Chili Peppers 168
 riffek 134–139, 252
 Ritter, Tex 141
 rockzene:
 pengetési sémák 196–197, 204–205, 226
 klasszikus 188–189
 pop/rock 198–199, 220–221
 rock 'n' roll 214–215
 Rogers, Kenny 109
 Rolling Stones 134

S

„Scarborough Fair”:
 kíséret 126–133
 Seeger, Pete 38
 sétáló basszus szólám 176–181
 hozzáadása egyakkordos témához 180
 Shaw, Martin 109
 shuffle 93
 Simon and Garfunkel 60, 126, 127
 Simon, Paul 38
 Sinatra, Frank 153
 skálák 252
 „Smoke on the Water” 134

staccato 101, 252
 Stevens, Cat 109
 „Sunshine of Your Love” 134
 swamp rock: pengetési séma 186–187
 szinkópálás 30, 32, 252
 csippentéssel kombinálva 30, 33
 témák 44–49
 szűkített akkordok 250

T

TAB 252
 olvasása 16–17
 Taylor, James 38, 121
 témák transzponálása 54–59
 testtartás 18–19
 „The Boxer” 60
 „The Bucket” 48
 „The Gallows Pole”:
 átirat 140–147
 „The Gini from Ipanema” 158
 tizedik fokok: játéka 168–175
 tizenhatodik hangok:
 pengetési minták 67
 témák 60–65
 tompítás 250
 tompítás tenyérrel: palm muting 81, 90, 251
 tritónusz 34

U/Ü

ujjpengetők: használata 22
 üres húrok 11
 ütemelőző 78, 251–252
 ütemjelzések:
 2/2 77, 144
 4/4 77
 6/8 43
 12/8 93, 137
 ütések: számolás 30

W

Walker, T-Bone 98
 Waters, Muddy 96–97
 Who, The 48

Köszönetnyilvánítás

A Kiadó köszönetét fejezi ki a következő ügynökségeknek,
amelyek a fényképeket biztosították a könyv számára:

13., 19., 93., 135., 140., 149., 152., 155., 171., 173. o. Getty Images
79., 103., 121. o. Rex Features
126. o. Corbis

Továbbá köszönjük a következők közreműködését:

97. o. copyright © 2010 SONY MUSIC ENTERTAINMENT
98. o. Geffen Records
109. o. Ib Laserlight
109., 127., 153. o. A&M Records
141. o. Country Stars; Polygram Int'l

Minden szemléltető és egyéb fénykép a Quarto Publishing plc tulajdona.
Bár minden tőlünk telhetőt megtettünk, hogy köszönetünket fejezzük ki
a hozzájárulóknak, a Kiadó szeretne elnézést kérni, ha mégis mulasztások
vagy hibák történtek volna – a könyv következő kiadásaiban természetesen
megtesszük a szükséges javításokat.

Négyujjas pengetési technikák gitáron

Ha a gitár megszálottjaként – legyünk akár kezdők, akár öreg rókák – szeretnénk elsajátítani a fingerpicking, vagyis az ujjal való pengetés technikáját, s emellett több zenei stílusba is belekóstolnánk: erre a kiadványra van szükségünk.

- A kötet váltakozó basszus szólamokra, hüvelykujjtechnikákra és jellegzetes akkordfogásokra épülő gyakorlatok egész sorát tartalmazza, amelyeknek segítségével játékunk gyorsabbá és magabiztossá válhat. A gyakorlatok meghallgathatók a mellékelt CD-n.
- A könyv számos zenei stílust bemutatva bebizonyítja, hogy akár a kezdők is elsajátíthatják azokat a rejtélyes technikákat, amelyeken a gitárrepertoár legendás dalai alapulnak.
- A gyakorlatok hagyományos kottában és tabulatúra formában lejegyezve is megtalálhatók, továbbá fényképek és áttekinthető ábrák segítik a magyarázatok lehető legjobb megértését.

PHIL CAPONE (GDLM, LGSM) zenei tanulmányait a newcastle-i egyetemen és a nagy hírű londoni Guildhall School of Music növendékeként végezte. Professzionális zenészként és tanárként sokéves tapasztalattal rendelkezik, így különösen jól ismeri korunk gitárosainak világát. London zenei életének aktív szereplője, saját zenekarával rendszeresen ad koncerteket népszerű szórakozóhelyeken. A londoni Contemporary Institute of Music Performance oktatója, rendszeres rovata van a *Total Guitar* és a *Guitar Techniques* című magazinokban. Számos gitár- és basszusgitár-oktatókönyv szerzője, magyarul eddig megjelent kötetei: *501 gitárakkord*, *Gitáriskola* kezdőknek és a *Hogyan játsszunk basszusgitáron*.

A

ISBN 978-615-5065-11-8

9 786155 065118